

~~БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.~~

~~III~~

~~51871~~

~~I~~

ВПРАВЬ І
ЛАТИНЬСЬКІЙ

ДЛЯ
І. КЛАСИ

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
імені
ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ.

Ч.

~~51871~~

/I

и 21606/1

06

Д-ра Жигмонта Самолевича

В ПРАВЫ ЛАТИНЬСКІЙ.

ЧАСТЬ I.

~~51871~~ / I

ДЛЯ ПЕРШОИ КЛЯСЫ.

Посля пятого выдання, значно змѣненого и переробленого професоромъ

ТОМОЮ СОЛТИСКОМЪ,

на языкъ рускій переложивъ

Романъ Цеглинскій

~~БІБЛІОТЕКА
НАУК. ТОВАРИШТВА ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ~~

Цѣна 80 кр.

~~БІБЛІОТЕКА ТОВАРИШТВА
„ПРОСВѢТА“
У ЛЬВОВІ~~

~~БІБЛІОТЕКА
ВОЛАНСЬКА
ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНОГО~~

ЛЬВОВЬ 1891.

Накладомъ фонду краевого.

Головный складъ въ книгарни Сайфарта и Чайковского.

47-8(075-2)

2р

ЛВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР
№ И- 21606

Зъ друкарні товариства имени Шевченка
підъ зарядомъ К. Беднарского.

Реченя поодинокі.

1.

Indicativus и imperativus praesentis activi кон'югаціѣ першої.

1. Laboro. 2. Ambulamus. 3. Ambulas et cantas. 4. Laudatis. 5. Vituperat, sed amat. 6. Ornant. 7. Propera. 8. Portate. 9. Navigatis et cantatis. 10. Narramus et delectamus. 11. Properat et cantat. 12. Ora et labora.

1. Молѣть ся и працюйте. 2. Проходжуємо ся и спѣваємо. 3. Оповѣдаєте и розвеселяєте. 4. Спѣшу и несу. 5. Плыве и спѣває. 6. Люблять, але ганяють. 7. Працюєшь и спѣваєшь. 8. Хвали и люби.

Деклінація перша.

2.

Число єдиничне.

1. Aqua sonat. 2. Nauta navigat, agricola arat. 3. Agricola ornat industria, nautam audacia. 4. Luna terram illustrat. 5. Lunam interdum umbra terrae obscurat. 6. Femina modestiam filiae laudat. 7. Poëta feminae fabulam narrat. 8. Poëtam corona ornamus. 9. Victoria gloriam patriae parat. 10. Audacia patriam servamus. 11. Propera, agricola. 12. Amicitia vitam ornat.

1. Рѣльникъ оре землю. 2. Морякъ хвалить житє рѣльника. 3. Хвалимо вѣдвагу моряка. 4. Женщина оповѣдає дочцѣ байку. 5. Чемнѣсть украшає женщину. 6. Мѣсяць затемнює деколи землю тѣнію. 7. Вѣнецъ готовить поетови славу. 8. Люби вѣтчину, моряку.

3.

Число многе.

1. Aquilae alte volant. 2. Terram ornant silvae. 3. Poëtae umbram silvarum amant. 4. Puella statuam reginae advenis

monstrat. 5. Luna obscurat stellas. 6. Femina rosis et violis aram deae ornat. 7. Bestias sagittis vulneramus. 8. Regina diligentiam et industriam agricolarum laudat. 9. Victoria patriae incolis laetitiam parat. 10. Stellae nautis monstrant viam. 11. Gloria patriae incolas delectat. 12. Cur properatis, nautae?

1. Моряки люблять мѣсяць и звѣзды. 2. Вѣдвѣга жите-
лѣвъ спасае вѣтчину. 3. Чемнѣсть и трудолюбивѣсть еднае
женщинамъ славу. 4. Казки поетѣвъ бавлять дочку рѣльника.
5. Жертвникъ богинѣ украшаемо вѣнцями. 6. Дѣвчата лю-
блять фѣялки и рожѣ. 7. Жителѣ украшають дороги статуями
и вѣвтарями богинѣ. 8. Працюйте, рѣльники.

4.

Присудокъ именованный.

1. Diana silvarum dea est. 2. Sicilia et Sardinia sunt insulae Europae. 3. Incolae insularum saepe sunt nautae. 4. Saepe luxuria est causa avaritiae. 5. Divitiae saepe sunt causa superbiae. 6. Minerva, dea sapientiae, incolas Athenarum amat. 7. In umbra silvarum libenter ambulamus. 8. Nautae in patriam properant. 9. In silvis aquilae habitant. 10. Saepe gloria est causa invidiae. 11. In casa agricolae saepe inopia est. 12. Historia est magistra vitae.

1. Орелъ есть жителемъ лѣсѣвъ. 2. Минерва есть боги-
нею мудрости. 3. Поеты радо проходятъ ся въ лѣсѣ. 4. Сіци-
лія есть островомъ. 5. Ганимо марнотравнѣсть, причину недо-
статку. 6. Вѣтчиною вѣрла есть Азія. 7. Рѣльникъ спѣшитъ
въ лѣсѣ. 8. Богацтво тѣшитъ моряка.

5.

**Indicativus и imperativus praesentis activi
конъюгаціѣ другон.**

1. Aquila alas habet. 2. Diligentia et parsimonia augemus opulentiam. 3. In silvis herbae florent. 4. Agricola fossam aqua implet. 5. Modestia puellarum placet feminis. 6. Procella plantis nocet. 7. Exercete memoriam. 8. Puella rosis et violis gaudet. 9. Filia magistrae paret. 10. Victoria incolarum gloriam patriae auget.

1. Бурѣ шкодятъ лѣсамъ. 2. Тѣнь лѣса шкодитъ зелямъ.
3. Трудолюбивѣсть побѣльшае достатокъ рѣльника. 4. Пильностью

скрѣпляемо память. 5. Статуя подобаєсь поетови. 6. Мешканць, будьте послушнїи королевѣи. 7. Королева тѣшитъ ся вѣдвагою войска. 8. Дїяна, богиня лѣсовъ, має стрѣлы.

Деклінація друга.

6

Именики, окѣнченїи на us.

1. Deus terram ornat rosis et violis. 2. Amicus amicum monet. 3. Femina industriam filii laudat. 4. Servus domino parret. 5. Libenter cum amico in umbra horti ambulo. 6. Exerce, discipule, animum disciplinis. 7. Cervi et lupi in silvis habitant. 8. Rivus irrigat campos. 9. Populi ornant vias et ripas fluviorum. 10. Medicus de morbis narrat, nauta de ventis. 11. Servorum diligentia dominis placet. 12. Agricolae equos, asinos, gallinas, columbas habent.

1. Потоки и рѣки орошують землю. 2. Чемнѣсть украшає ученика. 3. Дїяна, богиня лѣсовъ, любить оленѣвъ. 4. Ростины украшають береги потокѣвъ. 5. Слуга збѣльшає пильностїю богацтво пана. 6. Вѣ городѣ суть фїялки и рожѣ. 7. Чому не працюєте, ученики? 8. Захланнѣсть єсть недугою душѣ.

7.

Именики, окѣнченїи на um.

1. Roma est oppidum Italiae. 2. Deus stellis caelum ornat. 3. Aurum et argentum et ferrum sunt metalla. 4. Homerus bella narrat et proelia. 5. Poetae Graecorum Bacchum, deum vini, laudant. 6. Iniuria saepe est causa bellorum. 7. Somnus membra recreat. 8. Modestia est signum sapientiae. 9. Gladii, scuta, hastae sunt arma Romanorum. 10. Flammae delent tectum templi. 11. Pro industria praemia discipulis damus. 12. Otium post negotium, post nubila Phoebus.

1. Богъ єсть паномъ неба и землѣ. 2. Греки украшають статуями святинѣ богѣвъ. 3. Золото и сѣрѣбло суть дарами землѣ. 4. Вѣйна нищить мѣста и поля. 5. Нагороды подобають ся ученикови. 6. Вѣины суть часто причиною недугъ и недостатку. 7. Вино розвеселяє умъ. 8. Мѣсяць и звѣзды украшають небо.

**Indicativus et imperativus praesentis activi
конъюгаціѣ третьои.**

1. Fortuna saepe fallit. 2. Discipuli Homerum legunt.
3. Rusticus campos colit. 4. Incolae Aegypti crocodilum colunt.
5. Nilus alit crocodilos. 6. In aqua bestiae vivunt. 7. Scribo penna. 8. Libenter disce. 9. Nectis coronam. 10. Epistulam claudimus verbo: Vale. 11. Verba movent, exempla trahunt. 12. Non scholae, sed vitae discimus.

1. Почитаемо и любимо поетѡвъ. 2. Учѣтъ ся радо, ученики. 3. Плети вѣнецъ поетови. 4. Рѣки живлять крокодилѣвъ. 5. Селянине, справляй поле. 6. Невѡльники зачинають брамы. 7. Въ рѣцѣ Нїлю жиє крокодилъ. 8. Ученикъ пише листы.

Именники, окѡнченї на er et ir.

1. Agricola ager delectat. 2. Apri agros et hortos vastant.
3. Discipuli in schola libros habent. 4. Verba magistri discipulis non semper gaudium parant. 5. Industria ministrorum dominum delectat. 6. Socer generum amat, socerum gener. 7. Superbia puerorum saepe est signum stultitiae. 8. Constantia viri puero exemplum est. 9. Pare, puer, magistris. 10. Gladius signiferum in bello servat. 11. Modestia pueros et viros, puellas et feminas ornat. 12. Liberi agricolae columbas et equos amant.

1. Рѡльникъ справляе рѡлю. 2. Рѡлѣ и поля суть богацтвомъ рѡльника. 3. Вѡдвага мужѣвъ спасае вѡтчину. 4. Учитель хвалить пильнѡсть хлопця. 5. Дики и оленѣ суть жителями лѣсѡвъ. 6. Зять проходжуеъ зѣ тестемъ по рѡли. 7. Сонѣ покрѣпляе хлопцѣвъ. 8. Игры хлопцѣвъ розвеселяють умъ учителя.

**Indicativus et imperativus praesentis activi
конъюгаціѣ четвертои.**

1. Romani castra vallo et fossa muniunt. 2. Plantae et herbae terram vestiunt. 3. Deus vestit et nutrit alaudas. 4. Sine ira, domine, puni servos. 5. Lacrimis lenimus iram. 6. In silvis reperis cervos et lupos et apros. 7. Saepe agricolae aquam ex rivo hauriunt et bibunt. 8. Oboedite, pueri, praeceptis magistrorum. 9. Discipuli audiunt verba magistri. 10. Pluvia mollit agrum.

1. Богъ покрывае ростинами землю. 2. Слезы умиряють гнѣвъ. 3. Въ Европѣ находимо вѣрлѣвъ, жайворонкѣвъ, дикѣвъ, оленѣвъ и вовкѣвъ. 4. Житель укрѣпляютъ мѣсто муромъ. 5. Слуга, будь послушный панови. 6. Карайте безъ гнѣву. 7. Женщина черпае воду зъ рѣки. 8. Хлопцѣ годуютъ голубѣвъ.

11.

Приложникъ, окѣченъ на us, a, um.

1. Deo paret universus mundus. 2. Magna eloquentiae gloria et Graecos et Romanos ornat. 3. Numantia parvum oppidum sed, clarum est. 4. Pueri saepe novos excogitant ludos. 5. Vir probus amat probum virum. 6. Bestiae ferae opacas silvas amant. 7. Laetae et altae fossae multa oppida circumdant. 8. Statuae clarorum virorum animos oculosque delectant. 9. De plenis ramis libenter carpinus poma. 10. Parva scintilla magnum saepe excitat incendium. 11. Surdo fabulam narras. 12. Aurora Musis amica.

1. Злѣ примѣры шкодятъ добрымъ хлопцямъ. 2. Нилъ есть великою рѣкою. 3. Рѣжнѣ зела украшаютъ землю. 4. Грошѣ суть часто причиною неспокойнаго житя. 5. Читаемъ слова славныхъ мужѣвъ. 6. Густа тѣнь лѣсѣвъ шкодитъ многимъ ростинамъ. 7. Высокѣ мурѣ окружають многѣ мѣста. 8. Учитель люблять чемныхъ ученикѣвъ.

12.

Продовжене.

1. Magnus est numerus bestiarum ferarum. 2. Venti nautis periculosi sunt. 3. Vita rustica agricolis iucunda est. 4. Latebrae non semper sunt tutae. 5. Animus improbi nunquam est tranquillius. 6. Ova gallinarum et columbarum candida sunt. 7. Nunquam segura est prava conscientia. 8. Gloria Homeri aeterna est. 9. Vita humana multis periculis obnoxia est. 10. Fluvii sunt magni aut parvi, lati aut angusti. 11. Verba domini severi dura sunt. 12. Fortuna caeca est.

1. Безъ приязни жите не есть миле. 2. Богъ есть благий для добрыхъ мужѣвъ. 3. Добра совѣтъ есть завѣгда спокойна. 4. Правда приязнь нѣколи не есть прикра. 5. Облеснѣ слова суть небезпечнѣ. 6. Рѣль Скитѣвъ були несправленѣ. 7. Рѣжнѣ

бувають причини недугъ, рѣжні лѣвки, 8. Добродѣйства Бога суть необмежені.

13.

Приложники, окѣчені на er, a, um.

1. Multi populi asperi sunt et inculti. 2. Agri sine cultura non sunt frugiferi. 3. Vita rustica libera est. 4. Recte comparamus puerorum animos cum plantis teneris. 5. Nimia licentia liberis populis nocet. 6. Auster excitat crebras procellas. 7. Laudamus modestos et sedulos pueros, vituperamus pigros. 8. Pulchri libri discipulos industrios delectant. 9. Multi nigros oculos amant. 10. Misera est servorum fortuna. 11. Stulti plerumque superbi et asperi sunt. 12. Magis Deum miseri quam beati colunt. 13. Per aspera ad astra.

1. Учитель карає лѣнивыхъ ученикѣвъ. 2. Острі вѣтры шкодять нѣжнымъ ростинамъ. 3. Вовна ягнятъ есть або бѣла або чорна. 4. Гарні рожѣ суть окрасою огороду. 5. Бѣлі конѣ мають часто червоні очи. 6. Вовки и крокодилѣ були для Египтянъ святі. 7. Ростины люблять плодовиті рѣлѣ. 8. Молодѣсть порѣвнуемъ зъ нѣжною ростиною.

14.

Именники мужескї деклінаціѣ першої, женскї деклінаціѣ другої.

1. Nautae plerumque sunt impavidi. 2. Umbra silvae fessum agricolam recreat. 3. Multi incolae magnorum oppidorum opulenti sunt. 4. Homerus et Hesiodus vetusti et noti poetae fuerunt. 5. In silvis multae sunt fagi. 6. Inter proceras populos libenter ambulamus. 7. In foro Romano ficus sacra erat. 8. Persae antiqui erant bellicosi. 9. Corinthus, oppidum Graeciae, clara erat. 10. Cyprus multis templis ornata erat. 11. Aegyptus fecunda est. 12. Sequana Romanis notus erat.

1. Память славного поэта Гомера есть всемъ народамъ дорога. 2. Житель давной Галіѣ были воєвничї. 3. Высокі тополь украшаютъ часто береги рѣки. 4. Цѣлый Египетъ бувъ добычею Римлянъ. 5. Скиты были дикї. 6. Коринтъ бувъ богатый. 7. Родосъ бувъ славный. 8. Греція есть вѣтчиною многихъ поетѣвъ.

Деклінація третя.

15.

Іменники мужескї и женскї, котрї мають въ abl. sing. e, въ gen. plur. um.

1. Leo est rex bestiarum. 2. Seneca praeceptor fuit imperatoris Neronis. 3. Flores colore et odore delectant. 4. Deus hominibus imperat. 5. Aestate umbra arboris grata est. 6. Frater fratrem amat. 7. Modesti liberi patribus et matribus cari sunt. 8. Fortitudo militum servat civitatem. 9. Legum interpretes iudices sunt. 10. Mercator pacem laudat. 11. Gutta cavat lapidem. 12. Variatio delectat.

1. Справедливѣсть украшає короля и цѣсаря. 2. Рѣльники люблять супокѣй, жовнѣрѣ вѣйну. 3. Цвѣты бавлять очи людїй рѣжнородностїю барвѣ. 4. Будьте послушнїи законамъ державы. 5. Вѣнецъ бувъ колись нагородою хоробрости. 6. Любовь дѣтїй справляє вѣтцю и матери велику радѣсть. 7. Королями Римлянъ були мужѣ великои мудрости. 8. Вождъ хвалить вѣдвагу жовнѣрѣвѣ.

16.

Продовженє.

1. Eloquentia oratorum animos populi movet. 2. Augustus nepos et heres Caesaris fuit. 3. Milites ariete muros quassant. 4. Tribuni plebis custodes libertatis fuerunt. 5. Pedites Romanorum hasta, gladio, scuto, galea armati erant. 6. Lictores erant ministri et comites consulum. 7. In magno honore fuit apud Graecos geometria. 8. Virtuti honorum virorum salutem patriae commendamus. 9. Numerus equitum in castris Romanis parvus erat. 10. Homines saepe sunt servi cupiditatum. 11. Horatius laudem poetae clari habet. 12. Repetitio est mater studiorum.

1. Чесноты украшаютъ душу чоловѣка. 2. Ромуль и Ремъ были внуками Нумитора. 3. Жите пастухѣвъ есть приемне и свобѣдне. 4. Ганимо жадобу славы и почестїй. 5. Король хвалить хоробрѣсть кѣнноты и пѣхоты. 6. Цензоры Римлянъ были сторожами обычаѣвѣ. 7. Богъ вкрыває землю цвѣтами и деревьями. 8. Похвала учителѣвѣ тѣшитъ ревныхъ ученикѣвъ.

Именники мужескїи и женскїи, котрїи мають въ abl. sing. e, въ gen. plur. ium.

1. Poëtas saepe cum aribus comparamus. 2. Dux hostium in ponte pugnat. 3. Interdum nubes caelum obscurant. 4. Athenae erant sedes litterarum et artium. 5. Tacitus, scriptor Romanus, civium mores acerbe reprehendit. 6. Enumerat miles pugnans, pastor oves. 7. Nota est vulpium astutia, leporum ignavia. 8. Avium voces in silvis aures hominum delectant. 9. Aestate ex fontibus libenter bibimus aquam. 10. Non vestes hominem ornant, sed virtutes. 11. Arces delectant oculos viatorum. 12. Somnus est mortis imago. 13. Ovem lupo credis.

1. Вовна овецъ буває або бѣла або чорна. 2. Вежъ суть часто окрасою замекѡвъ. 3. Пава перевысшае птицѣ красотою. 4. Мїнерва була богинею мудрости и штукъ. 5. Пораженє неприятелѣвъ справляе велику утѣху горожанамъ. 6. Любовь вѣтчины есть обовязкомъ горожанъ. 7. Голодомъ покорюемо дикїи звѣрята. 8. Вода жерель буває зимна або тепла.

Рѡдъ именникѡвъ.

Именники мужескїи.

1. Sermones amicorum iucundi sunt. 2. Subitus timor saepe animos militum occupat. 3. Ros nocturnus herbis et floribus necessarius est. 4. Agricolae vomer acutus est. 5. Mors venit tacito pede. 6. Multi homines voluptatibus dediti sunt. 7. Color multorum florum varius est. 8. Varii sunt populorum mores. 9. Imbres assidui herbis et floribus nocent. 10. Agricolarum labores saepe molesti sunt. 11. Grata est laborum praeteritorum memoria. 12. Gaius Caesar imperator magnus et scriptor clarus fuit.

1. Облеснїи бесѣды пеують людей. 2. Въ Сирїи есть богато львѡвъ. 3. Рѡльникови потрѣбный есть лемѣшь; жовнѣрови мечъ. 4. Чемнѡсть есть ознакою добрыхъ обычаѣвъ. 5. Запахъ рожѣ есть приємный. 6. Великїи дощѣ шкодятъ часто рѡлямъ. 7. Праця не есть приятна лѣнивому чоловѣкови. 8. Красъ и Антонїи були славными бесѣдниками.

Именники женскій.

1. Varietas herbarum et florum infinita est. 2. Multae aves sub hiemem in peregrinas terras migrant. 3. Magnam laudem tribuimus eloquentiae. 4. Frons Socratis semper erat tranquilla et serena. 5. Magnam terrae partem nix perpetua tegit. 6. Nigrarum vulpium pelles pretiosae sunt. 7. Mercatores varias merces aut emunt aut vendunt. 8. Fraus Deo non est occulta. 9. Multis hominibus veritas molesta est. 10. Homines improbi leges divinas et humanas violant. 11. Mercurius fuit inventor multarum artium. 12. Populus Romanus victor et dominus multarum gentium fuit.

1. Люде нечеснї люблять темну нѣчь. 2. Чорнї хмары вкрывають небо. 3. Левъ перевысшае звѣрята сильнымъ голосомъ. 4. Супокѣй есть милый рѣльникамъ. 5. Божїи законы суть пѣдставами людскихъ законѣвъ. 6. Греки були основателями многихъ мѣсть. 7. Вежѣ замкѣвъ суть высокїи. 8. Велика часть кораблѣвъ була добычею неприятелѣвъ.

Именники середнї.

1. Carmina Homeri clara sunt. 2. Scriptores nomen The-mistoclis celebrant. 3. Capitis humani partes sunt aures et oculi. 4. Ripae multorum fluminum planae sunt. 5. Vulnere et dolore tempus sanat. 6. Ebur est candidum, lac album. 7. Hieme frigus aestate ardorem toleramus. 8. Corpora hominum non semper sana sunt. 9. Multa sunt genera avium. 10. Avaritia est causa multorum scelorum. 11. Tempus mortis incertum est. 12. Finis coronat opus. 13. Nomen et omen habet.

1. Дѣла Бога суть величавїи. 2. Мѣсяць есть темнымъ тѣломъ. 3. Громы бувають часто причиною великихъ пожарѣвъ. 4. Голову славного поэта украшаемо вѣнцемъ. 5. Вершки гѣръ суть часто въ облакахъ. 6. Пѣснями уменшаемо журбы. 7. Чистый мѣдъ есть приемною стравою. 8. Союзы Пунѣвъ не були певнїи.

Продовженє.

1. Deo terra et maria parent. 2. In mari et in fluminibus sunt varia genera animalium. 3. Eques equum calcari acuto

incitat. 4. Oceanus est mare vastum et apertum. 5. Exemplaria Graeca et Latina legite studiose. 6. Retia avibus periculosa sunt. 7. In silvis sunt cubilia ferarum. 8. Non semper in conclavi aër est purus. 9. Magna voce iudex de tribunali iudicium pronuntiat. 10. Magnum vectigal est parsimonia.

1. Моряки оповѣдаютъ о морю, жовнѣръ о борбахъ и ранахъ, пастухи о вѣвцахъ. 2. Ёздцеви потрѣбнѣи суть остроги. 3. Податки суть для горожанъ часто утяжливѣи. 4. Въ морю жиють рѣжнѣи роды звѣрятъ. 5. Въ исторіи римскѣи суть численнѣи примѣры любви вѣтчины. 6. Много звѣрятъ приносятъ людямъ великѣи хосенъ.

22.

Важнѣиши выемки родовѣи изъ значѣня.

1. Romulus primus rex populi Romani fuit. 2. Magna est iustorum iudicum auctoritas. 3. Iusti principes honestam pacem servant. 4. Create, Romani, consulem bonum. 5. Mucius Scaevola erat clarus augur. 6. Cives perniciosos suppliciis coërcemus. 7. Socratis philosophi uxor morosa erat et iurgiosa. 8. Nulla mulier apparet apud Graecos in convivio virorum. 9. Tiberis flavus multas alluit villas. 10. Parva sunt semina altarum abietum.

1. Добрѣи горожане люблять справедливыхъ королѣвъ. 2. Метель бувъ добрымъ конзулемъ. 3. Заточники суть нещасливѣи. 4. Ганібаль, сынъ Гамількара, бувъ славнымъ вождомъ Пунѣвъ. 5. Евфратъ естъ быстрый. 6. Марсъ, отецъ Ромуля и Рема, бувъ воевничѣи. 7. Справедливѣи судѣи суть сторожами законѣвъ. 8. Сестрѣи мила е сестра.

23.

Важнѣиши выемки родовѣи изъ окѣнченя.

1. Mensa carne ferina exstructa est. 2. Consuetudo sive mala sive bona quasi altera natura est. 3. Origo multorum populorum obscura est. 4. Non est sine veneno blanda oratio. 5. Arbores procerae altas habent radices. 6. Cor hominis in sinistro latere pectoris situm est. 7. Marmor Parium candidum est et splendidum. 8. Ossa Themistoclis in Attica sita sunt. 9. Magna itinera militibus pernicioso fuerunt. 10. Ver hominibus gratum est. 11. Magnum erat pretium aeris Corinthii. 12. Pulchrae imagines parietes templorum ornant.

1. Тополя есть высокимъ деревомъ. 2. Многѣ околицѣ землѣ суть несправленѣ. 3. Гадки людѣй суть свободнѣ. 4. Богъ видитъ тайнѣ дѣла людѣй. 5. Довгѣ походы мучать тѣла жовнѣрѣвѣ. 6. Кости наповненѣ суть шпѣкомъ. 7. Приемный есть смакъ дичины. 8. Лице румяне не все есть ознакою здоровья.

24.

Продовженє.

1. Autumno magni avium greges in Africam avolant. 2. Cacumina altorum montium saepe nubes atras superant. 3. Lupi laniant viscera avido dente. 4. Calidi fontes irrigant litora Campaniae. 5. Sol calidus terram collustrat. 6. Campus Marathonius testis magnae Atheniensium virtutis fuit. 7. Magnae divitiae multis sunt magna servitus. 8. Sal est candidus. 9. Homines sunt domini universae telluris. 10. Codices antiqui doctis viris cari sunt. 11. Salus patriae bonis civibus cara est. 12. Senectus saepe molesta est.

1. Жерела Дунаю не були звѣснѣ Римлянамъ. 2. Яне сонце затемнює звѣзды. 3. Рѣльники мають часто великѣ череды овецъ. 4. Довга неволя есть певною загубою народа. 5. Высокѣ горы навѣтъ въ лѣтъ суть снѣгомъ покрытѣ. 6. Сблѣ бѣла есть доконечною приправою многѣхъ стравѣ. 7. Зубы слоня суть бѣлѣ и твердѣ. 8. Чеснота есть пѣдставою правдивого гаразду людей и державѣ.

Приложники третьою деклінаціѣ.

25.

Приложники о трѣохъ окѣнченяхъ.

1. Nomen Lucilii poetae celebre fuit. 2. Pugna equestris Gallorum et Romanorum acris fuit. 3. Equi Gallorum parvi, sed alacres et celeres erant. 4. Caelum Italiae hominibus aegrotis salubre est. 5. Alacri equo calcaria non sunt necessaria. 6. Eques celerem equum amat, agricola robustum. 7. Iugurtha vir erat impiger et acer. 8. Multae regiones Germaniae sunt palustres.

1. Очи вѣрла суть быстрѣ. 2. Вырочня Апольона дельфѣйского була часто навѣщувана. 3. Чиста вода есть людѣямъ здорова. 4. Конѣ Арабѣвѣ суть швидкѣ. 5. Клімать лѣсныхъ околицъ есть здоровый. 6. Вѣ околицяхъ багнѣстыхъ воздухѣ, есть мрачный.

Приложники о двоухъ окѣченяхъ.

1. Leve vulnus gravem saepe excitat dolorem. 2. Levia vina vilia sunt. 3. Iustitia est domina et regina omnium virtutum. 4. Omne initium est difficile. 5. Apud Herodotum, patrem historiae, innumerabiles sunt fabulae. 6. Omnibus hominibus mors est communis. 7. Non omne lucrum homini utile est. 8. Consilia Themistoclis Graeciae universae utilia fuerunt. 9. Homo ex animo immortalis et corpore mortali constat. 10. Mel est dulce. 11. Terrae figura globo similis est. 12. Fortes fortuna iuvat.

1. Не всё вина суть солодки. 2. Поеты величаютъ дѣла хорообрыхъ мужѣвъ. 3. Въ смертнѣмъ тѣлѣ живе безсмертна душа. 4. Вѣтчина есть спѣльною матерію всѣхъ горожанъ. 5. Раны жовнѣря суть тяжкѣ. 6. Часть житя людского есть короткѣ. 7. Песъ есть подѣбный до вовка. 8. Вѣины домовѣ були все милѣ Катилѣнѣ.

Приложники о однѣмъ окѣченю.

1. Non omnes homines beneficiorum Dei memores sunt. 2. Socrates exemplar est sapientis viri. 3. Proelium equestre diu anceps fuit. 4. Multi clari viri assidue pauperes erant. 5. Audaces fortuna adiuvat. 6. Miles ingenti praeda onustus est. 7. Bestiae rationis et orationis sunt expertes. 8. Magnus est numerus rapacium avium. 9. Iura omnium civium paria sunt. 10. Bellum cum Iugurtha, Numidarum rege, magnum et atrox fuit. 11. Sapientes sapientibus etiam ignotis amici sunt. 12. Longum iter per praescepta, breve et efficax per exempla.

1. Добрый мужъ есть приятелемъ простои правды. 2. Аристидъ завѣгды бувъ убогѣ. 3. Вождъ хвалить вѣдважного и хорооброго жовнѣря. 4. Богатѣ не все суть щасливѣ. 5. Грѣзньѣ були слова короля. 6. Въ морю живе много родѣвъ величезныхъ звѣрятъ. 7. Примѣры мудрыхъ мужѣвъ суть всѣмъ людемъ хосеннѣ. 8. Германе були дикѣ, але незѣпутѣ.

Деклінація четверта.

28.

Водмѣна именникѡвъ.

1. Caput est sedes sensuum. 2. Consilia Catilinae senatui nota erant. 3. Multos divini supplicii metus a scelere revocat. 4. In portu naves tutae sunt. 5. Magistratus legum ministri et custodes sunt. 6. Reditus avium agricolas delectat. 7. Peditatus et equitatus sunt partes exercitus. 8. Imperator impetum fortium militum laudat. 9. Genua partes corporis sunt. 10. Tauri cornibus pugnant. 11. Forma et magnitudo cornuum admodum varia est. 12. Manus manum lavat.

1. Наѣздъ кѡнноты бувъ причиною великого погрому неприятелѡвъ. 2. Назвы озеръ звѣснѣ суть ученикамъ. 3. Будьте послушнѣ, горожане, начальству и законамъ. 4. Вождъ передъ борбою порядкуе вѡйска. 5. Всѣ звѣрята мають змыслы. 6. Лице естъ образомъ душѣ. 7. Роги оленѣвъ суть подѡбнѣ до галузѣ деревъ. 8. Ловець украшае стѣны рогами оленѣвъ.

29.

Рѡдъ именникѡвъ.

1. Vita casuum variorum plena est. 2. In nonnullis regionibus multi sunt lacus. 3. Homines divites currus pulchros habent. 4. Umbra quereuum altarum iucunda est. 5. Cornua cervorum alta sunt et ramosa. 6. Domus magnificae Romanorum hortis amoenis ornatae erant. 7. Rex magistratum severum et iustum laudat. 8. Motus siderum multis hominibus non sunt noti. 9. Adventus sociorum exercitui Romano iucundus fuit. 10. Porticus excelsae templa deorum ornant. 11. Hominum manus ad multas artes aptae sunt. 12. Motus corpori humano salutaris est.

1. Часто великѣй страхъ огортае вѡйска. 2. Змыслы многѣ звѣрять суть быстрѣ. 3. Лѣкарѣ поручають недужимъ зрѣлѣ овочѣ. 4. Вождами вѡйска римского були конзулѣ. 5. Высокѣ дубы суть окрасою лѣсѡвъ. 6. Пѣхота була на лѣвѡмъ крылѣ, кѡннота на правѡмъ. 7. Святынѣ Грекѡвъ и Римлянѣ були украшенѣ гарными притворами. 8. Горожане поважають добрѣ и справедливѣ начальства.

Деклінація пята.

30.

1. Fundamentum iustitiae fides est. 2. Virum fortem rei publicae salus perturbat. 3. Numerus dierum serenorum in Britannia exiguus est. 4. Hieme meridies nonnunquam est serenus. 5. Bella civilia rei publicae pernicioso sunt. 6. Frons et oculi sunt partes faciei humanae. 7. Multae bestiae acie sensuum hominem superant. 8. Spes hominum incertae sunt et fallaces. 9. Homines in rebus secundis multos amicos habent, paucos in rebus adversis. 10. Agricolae saepe parva re familiari contenti sunt. 11. Omnium rerum initia parva sunt. 12. Dies diem docet.

1. Вѣрність пуньска була підозрѣла Римлянамъ. 2. Зима має много сумныхъ и студенихъ днівъ. 3. У всѣхъ рѣчахъ доконечна єсть мѣра. 4. Въ зимѣ суть дни короткі, ночи довгі. 5. Добрі закони суть державѣ хосенні. 6. Лице сестры єсть часто подѣбне до лица брата. 7. Майно Фабріція, полководця римского, було мале. 8. Быстрою очій перевысшає орель чоловѣка.

Степенованє приложникѣвъ.

31.

1. Sol clarior est quam luna. 2. Mare profundius est quam flumina. 3. Pax vel iniusta utilior est quam iustissimum bellum. 4. Bos laboriosissimus socius est hominis in agricultura. 5. Crocodilus pelle durissima contra omnes ictus munitus est. 6. Conscientia bene actae vitae est iucundissima. 7. Procella interdum validissimas arbores eradicat. 8. Morbi animi perniciosiores sunt quam corporis. 9. Dentium, oculorum, aurium dolor acutissimus est. 10. Antiquiores sunt poëtae quam historici et oratores. 11. Brevissimum vitae tempus saepe est tristissimum. 12. Tarquinius Superbus, ultimus rex Romanorum, crudelissimus fuit.

1. Горгіи бувъ найдавнѣйшимъ учителемъ краснорѣчивости. 2. Вершки найвысшихъ гѣръ суть навѣть въ теплѣйшихъ околицяхъ дуже зимні. 3. Дикі звѣрята мають дуже тверді и дуже острі зубы. 4. Имя Сольона єсть славнѣйше, чимъ

Лікурга. 5. Киръ бувъ найсправедливѣйшимъ и наймудрѣйшимъ королемъ Перзѣвъ. 6. Жите многихъ звѣрятъ есть доьше, нѣжь жите людій. 7. Сольонъ и Лікургъ були наймудрѣйшими законодавцами Грекѣвъ. 8. Германь були найхоробрѣйшими неприятелями Римлянъ.

32.

Продовженє.

1. Nihil est amabilius virtute. 2. Aurum ferro perniciosius est. 3. Apud Scythas nullum scelus furto gravius fuit. 4. Nemo fuit Catilina audacior, nemo ferocior. 5. Demosthenes Graecorum Romanorum Cicero eloquentissimus fuit. 6. Fidelissimum omnium animalium est canis. 7. Ferrum est metallorum utilissimum. 8. Sapientissimus omnium Graecorum fuit Socrates. 9. Clarissimus omnium poëtarum est Homerus. 10. Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.

1. Добрі примѣры суть хосеннѣйші, чимъ приписы. 2. Олень и заяць суть боязливѣйшими звѣрятами, нѣжь песь и вовкъ. 3. Золото есть тяжше вѣдь срѣбла. 4. Изъ вѣхъ Галійцѣвъ Бельгн були найхоробрѣйші. 5. Олово есть наймякше зъ металѣвъ. 6. Старѣсть есть слабша вѣдь молодости, але второпнѣйша. 7. Найбогатші не все суть найщасливѣйші зъ людій.

33.

Продовженє.

1. Flumen celere est, ventus celerior, lux celerrima. 2. Aqua pura salubrior est quam vinum. 3. Oculorum sensus est in hominibus acerrimus. 4. Germaniae caelum asperius est quam Italiae. 5. Pulcherrimum adolescentis decus modestia est. 6. Latro ferae similior est quam homini. 7. Saepe homines ex humillimo loco ad amplissimos honores perveniunt. 8. Quercus humilior est quam populus. 9. Homines saepe in simillimo genere vitae dissimillimos mores habent. 10. Omne initium difficillimum est.

1. Ганібаль бувъ найзавятѣйшимъ ворогомъ народу римского. 2. Олень суть швидші вѣдь коній. 3. Жите злыхъ людій есть дуже нужденне. 4. Змыслы многихъ звѣрятъ суть быстрѣйші, нѣжь змыслы людій. 5. Найбѣднѣйші суть часто щасливѣйші вѣдь найбогатшихъ. 6. Найлекша праця не все есть найприємнѣйша. 7. Вовкъ есть дуже подѣбный до пса.

8. Приятель римскихъ цѣсарѣвъ були часто найнизшими об-лесниками.

34.

Степеноване приложникѣвъ : bonus, malus, parvus, magnus, multus.

1. Pax melior est quam bellum. 2. Adulatores sunt pessimum genus hominum. 3. Padus amnis maior ac violentior Rhodano est. 4. Amicitia plurimas et maximas continet commoditates. 5. Minima res interdum multorum malorum fons est. 6. Plurimi sunt gradus societatis hominum. 7. Turpitudine peior est quam dolor. 8. Magna populi Romani fortuna et semper in malis maior fuit. 9. Magnus in bello Themistocles fuit neque minor in pace. 10. Usus est magister optimus.

1. Бѣльшій суть дѣла духа, чимъ тѣла. 2. Здоровле наилучшихъ горожанъ есть дороге цѣлому народови. 3. Нема ничь лучшого надъ чесноту. 4. Найбѣршій люде суть найнужденнѣйшій. 5. Лучшого приятеля нѣхто немае надъ вѣтця. 6. Найбѣльшимъ добромъ есть здоровый умъ въ здоровѣмъ тѣлѣ. 7. Вдѣчнѣсть есть не лишъ дуже великою чесноту, але також матерію всѣхъ чеснотъ. 8. Много завдѣчуемо родичамъ и учителямъ, найбѣльше Богу.

35.

Степеноване черезъ описане.

1. Memoria oratori maxime necessaria est. 2. Nullum spectaculum magis egregium est quam cives concordantes. 3. Gustatus est sensus ex omnibus maxime voluptarius. 4. Aestatis tempus maxime idoneum est ad navigationem. 5. Nihil est magis dubium quam hora mortis. 6. Bella civilia rei publicae Romanae maxime noxia fuerunt.

1. Жельзо есть потрѣбнѣйше вѣдъ золота и срѣбла. 2. Жите людске есть дуже непевне. 3. День есть догѣднѣйшій до праць, нѣжъ нѣчь. 4. Воздухъ есть людамъ дуже потрѣбный. 5. Для бесѣдника нема ничь потрѣбнѣйшого, якъ голось.

Числѣвники.

36.

Числѣвники головнѣ.

1. Amici quasi unus animus in duobus corporibus sunt. 2. Dies tempus viginti quattuor horarum est. 3. Partes orbis

terrarum sunt quinque; Europa minima pars est. 4. In capite humano sexaginta tria sunt ossa. 5. Duodequadragesima annos fuit Dionysius Syracusanorum tyrannus. 6. Per annos CXX inter Romanos et Carthaginenses aut bellum aut belli praeparatio aut pax infida fuit. 7. Templum Dianae Ephesiae CCCXXV pedes longum, CCXXV latum erat. 8. Ante Alesiam oppidum planities tria milia passuum in longitudinem patet. 9. Carthaginenses in duobus proeliis egregie pugnant, quindecim milia hostium occidunt, quattuor milia cum multis militaribus signis capiunt. 10. Bello Persico socii Atheniensium fuerunt mille Plataeenses.

1. Пчола має чотыры крыла и шість нѣгъ. 2. Рѣкъ має 12 мѣсяцѣвъ, мѣсяць 30 або 31 днѣвъ, день 24 годинъ. 3. Бѣтъ насъ десятохъ, передше було насъ чотырнацятыхъ. 4. Рѣкъ єсть то протягъ часу 365 днѣвъ. 5. У вѣйску Александра було пѣшихъ 32.000, вѣздцѣвъ 4.500, кораблѣвъ 182. 6. За короля Сервія Тулія було 83.000 горожанъ. 7. Вѣ борбѣ фарсальскѣй выносило число жовнѣрѣвъ Помпея 45.000. 8. Сольонъ бувъ однимъ изъ сѣмохъ мудрѣвъ Греціѣ.

37.

Числовники рядові.

1. Prima officia Deo immortalі, secunda regi ac patriae, tertia parentibus debemus. 2. Tullus Hostilius tertius Romanorum rex fuit. 3. Sescentesimo octogesimo primo anno duo bella in imperio Romano erant, Mithridaticum et Macedonicum. 4. Septem dies hebdomadis sunt: primus dies Solis, secundus dies Lunae, tertius dies Martis, quartus dies Mercurii, quintus dies Iovis, sextus dies Veneris, septimus dies Saturni. 5. Tertium bellum Punicum fuit ab anno ante Christum natum centesimo undequinquagesimo usque ad annum centesimum quadragesimum quartum. 6. Nunc numeramus annum post Christum natum millesimum octingentesimum nonagesimum secundum.

1. Тарквіній Гордий бувъ семымъ королемъ Риму. 2. Вересень бувъ колісь у Римлянъ семымъ мѣсяцемъ року, жовтень осьмымъ, падолистъ девятымъ, грудень десятымъ. 3. День єсть триста шѣдесять пятою частію року, година двацять четвертою частію дня. 4. Маніпуль бувъ трицятю частію рим-

ского легиону. 5. Ромуль бувъ королемъ вѣдъ року 754. передъ Рѣздвомъ Христа до року 717. 6. Друга вѣйна пуньска тревала вѣдъ року 218. передъ Рѣздвомъ Христа до року 201.

Заименники.

38.

Заименники особові и посѣдательні

1. Satis tuti estis, si Deus vobiscum est. 2. Et in te et in me et in vobis omnibus est animus immortalis. 3. Patria est nobis carior quam vita. 4. Me delectat vita rustica, te vita urbana. 5. Avarus non sibi divitias parat. 6. Sapiens omnia sua secum portat. 7. Liberae sunt cogitationes nostrae. 8. Sol radios suos longe lateque dimittit. 9. Melior pars nostri est animus. 10. Multa nos docet usus, magister optimus. 11. Non multi vestrum magis amant hiemem quam aestatem. 12. Adulatores vobis maxime nocent.

1. Совѣтъ естъ голосомъ Бога въ насъ. 2. Радо проходуємо ся зъ вами въ лѣсъ. 3. Инакше судять люде о собѣ, инакше о насъ. 4. Все свое ношу зъ собою. 5. Свою чесною еднаешъ собѣ насъ всѣхъ. 6. Справедливѣсть естъ про себе похвальна. 7. Вамъ миле естъ ваше, намъ наше. 8. Многимъ зъ насъ звѣснї суть замѣры Катіліны.

39.

Заименники вказуючі: hic, iste, ille.

1. Haec arbor illa arbore altior est. 2. Acerbi inimici meliores sunt dulcibus amicis: illi verum semper dicunt, hi nunquam. 3. Clarus erat apud Graecos Socrates, apud Romanos Cato: huius facta, illius dicta laudamus. 4. His illae res simillimae sunt. 5. Universus hic mundus unius Dei opus est. 6. Ista auctoritas vestra, consules, maxima est. 7. Melior est certa pax quam incerta victoria: haec in deorum manu est, illa in tua. 8. Ista documenta benignitatis tuae magnopere me movent.

1. Мешканцями старинной Галіѣ були Бельги, Аквітане, Кельты. Зъ сихъ всѣхъ Бельги були найхоробрѣйшї. 2. Ромуль и Нума були першими королями римскими: сего пановане було спокѣйне, того вовниче. 3. Се жите естъ скороминаюче, тамто вѣчне. 4. Сї твои замѣры, приятелю, суть дуже по-

дѣбнѣ до моихъ. 5. Много писателѣвъ выславляе дѣла того великаго Александра. 6. Обычаѣ сихъ хлопцѣвъ подобаютъ ся намъ бѣльше, чимъ тамтыхъ. 7. Сими доказами твои любви дуже тѣшу ся.

40.

Is, idem, ipse.

1. Deum non vides, sed opera eius. 2. Iugurtha vallo et fossa moenia circumdat, turres exstruit easque praesidiis firmat. 3. Duo cum faciunt idem, non est idem. 4. Fructus earundem arborum non semper eidem sunt. 5. Homo superbus laudat se ipsum et placet sibi ipsi. 6. Homo avarus ipse miseriae est causa suae. 7. Eidem cibi non semper eundem saporem habent. 8. Sunt quinque partes terrarum: maxima earum est Asia. 9. Senectus ipsa morbus est.

1. Гамількаръ и его сынъ Ганібаль були найзавзятѣйшими ворогами Римлянъ. 2. Не завсѣгды о тѣй самѣй рѣчи то само думаешь. 3. Мудрѣ и чемнѣ люде нѣколи не хвалятъ себе самыхъ. 4. Рѣжнѣ суть народы и рѣжнѣ ихъ обычаѣ. 5. Воду радо пемо изъ самого жерела. 6. Чеснота есть все та сама. 7. Вѣдважнымъ (accus.) самъ Богъ допомагае.

41.

Заименники взгляди.

1. Pessimum amicorum genus sunt ei, qui semper laudant. 2. Eos diligimus, quibus plurima beneficia debemus. 3. Omnes in eo, quod sciunt, satis sunt eloquentes. 4. Ea est iucundissima amicitia, quam similitudo morum coniungit. 5. Est profecto Deus, qui, quae nos gerimus, et audit et videt. 6. Ventorum frigidissimi sunt, qui a septentrionibus spirant. 7. Quale opus, tale praemium. 8. Croesus, cuius divitiae in proverbio sunt, Lydiae rex fuit. 9. Quem virtutes ornant, is est beatus. 10. Quot homines, tot sententiae.

1. Европа, котру замешкуемо, есть вправдѣ малою частію землѣ, але найлюднѣйшою. 2. Великѣ суть добродѣйства, котрыми насъ Богъ що-день надѣляе. 3. Короля, котрого пановане есть справедливѣ, люблятъ всѣ горожане. 4. Якѣй есть самъ чоловікъ, така буває его бесѣда. 5. Дуже хоробрый бувъ Ахиль, котрого дѣла оспѣвуе Гомеръ. 6. Мила намъ есть память того, котрого найбѣльше добродѣйствъ завдячуемо.

Заименники пытающі.

1. Quis clarior in Graecia fuit Themistocle? 2. Quid morti similis est quam somnus? 3. Cui nomen avari non est odiosum? 4. Quae animalia sunt rapacissima? 5. Quot annos Hannibal in Italia fuit? Septendecim. 6. Quali amico bona mea commendo? 7. Utrius Gracchorum eloquentia maior fuit, Gai an Tiberii? 8. Quod malum est bello gravius? 9. Cuius avis vox suavissima est? 10. Quo tempore anni dies sunt longissimi, quo brevissimi?

1. Кому незвѣсне есть имя Сократа? 2. Чья доля есть сумнѣйша, нѣжь невѣльника? 3. Кто бувъ въ Греціи мудрѣйшимъ, нѣжь Сократъ; кто справедливѣйшимъ, нѣжь Аристидъ? 4. Котрый металлъ есть потрѣбнѣйшій въдъ желѣза? 5. Демостень и Цицеронъ суть найславнѣйшій бесѣдники старины; котрый зъ нихъ есть бѣльшій? 6. Кѣлько звѣздъ есть на небѣ? 7. Якъ велике есть сонце? 8. Чѣмъ сыномъ бувъ Александеръ Великій? Филипа, короля Македонцѣвъ.

Важнѣйшій заименники неозначеній и приложники заименниковѣ.

1. In quibusdam regionibus hebetiora sunt hominum ingenia. 2. Dionysius nullius rei tam cupidus erat, quam imperii. 3. Suae quisque faber est fortunae. 4. Quaedam bestiolae unum tantum diem vivunt. 5. Nulla res alteri plane similis est. 6. Nemi tanta beneficia debemus, quanta parentibus. 7. Corinthus totius Graeciae lumen fuit. 8. Liber est, qui nulli servit libidini. 9. Nullius ignis candor illustrior est quam solis. 10. Quod alicui utile est, id non est sine ullo pretio. 11. Opera uniuscuiusque nostrum Deo aperta sunt. 12. Fortuna nunc mihi, nunc alii benigna est. 13. Duas sorores habeo; utraque mihi cara est.

1. Деякі роды птицъ вѣдлѣтають въ осени до Африки. 2. Запахъ деякихъ зельъ есть шкѣдливый здоровью. 3. Нѣчье жите не есть безъ смутку и болю. 4. Що одному подобае ся, то часто не подобае ся другому. 5. Навѣтъ въ найлѣпшѣмъ чоловѣцѣ есть якась вада. 6. Не для себе самого жие чоловѣкъ, але для вѣтчины, родичѣвъ и приятелѣвъ. 7. Нѣчого посѣдане не есть такъ непевне, якъ грошій. 8. Однѣ звѣрята жиють въ водѣ, другѣ на земли, иншѣ въ воздухѣ. 9. Прощай часто другому, нѣколи собѣ. 10. Мудрый мужъ не завидуе нѣкому.

Г л а г о л ь.

ВѢДМѢНА глагола esse.

Indicativus.

44.

Praesens, imperfectum, futurum.

1. Homines estis, ex animo et corpore constatis. 2. Nihil times, si innocens es. 3. Tu mihi confugium, tu mihi portus eras. 4. Ante res omnes Deus erat. 5. Vitia erunt, dum homines erunt. 6. Trado vobis regnum firmum, si boni eritis, sin mali, imbecillum. 7. Saepe etiam sub pallio sordido sapientia est. 8. Vulnera in pectore militis fortis semper decus erunt. 9. In re publica Atheniensium pauci Aristidi, iusto illi viro, similes erant. 10. Si fortes erimus, brevi tempore liberi erimus. 11. Nihil morti tam simile est quam somnus. 12. Pulvis et umbra sumus.

1. Всѣ есьмо смертнѣи. 2. Завсѣгды будемо памятати на добродѣйства (gen.), котрѣи виннѣи-сьмо родичамъ. 3. Не боитесь нѣчого, если есьте невиннѣи. 4. Масинѣа бувъ союзникомъ и приятелемъ народу римского. 5. Часы будутъ лѣпшѣи, якъ люде будутъ лѣпшѣи. 6. Повага сенату римского была дуже велика. 7. Завсѣгды будете сторожами нашего добра. 8. Доки Римъ бувъ вѣольный, бывало все двоухъ конзулѣвъ.

45.

Perfectum, plusquamperfectum, futurum exactum.

1. In acie Persarum sescenta milia militum fuerunt. 2. In bello, Caesar, terror hostium fuisti, in pace pater patriae. 3. Demosthenis aetate multi oratores magni et clari fuerunt et ante fuerant. 4. Brutus, ut Romanis auctor libertatis fuerat, ita etiam custos fuit. 5. Beati erimus, si eo contenti fuerimus, quod postulat usus. 6. Si diligens fueris, carus eris parentibus et praceptoribus. 7. Multi sunt nunc pauperes, qui olim divites fuerunt. 8. Romulus fortissimus rex erat, quamquam antea semper inter pastores fuerat. 9. Qualis fuerit industria vestra, tale etiam praemium vestrum erit.

1. Я бувъ все твоимъ проводникомъ и товаришемъ. 2. Ты бувъ въ многихъ мѣстахъ, въ котрыхъ мы нѣколи не були.

3. Союзниками Римлянъ було много народѣвъ, котрѣ передше були ихъ найзавзятѣйшими ворогами. 4. Якѣ будуть нашѣ труды, такѣ будуть такожъ нашѣ нагороды. 5. Завсѣгды були-сьте намъ дорогѣ, тому що нѣколи не були-сьте несправедливѣ зглядомъ убогихъ. 6. Той буде найвѣдважнѣйшій, хто буде вытяземъ своихъ похотѣй.

Coniunctivus.

46.

Coniunctivus praesentis et perfecti.

1. Vita aliorum sit tibi magistra. 2. Sermo tuus ne sit inanis. 3. Homines stulti optant, ut divites sint. 4. Non omnibus notum est, quis Alexandri Magni praeceptor fuerit. 5. Quae de me populi sit opinio, nescis. 6. Benigni simus non solum erga amicos, sed etiam erga inimicos. 7. Quam pauperes fuerint Aristides et Epaminondas, omnes scitis. 8. Sit mens sana in corpore sano.

1. Вождъ упоминае жовнѣрѣвъ, щобы були вѣдважнѣ. 2. Ученикъ най памятае на упѣмненя (gen.) учителя. 3. Видите, якъ коротке вѣтъ жите людске. 4. Бажаемъ, щобы-сьте були пильнѣ и чеснѣ. 5. Якъ справедливымъ бувъ Аристидъ, знаемо всѣ. 6. Въ щастю будемо смирнѣ.

47.

Coniunctivus imperfecti et plusquamperfecti.

1. Si cives inter se essent concordēs, hostes patriae non essent periculosi. 2. Nisi Cicero consul fuisset, status rei publicae miserandus fuisset. 3. Miseri essemus, nisi in animis nostris spes vitae aeternae esset. 4. Discipuli, si semper attentī et diligentes fuissent, doctiores essent. 5. Quis pauper esset, si omnes homines essent benefici? 6. Nemini vestrum notum erat, quis libertatis Romanae auctor fuisset.

1. Коли-бъ всѣ люде були добрѣ, були бы и часы лѣпшѣ. 2. Замѣры Катіліны були бы погубнѣ були для державы римской, если-бъ не були Цицероновы звѣснѣ були. 3. Если-бысьте були мѣжъ собою згѣдливѣ, неприятѣ не були бы намъ небезпечнѣ. 4. Многѣ були бы щасливѣйшѣ, наколи-бъ були въ молодости пильнѣйшѣ були.

Imperativus, infinitivus, participium.

1. Consulibus salus populi suprema lex esto. 2. Inter patrem et liberos inimicitiae esse non debent. 3. Tempus vel praeteritum est vel futurum vel praesens. 4. Memores este humanae sortis. 5. Nonnullae bestiae significant futuras procellas. 6. Amicis omnia communia sunt. 7. In rebus secundis prudentes atque cauti esse debemus. 8. Nescia mens hominum fati sortisque futurae.

1. Законъ нехай буде короткій. 2. Памятайте на будучу старість (genet.). 3. Горожане повинні бути мѣжь собою згѣдливі. 4. Будь невѣльникомъ законѣвъ, щобы-сь бувъ вѣльний. 5. Бесѣдникъ не повиненъ бути жадной рѣчи несвѣдомымъ. 6. Судіѣ нехай будуть справедливі.

Конъюгація перша.**Рѣдъ дѣяльний.****Indicativus.****Praesens, imperfectum, futurum.**

1. Artificem commendat opus. 2. Pythagoras virtutem cotidie laudabat, vitia luxuriae enumerabat, frugalitatem velut genetricem virtutum omnibus commendabat. 3. Virtus et conciliat amicitias et conservat. 4. Romani corpora mortuorum cremabant. 5. Societatem hominum malorum vitamus. 6. Donec eris felix, multos numerabis amicos; tempora si fuerint nubila, solus eris. 7. Cimonem Athenienses non solum in bello, sed etiam in pace diu desiderabant. 8. Spes bona animum firmabit. 9. Frustra exspectabam adventum patris. 10. Posterі de nobis sine amore et odio iudicabunt. 11. Atticus condiscipulos studio suo incitabat. 12. Cantabit vacuus coram latrone viator.

1. Часто змѣняемо чоло, лице, бесѣду. 2. Цицеронъ любивъ Брута и хваливъ его талантъ. 3. Наше войско спустошить рѣль неприятелѣвъ. 4. Найзнаменитшимъ бесѣдникомъ

старини бувъ, якъ думаємо, Демостень. 5. Надармо ожидавъ-сь листу вѣдъ вѣтця. 6. Въ щастю много приятелѣвъ будешъ числити. 7. Атикъ и Цицеронъ заохочували своєю ревностію вѣхъ спѣвченикѣвъ. 8. Нѣколи не буду дражнити боже-вѣльного чоловіка.

50.

Perfectum, plusquamperfectum, futurum exactum.

1. Alexander Persas non tam armis, quam terrore nominis sui superavit. 2. Manlius Torquatus consul filium suum necavit, quia contra edictum patris adversus hostes pugnaverat. 3. Hannibal multos annos de imperio cum populo Romano, omnium gentium victore, certavit. 4. Si unum castigaveris, centum emendabis. 5. Nunquam a viris bonis frustra auxilium exspectavi. 6. Nomen Lucilii poëtae, qui sub Publio Africano in Hispania militaverat, celebre fuit. 7. Ego si bonam famam mihi servavero, satis dives ero. 8. Tu, Marce Cicero, rem publicam servavisti. 9. Subito exspiravit Caesar, qui subitam celeremque mortem optaverat. 10. Divites eritis, si divitias non desideraveritis. 11. Dareus, rex Persarum, ingentem contra Graecos exercitum comparavit, quod Athenienses Sardes expugnaverant. 12. Quo plura paravistis, eo plura desideratis.

1. Цезаръ вѣхъ гѣроды Италиѣ, котрѣ Помпей обсадивъ вѣйскомъ, здобувъ наглымъ нападомъ. 2. Если собѣ збережете добру славу, будете досыть щасливѣ. 3. Дѣломъ своимъ, Катіліно, и примѣромъ зранивъ-сь державу. 4. Король похваливъ жовнѣрѣвъ, тому що хоробро бороли ся. 5. Приятелѣ, котрыхъ придбаємо майномъ, не чеснотою, будуть любити не насъ, але майно. 6. Спартанцямъ много державъ вѣдказало помочи. 7. Цезаръ поборовъ Галійцѣвъ, зъ котрыми кѣлька лѣтъ воювавъ. 8. Если ты почислишь пѣсокъ моря, я почислю звѣзды неба.

51

Coniunctivus.

1. Ornamus corpora, ornemus etiam animos. 2. Athenienses, ut patriam conservarent, fortissime contra Persas pugnaverunt. 3. Totas noctes somniamus; tamen saepissime ignoramus, quid somniaverimus. 4. Graeci Dianam non placavissent, nisi Agamemno Iphigeniam filiam immolavisset. 5. Præditi sumus ratione, ut veritatem exploremus. 6. Satis longa esset vita nostra,

si totam bene collocaremus. 7. Themistocles magnopere elaborabat, ut vitia adulescentiae emendaret virtutibus. 8. Ulixes, si minus erravisset, minus notus esset. 9. Homines ne ex veste aestimemus. 10. Multi homines minus saepe peccarent, si cogitarent, quam iustus sit Deus. 11. Si consilium meum probavisses, illud periculum vitavisses. 12. Incertum est, quo te loco mors exspectet.

1. Любѣмъ Бога, родичѣвъ и вѣтчину. 2. Не такъ часто грѣшили-бысьте, если бы-сьте думали о Бозѣ. 3. Многѣ люде були бы щасливѣйшѣ, якъ бы були уникали захланности. 4. Вы всѣ знаете, якъ дуже любили-сьмо завсѣгды супокѣй. 5. Люде суть надѣленѣ розумомъ, щобы слѣдили правду. 6. Вождѣ бажавъ, щобы жовнѣрѣ хоробро бороли ся. 7. Хваливъ-бымъ твою раду, если бы не було иншой лѣпшой. 8. Сте-режѣть ся, щобы-сьте о добрыхъ людяхъ зле не говорили.

52.

Imperativus, infinitivus, participium, gerundium.

1. Errare humanum est, turpe in errore perseverare. 2. Mores tuos, amice, muta. 3. Mentem hominis spectato, non frontem. 4. Summa est sapientia Dei, omnia gubernantis. 5. Multo gloriosius est se ipsum quam hostem superavisse. 6. Errando discimus. 7. Mortem omni loco exspectate. 8. Ipsa peccandi voluntas improba est. 9. Cives cum civibus de virtute certanto. 10. Improbo ac maledico homini interroganti, quis esset inter Spartanos vir optimus, Agis, rex Lacedaemoniorum: Qui, inquit, tui est dissimillimus. 11. Una salus victis: nullam sperare salutem. 12. Festina lente.

1. Менше гидко есть зблудити, якъ тревати въ блудѣ. 2. Добрыхъ людѣй хвалѣть, злыхъ ганѣть. 3. Сократъ питанемъ выяснювавъ ученикамъ незвѣснѣ рѣчи. 4. Житѣ людѣй, мешкающихъ въ мѣстѣ, есть звычайно коротше, чимъ житѣ рѣльни-кѣвъ. 5. Хлопцѣ нехай уникають способности блудити (gerund.). 6. Жайворонки спѣвають, лѣтаючи. 7. Блудячому покажемо дорогу. 8. Лекше есть ганити, нѣжъ поправляти. 9. Милѣйше есть чесноты другихъ хвалити, нѣжъ блудячихъ ганити.

Родъ страдальный.**Indicativus.**

53.

Praesens, imperfectum, futurum.

1. Dei providentia mundus administratur. 2. Doctrina Romani a Graecis superabantur. 3. Non minus pudore quam praemiis ad virtutem incitabimur. 4. Litteris tuis mirum in modum delectabar. 5. Res dilucide narrabuntur, si rerum ac temporum ordo conservabitur. 6. Senes apud Lacedaemonios ab omnibus honorabantur. 7. Facile perturbamur in rebus adversis. 8. Numerabuntur sententiae vestrae, non ponderabuntur. 9. Avari perpetuis curis vexantur. 10. Cum nobiles vitam mutaverint, mores mutabuntur civitatis. 11. Vites apud priscos propter magnitudinem inter arbores numerabantur. 12. Темпора mutantur et nos mutamur in illis.

1. Найдовше житє єсть коротке, єсли порѣвнуєсь зъ вѣчностію. 2. По смерти буденасъ судити (pass.) Богъ, найсправедливѣйшій судія. 3. Тѣла помершихъ Греки и Римляне палили (pass.). 4. Обычаѣ державы часто змѣняють ся. 5. Бесѣдою Деметрія Атенцѣ забавляли ся. 6. Вѣрностію горожанъ и справедливостію урядникѣвъ держава удержитъ ся. 7. Пітагорасъ захвалявавъ (pass.) мѣрнѣсть яко родительку чеснотъ. 8. Звѣздъ нѣхто не почислитъ (pass.). 9. Злый чоловѣкъ часто непокоитъ ся свѣдомостію своихъ проступкѣвъ.

54.

Perfectum, plusquamperfectum, futurum exactum.

1. Troia a Graecis decimo anno expugnata est. 2. Athenienses publice eos laudabant, qui in proeliis necati erant. 3. Cum res publica perturbata erit, cives miseri erunt. 4. Alcibiades in proelio quodam a Socrate servatus est. 5. Multi cives Atheniensium damnati sunt, quamquam sine causa accusati erant. 6. Si propter virtutem laudati erimus, gloria nostra vera erit. 7. Cum duobus ducibus de imperio in Italia decertatum est, Pyrrho et Hannibale. 8. Hephaestio Alexandro, quocum

pariter educatus erat omnium amicorum carissimus erat. 9. Non semper iudicum culpa erit, cum innocentes damnati erunt.

1. Дуже милою вѣть намъ память тыхъ мѣсець, въ котрыхъ мы виховали ся. 2. Римляне надѣляли вѣнцемъ горожаньскимъ того, котрый спасъ (pass.) горожанина. 3. Тиръ, дуже славне мѣсто Фенікіянъ, здобувъ (pass.) Александеръ Великій. 4. Если проступника не запѣзвуть, то его не засудять. 5. Атенцѣ публично хвалили тыхъ (pass.), котрї полягли въ борбахъ. 6. Будете нещасливї, горожане, якъ здобудуть мѣсто.

55.

Coniunctivus.

1. Cotidie Deum imploro, ut parentibus meis dies vitae prorogentur. 2. Democritus omne fere patrimonium suum civibus donavit, ne curis domesticis a philosophiae studio avocaretur. 3. Non tam fortes sumus, ut rei novitate nunquam perturbati simus. 4. Hannibal, nisi civium suorum invidia debilitatus esset, Romanos fortasse superavisset. 5. Memores este virtutis, ut ab omnibus et laudemini et amemini. 6. Themistocles curavit, ut consilia Graecorum regi Persarum nuntiarentur. 7. Alexandro si longior vita data esset, manus Macedonum Oceanum transvolavisset. 8. Rēcte Plato dicit: Nemo prudens punit, quia peccatum est, sed ne iterum peccetur. 9. Cyrus imperavit, ut Croesus cremaretur.

1. Родичѣ старають ся, щобы ихъ дѣти добре виховали ся. 2. Цицеронъ бажавъ, щобы его имя славлено письмами. 3. Якъ дуже любили-сьмо (pass.) завсѣгды супокѣй, вѣмъ розкажемо. 4. Спартанцѣ нѣколи не були бы заховували законѣвъ Лікурїа, если бы не були ствердженї повагою дельфійского бога. 5. Многї люде хвалять длятого другихъ, щобы тї ихъ самыхъ хвалили (pass.). 6. Хто виховавъ Александра Великого (pass.), не вѣть тобѣ незвѣснимъ. 7. Коли бы гуси не були спасли Капітоля, Галїйцѣ були бы спустошили цѣлу Италію (pass.).

56.

Infinitivus, participium.

1. Alienis malis delectari inhumanum est. 2. Melior est certa pax, quam sperata victoria. 3. Res familiaris conservari debet diligentia et parsimonia. 4. Simulata amicitia non diu

manet. 5. Servi a Spartaco, homine audacissimo, sollicitati bellum contra Romanos parabant. 6. Mercator quidam interrogatus, quomodo sibi paravisset divitias: Magnas, inquit, facile paravi, exiguas vero cum labore et tarde.

1. Бути ганенимъ вѣдъ лихого чоловѣка для нѣкого не есть гидко. 2. Сократа, засудженого вѣдъ судіѣвъ, просили приятель, щобы спасавъ жите утечею. 3. Мило есть бути хваленымъ и любленимъ вѣдъ добрыхъ людій. 4. Въ здобутѣмъ таборѣ бувъ великій достатокъ золота и сѣбла. 5. Курія збудована вѣдъ Туля Гостілія була найславнѣйша. 6. Змѣна краю не змѣняе успособленя.

Конъюгація друга.

Рѣдъ дѣяльный.

Indicativus.

57.

Praesens, imperfectum, futurum.

1. Frondem in silvis non vides. 2. Romanis omnes terrae et omnia maria patebant. 3. Nominem avarum nec preces nec lacrimae movebunt. 4. Antiquissimis temporibus arborum fructus hominibus alimenta praebebant. 5. Si unam habebimus virtutem, omnes habebimus virtutes. 6. Homo doctus in se semper divitias habet. 7. Parsimonia et diligentia rem familiarem maxime augebis. 8. Athenienses omnium suorum civium potentiam timebant. 9. Maximam laudem merebitis, milites, si fortitudine vestra hostes ab urbe nostra prohibebitis. 10. Orpheus cantu suo saxa silvasque movebat. 11. Pueri Lacedaemoniorum corpora duris laboribus exercebant. 12. Unus lupus non timet multas oves.

1. Чесный а мудрый чоловѣкъ нѣколи не буде бояти ся смерти. 2. Жовнѣрѣ хоробро здержували ворогѣвъ вѣдъ мурѣвъ мѣста. 3. Чоловѣкъ брехливый не подобаеъ нѣкому. 4. Деревя, котрї на веснѣ цвѣтуть, въ осени дадутъ намъ овочѣ. 5. Полководець упоминавъ передъ борбою жовнѣрѣвъ, щобы хоробро бороли ся. 6. Оружіе завѣгды буде много значити.

7. Рада Темістокля не подобалась многимъ державамъ.
8. Не будемо здорові, если не будемо заховувати мѣры въ їдѣ и питю.

58.

Perfectum, plusquamperfectum, futurum exactum.

1. Multis civitatibus vitia civium plus nocuerunt quam bella. 2. Omnes Macedoniae urbes, quas rex Philippus tenuerat, Romani occupaverunt. 3. Arborea autumnis fructus nobis praebent, si vere floruerint. 4. Horatius Cocles hostium impetum sustinuit solus. 5. Quos olim inermes timueratis, hos postea armatos superavistis. 6. Nunquam felices eritis, nisi modum in omnibus rebus adhibueritis. 7. Anacharsis interrogatus, quid esset in homine pessimum et quid optimum, respondit: Lingua. 8. Scipio spem civium, quam de eo habuerant, incredibili virtute superavit. 9. Mors eum non terret, qui semper legibus divinis paruit. 10. Ab omnibus laudabitur is, qui dulce cum utili miscuerit. 11. Graeci legatos Persarum, qui terram et aquam postulaverant, deriserunt. 12. Philippus Olynthum, urbem antiquam et nobilem, funditus delevit.

1. Римляне зруйнували Картагину и Коринтъ, дуже славної мѣста. 2. Вождь давъ великі нагороди тымъ вѣдливимъ жовнѣрамъ, котрыхъ анѣ брамы анѣ мурѣ неприятелѣвъ не здержали. 3. Собѣ будете шкодити, если памяти своєї не выобразуете. 4. Цинцинатъ, котрый передше власными руками оравъ рѣлю, займавъ зъ найбѣльшою почетомъ диктатуру. 5. Вы сподобали ся намъ, тому що заслужили-сьте ся коло добра вѣтчины. 6. Будете щасливі, коли повдержите свои пристрасти. 7. За часѣвъ Перікля штуки и науки въ Греції найбѣльше цвили. 8. Темістокль задержавъ бувъ въ памяти имена всѣхъ горожанъ.

59.

Coniunctivus.

1. Conscientia nos monet, ut legibus pareamus. 2. Tanta fuit fortitudo Achillis, ut vox eius Troianos terreret. 3. Nullum belli genus est, in quo Pompeium non exercuerit fortuna rei publicae. 4. Multos Macedonia Alexandros habuisset, nisi fortuna eos in perniciem mutuam armavisset. 5. Oculos habemus,

ut quae circa nos sunt videamus. 6. Cato Romanis suasit, ut Carthaginem delerent. 7. Tam prospera erat Attici valetudo, ut per annos triginta medicinae non indiguerit. 8. Si tacuisses, philosophus mansisses. 9. Memoriam exerceamus. 10. Nemo tam humilis erat ut ei aditus ad Miltiadem non pateret.

1. Если бы люди повздерживали свои похоти, были бы щасливѣйшіи. 2. Що виненъ-есть родичамъ, самъ знаешь найлѣпше. 3. Хтожь не знае, якъ сумный конецъ житя мали многіи славыи мужь. 4. Були бы-сьте намъ сподобали ся, якъ бы вась была поручала честию и пыльнѣсть. 5. Заховуймо у всѣмъ мѣру и будьмо послушніи законамъ. 6. Цезарь упоминавъ жовиѣрѣвъ передъ борбою, щобы не бояли ся Галійцѣвъ. 7. Якъ бы вы были слухали нашихъ радъ, были бы-сьте уникнули нещастя. 8. Бажавъ-есть, щобымъ тя бачивъ въ Италиі.

60.

Imperativus, infinitivus, participium, gerundium.

1. Saepe tacens vocem verbaque vultus habet. 2. Miseris solacium parvum est socios malorum habere. 3. Fulgentes gladios hostium videbant Decii. 4. Magistratus malum civem coërceto. 5. Principibus placuisse viris non ultima laus est. 6. Ars tacendi difficilis est. 7. Iusta magistratum imperia sunt iisque cives modeste parento. 8. Secreto amicos admone, palam lauda. 9. Vae tibi ridenti, quia mox post gaudia flebis.

1. Тяжко естъ всѣмъ подобати ся. 2. Вправляйте що-день память, ученики. 3. Видъ дерева, цвѣтучого на веснѣ, бавить нашіи очи. 4. Подобати ся добрымъ, не подобати ся лихимъ естъ дуже великою честию. 5. Мовчанемъ рѣдко собѣ зашкодишь. 6. У всѣхъ рѣчахъ заховуйте мѣру. 7. Сумно естъ не мати приятелѣвъ. 8. Ученики най будутъ послушніи учителямъ.

Родъ страдальный.

Indicativus.

61.

Praesens, imperfectum, futurum.

1. Aliorum damno docemur. 2. A tectis Germanorum hospites nunquam arcebantur. 3. Qui precibus et lacrimis non

movetur, minis non movebitur. 4. Marcus Cicero diligentissime in philosophia a magistro exercebatur. 5. Columbae etiam parvo strepitu terrentur. 6. Si vir es probus, nulla re a virtute deterreberis. 7. Cladibus hostium augebatur animus Romanorum. 8. Dulcia et amara semper miscentur. 9. Memoria illius diei, quo ingens Persarum exercitus in campo Marathonio a decem milibus Graecorum superatus est, nunquam delebitur.

1. Слонь и левъ перестрашуютъ ся огнемъ. 2. Справедливо зворушались вы нуждою невинныхъ союзникѡвъ (pass.). 3. Не все буде тебе учить той самъ учитель (pass.), котрый ты теперь учить (pass.) 4. Нѣчимъ не дамо ся вѡдстрашити вѡдъ нашихъ обовязкѡвъ. 5. Сыны старинныхъ Грекѡвъ вправляли ся въ рѡжныхъ штукахъ. 6. Злыхъ горожанъ завесѣгды будутъ повдержувати строгѣ кары (pass.).

62.

Perfectum, plusquamperfectum, futurum exactum.

1. Adventu hostium milites Romani magnopere territi sunt. 2. Laudabamus semper fidem illam ac diligentiam, quae in amicorum periculis totiens a vobis adhibita erat. 3. Carthago et Numantia a Scipione Minore deletae sunt. 4. Ei summum imperium habebunt, a quibus omnes cupiditates coërcitae erunt. 5. Stulti aliena calamitate nunquam moniti sunt. 6. Marcus Agrippa a Caesare Octaviano navali corona donatus est, qui honos nemini ante eum habitus erat. 7. Cum admoniti eritis, ut malorum puerorum consuetudinem vitetis, paretote. 8. Multi homines mali metu poenarum a sceleribus deterriti sunt.

1. Въ роцѣ 480. передъ Хр. Ксерксесъ, король Перзѡвъ збуривъ Алены (pass.). 2. Будете щасливѣ, якъ всѣ похоти повдержите. 3. Хочъ тебе учили найлѣпшѣй учитель (pass.), однакъ письмами ты не прославивъ своего имени. 4. Дуже мила есть намъ память тыхъ мѣсць, въ котрыхъ насъ учено. 5. Будете здоровѣ, если у всѣхъ рѣчахъ заховувати-мете мѣру (pass.). 6. Темістокль, котрый побѡльшивъ флоту Атенцѣвъ (pass.), спонукавъ Перзѡвъ пѡдступомъ до битвы.

63.

Coniunctivus.

1. Leges breves sunt, ut facile etiam ab imperitis teneantur. 2. Alexander, rex Macedonum, milites admonuit, ne mul-

titudine Persarum terrerentur. 3. Cui vestrum notum est, quo anno Carthago deleta sit a Scipione? 4. Persae totam Graeciam expugnassent, nisi Themistoclis consilio coërciti essent. 5. Modus adhibeatur in voluptatibus. 6. Precibus miserorum non commoveremur, nisi ipsi miseri fuisset. 7. Incredible est, quantopere Ciceronis pro Ligario oratione Caesar commotus sit. 8. Si equites nostri primum impetum hostium sustinuissent, pedites adventu illorum non essent terri.

1. Ваша память была бы дѣвша, если бы-сѣте еѣ що-день вправляли (pass.) 2. Похоти нехай повздержують ся розумомъ. 3. Пожежа була такъ велика, що цѣле мѣсто знищило ся. 4. Римляне не були бы побѣдили Ганібала, коли-бъ Картагінцѣ были побѣлиши еѣ вѣско (pass.). 5. Такъ велика була краснорѣчивѣсть Цицерона, що навѣтъ дуже твердосерднѣ слухачѣ часто зворушались. 6. Голубы суть такъ боязливѣ, що перестрашуютъ ся найменшимъ шелестомъ.

64.

Infinitivus, participium.

1. Et monere et moneri proprium est verae amicitiae. 2. Apud Athenienses viris de re publica bene meritis victus publice praebebatur. 3. In pueritia coërcitum esse adulescenti utile est. 4. Auxilium praebitum non semper hominibus placet. 5. Precibus miserorum moveri laudabile est. 6. Helvetii auctoritate Orgetorigis permoti eas res, quae ad profectorem erant necessariae, brevi tempore comparaverunt. 7. Victoria augeri solet animus militum.

1. Глупѣ звиклѣ бути высмѣванѣ. 2. Вождѣ ганить жовнѣрѣвъ, перестрашенихѣ приходомѣ неприятѣвъ. 3. Сынѣ, упомнениы вѣдѣ вѣтця, уникавъ товариства злыхѣ людѣй. 4. Молодцѣ повиннѣ вправляти ся у вѣлякихѣ штукахѣ. 5. Коріолянѣ, зворушениы слѣзами матери, не воювавѣ зѣ Римлянами.

Юнъюгація третя.

Рѣдъ дѣяльнѣй.

Indicativus.

65.

Praesens, imperfectum, futurum.

1. Ex ungue leonem, e fructu arborem cognoscimus. 2. Ex ore Nestoris melle dulcior fluebat oratio. 3. Semper dicam, quod verum est, sed non dicam omnia omnibus. 4. In eis linguis, quas non intellegimus, surdis similes sumus. 5. Scythae uxores liberosque secum vehebant. 6. Imperator exercitum in fines hostium ducet. 7. Molestias vitae spes minuit. 8. Dionysius, tyrannus Syracusarum, semper insidias metuebat. 9. Iracundiam si vincemus, hostem superabimus maximum. 10. Qui carmina Homeri legent, valde delectabuntur. 11. Milites castra fortiter armis defendebant. 12. Vitam saepius regit fortuna quam sapientia.

1. Пильностію и працею поборете веѣ трудности. 2. Люде чеснѣ боять ся Бога. 3. Если будешь боронити приятелѣвъ, приятелѣ будутъ тебе боронити. 4. Поважаю тебе, тому що ты завсѣгды высказувавѣ отверто свою гадку. 5. Письма Ксенофонта будемо пильно читати. 6. Хлопцѣ римскѣ учили ся законѣвъ дванацяти таблицѣ. 7. Вѣдѣ року 510. до року 32. управляли конзулѣ державою римскою. 8. Королѣ римскѣ выбирали до сенату вайзнаменитшихъ горожанѣ.

66.

Perfectum, plusquamperfectum, futurum exactum.

1. Alexandrum, tot regum et populorum victorem, iracundia vicit. 2. Caesar illas legiones, quas in Gallia conscripserat, ad exercitum misit. 3. Divites eritis, si divitias contempseritis. 4. Xerxes, rex Persarum, parvum Graecorum exercitum contempsit. 5. Aeschines orationem illam Rhodiis legit, quam contra Demosthenem dixerat. 6. Aliis cum beneficia tribueris, sile. 7. Imperator Nero nullam vestem bis induit. 8. Camillus, quia inique praedam diviserat, exsilio multatus est. 9. Stultissimus omnium est, qui flevit, quod ante annos mille non vixerat.

10. Gaius Caesar Valerium Procillum, egregium iuvenem, cuius pater civitate donatus erat, ad Ariovistum misit.

1. Велике число неприятелѣвъ зменшило надѣю побѣды, котру плекали жовиѣрѣ. 2. Захочай память на добродѣйства (gen.), котрѣ высвѣдчать тобѣ другѣ. 3. Книжки, котрѣ ты намъ приславъ, прочитали-сьмо пильно. 4. Нѣколи не будешь убогимъ, якъ погордишь богатствомъ. 5. Тацитъ написавъ книжку о обычаяхъ Германѣвъ. 6. Салюстій описавъ вѣйну, котру нарѣдъ римскій провадивъ зъ Югуртою, королемъ Нумидѣвъ. 7. Хтожь живъ коли безъ горя, безъ журбы, безъ небезпеченьствъ? 8. Мардонія, вожда Перзѣвъ, присилували Греки пѣдъ Плятеями до утечи зъ 200.000 пѣхотинцѣвъ, котрыхъ самъ окремо выбравъ.

67.

Coniunctivus.

1. Ignoscas aliis multa, nihil tibi. 2. Consul edixit, ut milites proelium committerent. 3. Britanniam qui homines initio coluerint, non est notum. 4. Nomen Thucydidis vix exstaret, nisi scripsisset historiam. 5. Nullus dolor est tam magnus, ut eum longinquitas temporis non minuatur. 6. Democritus philosophus interrogatus, in qua re consisteret nobilitas, respondit: Pecudum nobilitas in valido corpore consistit, hominum in bonitate morum. 7. Ea fuit Mithridatis magnitudo, ut omnes reges maiestate superaverit bellaque cum Romanis per XLVI annos gesserit. 8. Magna esset multorum virorum gloria, nisi perdidissent illam exitu vitae.

1. Оденъ зъ Картагинцѣвъ сказавъ: Якъ-бы Ганібаль живъ, мали бы-сьмо вже вѣйну зъ Римлянами. 2. Ведемо вѣйны, щобы-сьмо въ супокою жили безъ кривды. 3. Знаете, якъ дуже мы цѣнили и поважали мужа мудрого и справедливого. 4. Имена многихъ мужѣвъ не були бы звѣснѣ, если бы не були написали книжокъ. 5. Боронѣмъ хоробро вѣтчину. 6. Філософія поучила мене, щобы-мъ пѣзнававъ себе самого. 7. Звѣсно вамъ, що говоривъ Цицеронъ въ сенатѣ. 8. Упоминаємо молодцѣвъ, щобы почитали старцѣвъ.

68.

Imperativus, infinitivus, participium, gerundium.

1. Apollo, cum „nosce te“ dicit, hoc dicit: Nosce animum tuum. 2. Scutum in proelio reliquisse apud Lacedaemonios tur-

pissimum erat. 3. Homines magis defendenti quam accusanti favent. 4. Ars bene vivendi difficillima est. 5. Educ tecum, Catilina, omnes tuos, purga urbem. 6. Ignoscito saepe alteri, nunquam tibi. 7. Mendaci homini ne verum quidem dicenti fidem habemus. 8. Cuidam dicenti: Maximus est hostium numerus, Laco respondit: Eo maior erit gloria nostra. 9. Virtutem omnes colunt. 10. Nihil agendo homines male agere discunt.

1. Погорджай богацтвами, почитай чесноту. 2. Я звикъ що-день або читати, або писати. 3. Горожанинъ нехай боронить добра державы. 4. Тяжше есть себе самого побѣдити, нѣжъ неприятеля. 5. Чоловѣкови, котрый ничь не дѣлае (ничь не дѣлаючому), день есть довгий. 6. Жаденъ вѣкъ не есть пѣзний до науки (ученя ся). 7. Лѣпше есть замовкнути, нѣжъ нерозумно промовити. 8. Скажи, чому не читаешь пожиточныхъ книжокъ.

Рѣдъ страдальный.

Indicativus.

69.

Praesens, imperfectum, futurum.

1. Dei arbitrio terra mariaque reguntur. 2. Apud veteres Germanos albi equi in sacris nemoribus aiebantur. 3. Contumeliis stultorum sapientes nunquam offenduntur. 4. Non semper viator a latrone, nonnunquam etiam latro a viatore occiditur. 5. Ab antiquis perniciosus etiam rebus nomen deorum tribuebatur. 6. Gracius ex ipso fonte bibitur aqua. 7. Avaritia neque copia neque inopia imminuetur. 8. Alcibiades non minus timebatur a civibus, quam diligebatur. 9. Nunquam exstinguetur memoria eorum, qui libertatem patriae defenderint. 10. Vincuntur molli pectora dura prece.

1. Нумантію, славне мѣсто Испаніѣ, боронено довго противъ великаго вѣйска римскаго. 2. Если будете несправедливѣ, всѣ добріи гордувати-мутъ вами (pass.). 3. Примѣрами даемо ся всѣ потягати. 4. Мінерву почитано особливо въ Атицѣ, де штуки и науки наибѣльше цвили. 5. Нѣколи не будутъ тыхъ поважати, котріи нѣкого не поважають. 6. Книжки, котріи

Плѣтонъ написавъ, завсѣгды читають учені (pass.). 7. Кого люде боять ся, того найчастѣйше не люблять (pass.).

70.

Perfectum, plusquamperfectum, futurum exactum.

1. Thrasybulus a triginta tyrannis contemptus est. 2. Themistocles, cuius dolo Persae victi erant, a civibus suis absens accusatus et damnatus est. 3. Contemneris ab omnibus hominibus piis, si ius divinum a te laesum erit. 4. Nusquam tanti honores senectuti tributi sunt, quanti apud Lacedaemonios. 5. Eumenes, dux Alexandri Magni, non firmas copias habuit, quod non multo ante contractae erant. 6. Si in prima acie positi eritis, milites, in vobis spes victoriae erit. 7. A Thebanis praesidium Lacedaemoniorum ex arce pulsum est. 8. Daci, quotiens Danuvii ripae gelu iunctae erant, finitimas imperii Romani terras vastabant. 9. Carpite florem, qui nisi carptus erit, ipse cadet.

1. Атенцѣвъ и ихъ союзникѣвъ поборовъ пѣдъ Коронеею Атезіляй, король Лякедемонцѣвъ (pass.). 2. Въ борбѣ пѣдъ Тапсомъ слонѣ короля Юбы, котрѣ недавно передтымъ выведено зъ лѣса, сполошились нечаянымъ звукомъ трубъ. 3. Если погордите богацтвами (pass.), будете щасливѣ. 4. Передъ возомъ Павла ведено двоухъ королевичѣвъ 5. Ганібаль пѣславъ горожанамъ три мѣры золотыхъ перстенѣвъ, котрѣ стягнуено зъ рукъ римскихъ сенаторѣвъ. 6. Державы, котрѣ не будутъ рядити ся добрыми законами, не будутъ процвѣтати.

71.

Coniunctivus.

1. Poetae ita dulces sunt, ut non modo legantur, sed etiam ediscantur. 2. Aeneas et Antenor semper Troianis suaserunt, ut Helena Graecis redderetur. 3. Dic, quo anno Persae Themistoclis dolo victi sint. 4. Nisi a militibus tertiae aciei proelium restitutum esset, Galli Romanos fugavissent. 5. Cur somniis credatur, nescio. 6. Gorgiae tantus honor habitus est a Graecis, ut ei statua aurea statueretur. 7. In historia declaratur non solum, quid actum aut dictum sit, sed etiam quo modo. 8. Multi milites effugissent, nisi portae castrorum clausae essent.

1. Пѣснѣ Гомера суть такъ краснѣ, що читають ся зъ найбольшою приѣмностію. 2. Скажѣть менѣ, въ котрѣмъ роцѣ зведено борбу пѣдъ Каннами. 3. Имена многихъ славныхъ мужѣвъ були бы незвѣснѣ, если бы писателѣ не були передали памяти ихъ дѣлъ (pass.). 4. Деметрїя почитали (pass.) Атенцѣ такъ дуже, що ему выставлено триста памятникѣвъ. 5. Всѣ люде гордили бы (pass.) тобою, если бысь не любивъ родичѣвъ. 6. Часто васъ упоминаемо, щобы-сьте другимъ прощали (pass.).

72.

Infinitivus, participium.

1. Laudari, coli, diligi gloriosum est. 2. Saepe parva scintilla neglecta magnum excitavit incendium. 3. Iniuste accusati ab amicis defendi debent. 4. Ab amico in periculo destitutum esse acerbum est. 5. Alexander Magnus ab Apelle pingi optavit. 6. Acti labores iucundi sunt. 7. Bella ab Hannibale gesta multi scriptores memoriae prodiderunt. 8. Sperne voluptates; nocet empta dolore voluptas.

1. Мило есть бути хваленымъ и любенымъ вѣдъ добрыхъ и мудрыхъ мужѣвъ. 2. Рѣля занедбана не выдасть плодѣвъ. 3. Негѣдно есть бути поборенымъ вѣдъ рѣвного противника, далеко негѣднѣйше вѣдъ нерѣвного. 4. Мила есть свѣдомѣсть добре проведеного жита. 5. Бути поборенымъ есть неразъ чesnѣйше, чимъ побѣдити. 6. Геродотъ описавъ вѣины, веденї Греками противъ Персѣвъ.

Конъюгація четверта.

Рѣдъ дѣяльный.

Indicativus.

73.

Praesens, imperfectum, futurum.

1. Ovis hominem carne sua nutrit vestitque lana sua. 2. Lycurgi leges laboribus erudiebant iuventutem. 3. Ver veniet et terram gramine et floribus vestiet. 4. Alii gloriae serviunt, alii pecuniae. 5. Nullam rem Romani tam diligenter custodiebant, quam libros Sibyllinos. 6. Tempus omnes dolores minuet

et leniet. 7. Octavianus non amplius quam septem horas dormiebat. 8. Qui semel falsa dixerit, postea nunquam fidem inveniet. 9. Persae ingratum animum graviter puniebant. 10. Tantum scimus, quantum memoria tenemus.

1. Очима видимо, ушима чуємо. 2. Лелій и Сціпіонъ часто приходили до Катона. 3. Мудрець нѣколи не буде служити своимъ похотямъ. 4. Рѣдко находимо правдиву чесноту. 5. Римляне карали часто мешканцѣвъ цѣлого краю. 6. Терпеливостію всѣ болѣ злагодімо. 7. Римляне образували свои дѣти въ штукахъ и наукахъ. 8. Діотенъ рукою черпавъ воду.

74.

Perfectum, plusquamperfectum, futurum exactum.

1. Unus dies universae Graeciae libertatem finivit. 2. Aduatuci in altissimo muro, quo urbem muniverant, magna saxa collocaverunt. 3. Nisi nives iter nostrum impediverint, mox ad vos veniemus. 4. Domum nostrum maioribus praesidiis munivimus atque firmavimus. 5. Themistocli omnia, quae et audiverat et viderat, in memoria haerebant. 6. Ego, si omnia expedivero, brevi tempore te videbo. 7. Graeci a Romanis, quos artibus et litteris erudiverant, armis victi sunt. 8. Tum denique vivemus, cum in caelum venerimus. 9. Caesar regem Pharnacem tam facile vicit, ut senatui Romano victoriam tribus verbis nuntiaret: Veni, vidi, vici.

1. Помпей дуже сильними залогами забезпечивъ Сіцілію. 2. Люкуль знавъ все, що видѣвъ и чувъ. 3. Жовнѣрѣ будуть безпечні, если таборъ укрѣплять. 4. Ціцерона учили грецкѣй учитель. 5. Учитель укаравъ тыхъ ученикѣвъ, котрѣ не послушали его приказѣвъ. 6. Коли всѣ орудки покѣнчимо, вѣдамо ся супочинкови. 7. Много теперъ знаєте, чого не знали-сьте передъ кѣлькама лѣтами.

75.

Coniunctivus.

1. Nullus dolor est tam magnus, ut eum longinquitas temporis non leniat. 2. Laelius et Scipio saepe ad Catonem veniebant, ut eius de senectute sermones audirent. 3. Saturnus, ve-

tustus Italiae rex, adeo iustus fuit, ut nemo sub illo serviverit neque rem privatam habuerit. 4. Cato Maior, quid quoque die dixisset, audisset, egisset, commemorabat vesperi. 5. Leges civibus praescribunt, ut magistratibus oboediant eosque colant. 6. Hannibal venenum hausit, ne in potestatem Romanorum veniret. 7. Dic nobis, puer, quot horas dormiveris. 8. Coriolanus agros Romanorum vastavisset, nisi mater et uxor animum eius mollivissent.

1. Нѣкто не есть такъ ученый, чтобы все знавъ. 2. Геркулесъ нѣколи не бувъ бы дѣставъся помѣжь богѣвъ, если-бы чеснотою не бувъ собѣ вымостивъ дороги до нихъ. 3. Якійсь Умидій бувъ такъ брудный, що не одягавъ ся лѣпше, якъ невѣльникъ. 4. Мало знали бы сѣмо, если бы инші не були насъ учили. 5. Поражене було такъ велике, що навѣтъ звѣстунъ не прийшовъ до мѣста. 6. Стережѣть ся, чтобы-сѣте не служили похотямъ.

76.

Imperativus, infinitivus, participium, gerundium.

1. Leonidas, rex Lacedaemoniorum, Xerxi, regi Persarum, qui scripserat: Mitte arma, respondit: Veni et sume. 2. Virgines Vestales in urbe custodiunt ignem sempiternum. 3. Acerba audire tolerabilius est quam videre. 4. Septem horas dormivisse satis est. 5. Nihil contemnit esuriens. 6. Aures habemus ad audiendum, oculos ad videndum. 7. Lex erat apud Romanos: Hominem mortuum in urbe ne sepelito neve urito. 8. Iacet corpus dormientis, ut mortui. 9. Qui tacet, consentire videtur.

1. Голодного льва боять ся все звѣрята. 2. Часомъ лѣпше есть чогось не знати. 3. Справедливый судія заховуе мѣру въ караню. 4. Самому Богу служѣть. 5. Кому-жь не есть мило найти вѣрного пріятеля? 6. Слушайте законѣвъ державы, горожане.

Рѣдъ страдальный.

Indicativus.

77.

Praesens, imperfectum, futurum.

1. Quod multis placet, non facile custoditur. 2. Labore, sudore, cursu, fame cena Lacedaemoniorum condiebatur. 3. Omnia,

vel acerbissima mala aliquando finientur. 4. Oratores cum severitate audiuntur, cum voluptate poëtae. 5. Templum Iani claudebatur in pace, aperiatur in bello. 6. Non semper erudiemini ab eis, a quibus nunc erudimini. 7. Ab oratoribus et excitamur et lenimur et ad tristitiam saepe adducimur. 8. Corpora hominum antiquis temporibus non sepeliebantur, sed cremabantur. 9. Castra Romana cotidie vallo et fossa muniabantur. 10. Preces hominum piorum a Deo audientur.

1. Стравы приправляє ся вѣлякими рѣчами. 2. Тѣла помершихъ у Єгиптянъ бальзамовано. 3. Вѣсь болѣ колись злагождать ся и скѣнчать ся. 4. Умы воєвничихъ народѣвъ лагодять ся штуками супокою. 5. Будьте вдячнї для тыхъ, котрї васъ образували и виховували (pass.). 6. Достаточно будемо стереже нї, если насъ Богъ стеречи буде 7. Нечесныхъ людїй Богъ карає (pass.).

78.

Perfectum, plusquamperfectum, futurum exactum.

1. Alcibiades Atheniensis a Pericle educatus, a Socrate eruditus est. 2. Xerxes omnes sacerdotes, qui in arce Athenarum ab eo inventi erant, necavit urbemque incendio delevit. 3. Urbs, si firmis muris munita erit, non facile ab hostibus expugnabitur. 4. Leges ad salutem civium inventae sunt. 5. Quamquam multis occupationibus impeditus eram, tamen has ad te litteras scripsi. 6. Mortem amicorum vestrorum sentietis, cum sepulti erunt. 7. Themistoclis ossa clam in Attica ab amicis sepulta sunt. 8. Servius Tullius, qui in regia Tarquinii nutritus educatusque erat, post mortem Tarquinii regnum occupavit. 9. Cibus, nisi sale conditus erit, non erit iucundus.

1. Александра Великого виобразовавъ (pass.) фїлѣозофъ Аристотель. 2. Вѣсь твердинѣ, котрї Помпей бувъ укрѣпивъ (pass.), здобувъ Цезарь нечаянымъ нападомъ. 3. Кто буде ганити, если покарає ся зрадинкѣвъ вѣтчины. 4. Имя твое чули въ найдалшихъ околицяхъ. 5. Замку римского не здобули неприятель, тому що оборонцѣ его почувли (pass.) крикъ гусокъ, присвяченыхъ богини Юонѣ. 6. Якъ вѣйна скѣнчить ся, зацвитуть въ державѣ штуки и науки.

Coniunctivus.

1. Sullae mortuo is honor habitus est, ut in Campo Martio sepeliretur. 2. Nullus unquam dolor tantus fuit, ut non longinquitate temporis mollitus sit. 3. Munivissent Lacedaemonii urbem suam, nisi fortitudine civium satis munita esset. 4. Ne audiantur verba hominum mendacium. 5. Aegyptus tam fertilis non esset, nisi flumine Nilo argi mollirentur. 6. Nisi Scipio plus suo quam senatorum consilio credidisset, secundi Punici belli finis inventus non esset. 7. Quis nostrum non optat, ut hoc bellum finiatur? 8. Audiatur et altera pars.

1. Мѣсто наше нехай буде укрѣплене сильнымъ муромъ. 2. Если бы болѣ не лагодились, були бы-сьте дуже нещасливѣ. 3. Кто зъ васъ скаже, въ котрѣмъ мѣстѣ королѣвъ Перзѣвъ хоронено? 4. Бздцѣ були бы ся спасли, коли бы рѣка не була здержала ихъ утечѣ (pass). 5. Старайте ся родичѣ, щобы дѣти вашѣ пильно образовали ся. 6. Неприятелѣ не були бы здобуди мѣста, если бы горожане були его пильно стерегли (pass.).

Infinitivus, participium.

1. Urbs a militibus custodiri debet. 2. Saepe Cimon minus bene vestito amiculum suum dedit. 3. Quid est iucundius quam erudiri a viro erudito? 4. Urbs Lacedaemoniorum non erat munita muris, sed praesidium quaerebatur in fortissimis civibus. 5. Acerbum est ab aliquo circumveniri, acerbius a propinquo. 6. Iucundi sunt labores finiti.

1. Мѣста звычайно (solent) укрѣпляютъ мурями. 2. Болесно естъ бути ошуканымъ вѣдѣ приятеля. 3. Много книжокъ написали люде образованѣ. 4. Бути каранымъ не естъ мило. 5. Многѣ стравы звыкли приправляти ся солию. 6. Бранцѣ повиннѣ бути стереженѣ.

Глаголы третьей конъюгаціѣ, окѣнченѣ на іо.**Рѣдъ дѣяльный**

1. Fugiamus superbiam. 2. Magistratus dona neve capiunto neve danto. 3. Minimum eripiet fortuna, cui minimum dedit.

4. Melius est accipere quam facere iniuriam. 5. Quem fructum ex mendaciis percipiunt mendaces? Hunc, ut nemo ipsis credat. 6. Qui proficit in litteris et deficit in moribus, plus deficit quam proficit. 7. Datis fretus numero copiarum suarum conflagrare cupiebat. 8. Fac, quod tibi imperatum est. 9. Mithridates ex regno fugiens magnam copiam pulcherrimarum rerum, quas a maioribus acceperat, Romanis reliquit.

1. Жовнірѣ Антонія спіймали утѣкаючого Цицерона. 2. Судія нехай не приймає даровѣ. 3. Добрій мужѣ нѣколи не будуть дѣлати того, що єсть гидке. 4. Старого лиса не легко спіймаєшь. 5. Скупий завсѣгды бѣльше буде бажати. 6. Мѣсяць одержує свѣтло вѣдѣ сонця. 7. Погромѣ Римлянѣ пѣдѣ Каннами бувѣ такѣ великій що ледви кѣлькохѣ утекло зѣ битвы. 8. Робѣть, що вамѣ приказано.

82.

Рѣдѣ страдальній.

1. Hieme saepe per totos dies sol non conspicitur. 2. Melius est decipi quam decipere. 3. In rebus dubiis optime perspicietur fides amicorum. 4. Victus proelio, nisi fugis, caperis. 5. Teuta, Illyriorum regina, imperavit, ut legati Romanorum interficerentur. 6. In rebus prosperis superbia et arrogantia maxime fugiatur. 7. Hannibal a Scipione victus, ne a Romanis caperetur, ad Antiochum, regem Syriae, fugit. 8. Imperator Galba propter nimiam erga indignos facilitatem a plerisque despiciebatur.

1. Чесноты нѣколи тобѣ не выдруть. 2. Вѣйны пѣдѣймають ся, щоби-сьмо жили безѣ кривды вѣ супокою. 3. Люде часто обманюють ся позоромѣ чесноты. 4. Вѣ нещастю пѣзнає ся найлѣпше вѣрнѣсть приятелѣвѣ. 5. У Римлянѣ стручувано зрадникѣвѣ вѣтчины изѣ скалы тарпейской, убійникѣвѣ батькѣвѣ вкидувано до рѣки. 6. Добрій горожане пѣдѣймутъ ся всякого труда для добра вѣтчины (pass.).

Deponentia.

83.

Конъюгація перша.

1. Nonnullae aves imitantur vocem humanam. 2. Fortuna in omni re dominatur. 3. Helvetii Aeduorum agros populabantur.

4. Semper te hortabor, ut parentes tuos et colas et ames
 5. Nullum regem magis admiratus est Alexander quam Cyrum.
 6. Multi rixantur de lana saepe caprina. 7. Fuit tempus, cum
 in agris homines bestiarum more vagabantur. 8. Discentem et
 opes comitantur et fortuna. 9. Iovi fulmen fabricati sunt Cyclo-
 pes in Aetna. 10. Bias interrogatus, quod animal omnium ma-
 xime noxium esset: Si de feris, inquit, percontaris, tyrannus;
 si de cicuribus, adulator.

1. Метель спустошивъ цѣлу Креты. 2. Сиракузанинъ
 Діонъ любивъ и подивлявъ фільозофа Плятона. 3. Чого сварите
 ся о дробній рѣчи? 4. Нарѣдъ римскій боровъ ся черезъ
 250 лѣтъ зъ сусѣдными народами. 5. Завсѣгды наслѣдувати-
 мемо жите добрыхъ людій. 6. Найлѣпше почитае Бога той,
 хто его наслѣдує. 7. Чоловѣка несправедливого щастє неразъ
 супроводжало и буде супроводжати.

84.

Продовженє.

1. Dionysius tyrannus contionari ex alta turri solebat.
 2. Cum his versare, qui te meliorem faciunt. 3. Ego vos hortari
 non desistam, ut amicitiam omnibus rebus anteponatis. 4. Villam
 Curii contemplantes admiramur eius continentiam. 5. Petreius
 conantibus auxiliari suis dixit: Frustra meae vitae subvenire
 conamini. 6. Senatus Romanus legatum in Africam misit, qui
 actus Hannibalis specularetur.

1. Алькібіядъ такъ наслѣдувавъ обычаѣ Персѣвъ, що его
 всѣ подивляли. 2. Цезарь, упѣмнувши жовнѣрѣвъ, щобы хо-
 робро бороли ся, сточивъ борбу. 3. Справедливый мужъ нѣ-
 коли не буде бояти ся грѣзного взору тирана. 4. Оглядай
 красоту неба, а подивляти-мешь мудрѣсть Бога. 5. Пиргъ, ко-
 роль Епіру, старавъ ся наслѣдувати Александра Великого.
 6. Наслѣдуйте пильнѣсть пчолы, розважаючи часъ будущій.

85.

Конъюгація друга.

1. Deum veremur, qui hunc omnem mundum tuetur. 2. Ari-
 stidis iustitiam et probitatem cives ita verebantur, ut consilii
 eius omnes parerent. 3. Homerus et Vergilius bene de humano
 genere meriti sunt. 4. Discipuli recte instituti praeceptorem et

amabunt et verebuntur. 5. Libenter tibi ignoscam, si vitia tua professus eris. 6. Pompeius suam operam senatui pollicitus est. 7. Catilina glorians maria montesque pollicebatur sociis suis. 8. Plures inventi sunt, qui cum Hectore pugnare cuperent, quam Agamemnon ratus erat.

1. Послы Масинісы обѣщали Римлянамъ 1200 ѣздѣвъ. 2. Лякедемонѣ дуже поважали старѣвъ. 3. Поручайте сынѣвъ вашихъ народѣ, если заслужать. 4. Ціцеронъ любивъ и поважавъ Сцеволю, до которого отецъ его запровадивъ (pass.). 5. Атикъ все боронивъ славы и гѣдности Ціцерона. 6. Бѣльше обѣщюшь, якъ вѣдъ тебе жадаю.

86.

Продовжене

1. Bene de re publi a mereri gloriosum est. 2. Adlaborate, ut eos, qui fidei vestrae committuntur, diligatis et omni ratione tueamini. 3. Augustus filios suos populo non commendasset, nisi meriti essent. 4. Tuentor censores urbis templa, vias, aquas, aerarium, vectigalia. 5. Caesar inopiam frumenti veritus constituit non progredi longius. 6. Neminem habuistis, quem vereremini. 7. Ignosce errantibus, miserere pauperum. 8. Achilles Priami miseritus corpus Hectoris ei reddidit, ut a Troianis cremaretur.

1. Почитаймо Бога, котрый стереже сего свѣта. 2. Катиліна не бувъ бы мавъ тѣлько товаришѣвъ, коли-бъ имъ не бувъ обѣщавъ великихъ нагородѣ. 3. Якъ дуже Ціцеронъ заслуживъ ся около державы, вѣтъ достаточно звѣсно. 4. Просимо васъ, щобы-сьте прощали блудячимъ и милосердили ся надъ бѣдными. 5. Борони нашои гѣдности, якъ доси боронивъ-сь. 6. Хлопѣ и молодѣ повиннѣ почитати старѣвъ.

87.

Конъюгація третя.

1. Praeteritum tempus nunquam revertitur. 2. Sine studio et ardore quodam nihil egregium consequeris. 3. Athenienses duabus victoriis, Marathonia et Salaminia, maximam apud omnes gentes gloriam adepti sunt. 4. Plato uno et octogesimo aetatis anno scribens mortuus est. 5. Qui virtutem erit adeptus, semper a nobis diligetur. 6. Non omnes Romano-

rum servi de severitate dominorum querebantur. 7. Imperator ex castris media nocte egressus et contra hostes profectus est. 8. Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur.

1. Несправедливо нарѣкае бѣльша часть людій на короткѣсть житя людского. 2. Если будете уникати трудѣвъ, нѣколи не достигите правдивои славы. 3. Нѣколи не забули-сьмо и не забудемо свои гѣдности. 4. Земля, на котрѣй родите ся, покрывъ васъ. 5. Многѣ зъ тыхъ жовнѣрѣвъ, котрѣ вѣдправили ся на вѣйну, не повернули до вѣтчины. 6. Богъ завсѣгды бувъ и буде, але люде уродили ся и умруть.

88.

Продовженє.

1. Egredere, Catilina, ex urbe, patent portae, proficiscere. 2. Timoleon oculos amisit, sed nemo eum querentem de hac calamitate audivit. 3. Cohortatus est Caes r Aeduos, ut dissensionum obliviscerentur. 4. Quod sentimus, loquamur; quod loquimur, sentiamus; concordet sermo cum vita. 5. Valet apud nos hominum bene meritorum memoria etiam mortuorum. 6. Zeno adolescentulo, qui multa inepta loquebatur: Idcirco, inquit aures habemus duas et os unum, ut plura audiamus, quam loquamur. 7. Atticus adeo fuit veritatis diligens, ut mendacium neque diceret neque pateretur. 8. Ariovistus naviculam deligatam ad ripam fluminis nactus ea profugit.

1. Евмена помершого крєвнѣй похоронили. 2. Звѣсно, якъ великои славы (асс.) набувъ Сціпіонъ Африканьскій хоробростию. 3. Слухай много, говори мало. 4. Упоминаємо васъ, щобы-сьте не забували на одержанѣ добродѣйства (gen.). 5. Кто не умѣе мовчати, (той) не умѣе говорити. 6. Всѣ бажаємо, щобы-сьмо дожили старости.

89.

Конъюгація четверта.

1. Magnos viros virtute metimur, non fortuna. 2. Frons, oculi, vultus persaepe mentiuntur, oratio vero saepissime. 3. Deus largitur semperque largietur hominibus multa beneficia. 4. In senectute non molieris, quae in iuventute molitus es. 5. Cum sortitus eris bonum amicum, cura, ut eum tibi mutuo amore

devincias. 6. Cato delectationem convivii amicorum sermonibus metiebatur. 7. Iuppiter cum Neptuno et Plutone fratribus imperium mundi partitus est. 8. In rebus adversis fidem amicorum experieris. 9. Novem principes Graecorum inter se sortiti sunt, quis cum Hectore pugnaret. 10. Optimi amici ei erunt, qui gaudia et dolores cum amicis partientur.

1. Добрий горожанинъ мѣрять все пѣсля хѣсна державы, не пѣсля свои користи. 2. Антоній, Октавіянъ и Лепідъ роздѣлили мѣжь себе державу римску. 3. Епаміондъ и Сократъ нѣколи не лгали. 4. Темістокль выславъ до Ксерксеса невѣльника, котрого вѣрности неразъ досвѣдчивъ. 5. Хто разъ неправду сказавъ, нѣколи не знайде вѣры. 6. Въ старости не подпріймемо того, що въ молодости подпрійняли-сьмо.

90.

Продовжене.

1. Experire omnia, sed age prudenter. 2. Ne audiamus blandientia verba malorum. 3. Sol oriens et occidens diem noctemque conficit. 4. Cicero Antonium multa in rem publicam molientem patientia sua mitigavit. 5. Ummidius, homo avarus, magna cum voluptate divitias suas contemplabatur; erat autem tam dives, ut nummos non numeraret, sed mētiretur. 6. Semper utilius est verum dicere quam mentiri. 7. Experiendo discimus. 8. Clitus, si Alexandro blanditus esset, ab eo non esset interfectus.

1. Трѣбуйте всего перше словами, нѣжь оружіємъ. 2. Хтожь зъ наибѣльшою приемностию не буде оглядати схожачого сонця? 3. Тому, що неправду говорить (part.), нѣхто не вѣрять. 4. Дѣльмъ приемности и терпѣня зъ приятелями. 5. Приятель приятелеви не повиненъ подлещуватись. 6. Дѣти нехай такъ будуть виховуваніи, щобы нѣколи не говорили неправды.

Конъюгація описуюча.

91.

Рѣдъ дѣяльный.

1. Bellum scripturus sum, quod populus Romanus cum Iugurtha gessit. 2. Caesar bellum gesturus erat cum Getis. 3. Helvetii frumentum omne, praeter quod secum portaturi

erant, comburunt. 4. Iniuriam qui facturus est, iam facit. 5. Ignoramus, quo die quaque hora anima nostra e corpore migratura sit. 6. Non modo ego, sed ne ipse quidem rex scit, quid futurum sit

1. Если хотите робити кривду, вже єѣ робите. 2. Того дня мали-сьмо писати до Помпонія. 3. Буде намъ дуже мило, если напишете, що завтра будете робити. 4. Послы Скитѣвъ сказали до Александра: если поборешь рѣдъ людскій, захочешь вести вѣйну зъ лѣсами, снѣгами, рѣками и дикими звѣрятами.

92.

Рѣдъ страдальный.

1. Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano. 2. Memoria est exercenda. 3. Neglegentia discipulorum vituperanda, laudanda diligentia. 4. Non habitu, sed virtute homines iudicandi sunt. 5. Cum tempus necessitasque postulat, decertandum manu est et mors servituti antepонenda. 6. Mors non modo non timenda est seni, sed etiam optanda. 7. Vitanda est semper omnis avaritiae suspicio. 8. Nemo ante mortem beatus dicendus est.

1. Треба сторожити и працювати. 2. Брехливому не треба вѣрити. 3. Чесноту треба завсѣгды любити и почитати. 4. Гадокъ не повинно ся числити, але важити. 5. Треба вѣдважити ся, вѣдважнимъ (асс.) самъ Богъ допомагає. 6. Смѣшно єсть бояти ся того, чого бояти ся не треба.

Байки, повѣстки, описы.

1.

Viatores et asinus.

Duo viatores forte in itinere errantem viderunt asinum. Hunc cum uterque possidere studeret, diu et acriter secum certabant. Interea asinus ipse fugit.

2.

Lupus et grus.

In faucibus lupi os haeserat. Mercede igitur conducit gruem, ut illud extrahat. Hoc sui colli longitudine grus facile effecit. Sed cum mercedem postularet, ridens lupus: Num tibi, inquit, parva merces videtur, quod caput incolume ex faucibus lupi extraxisti?

3.

Lupus moribundus.

Lupus moribundus vitam suam considerans: Malus quidem fui, inquit, sed non pessimus. Ovem aliquando, quae a grege aberraverat, quamquam facile fuit, non devoravi. Eodem tempore convicia ab ove quadam in me iactata aequo animo toleravi. Atque vulpes: Haec omnia, inquit, vera sunt. Eodem enim tempore os illud devoratum in faucibus tuis haerebat quod postea grus tibi extraxit.

4.

Asinus blandus.

Asinus cum canem blandientem domino videret, ita secum locutus est: Si dominus eiusque tota familia canem propter blanditias adeo diligunt, quid mihi facient, si idem fecero? Itaque

cum dominum appropinquantem videret, prosiluit ambosque pedes in humeros domini coniciens faciem eius lingua lambit. Aegre dominus cum servis, qui accurrerant, tandem eum reiecit et multis verberibus repulit.

5.

Lupus et capra.

Lupus cum forte capram in alta rupe ambulantiem conspexisset, monuit eam, ut potius in viride pratum descenderet. Cui illa respondit: Non tam stulta sum, ut dulcia praeponam salutaribus.

6.

Lupus et pastores.

Pastores ovem mactaverant et convivium celebrabant. Quod cum lupus videret: Quantus, inquit, tumultus esset, si ego agnum sumerem! At isti impune ovem consumunt. Tum unus ex pastoribus: Nos enim, inquit, nostram ovem consumimus, non alienam.

7.

Duae perae.

Iuppiter nobis duas peras dedit: alteram, quae nostris vitiis repleta est, post tergum habemus; alteram, in qua aliorum vitia sunt, ante pectus. Ita raro videmus, quae ipsi peccamus; si autem alii peccant, statim severi censores sumus.

8.

Mulier et gallina.

Mulier quaedam gallinam habebat cotidie unum ovum parientem. Cum autem mulier uno ovo non iam contenta esset, sed plura cuperet, gallinae largiorem cibum praebebat. Tum haec pinguior facta est et ova parere omnino desiit.

9.

Asinus cum pelle leonis.

Asinus fugitivus reperit forte in silva pellem leonis, qua indutus terreat homines et bestias, quasi leo esset. Rustici in vicos suos fugiunt; lupi, ursi, cervi, boves, equi, oves, omnes

bestiae fuga salutem quaerunt. Venit tandem dominus, asinum suum quaerens. Tum asinus horrendum in modum rudere coepit, ut dominum quoque falleret. Sed ille cum asini aures vidisset, quae exstabant: Ceteros, inquit, fallas, me non falles; nosco te, asine.

10.

Luscinia et acanthis.

Luscinia et acanthis ante fenestram in caveis inclusae pendebant. Luscinia cantum iucundissimum incipit. Pater interrogat filium, utra avis tam suaviter canat, et ostendit ei utramque. Filius statim respondit: Sine dubio haec acanthis est, quae sonos illos suavissimos edit, pennas enim habet pulcherrimas. — Fabula eos notat, qui homines ex vestibus et forma aestimant.

11.

Tres boves.

In eodem prato pascebantur tres boves in maxima concordia. Itaque ab omni ferarum incursione tuti erant, ac ne leonem quidem timebant. Sed cum discidium inter eos ortum esset, singuli a feris dilaniati sunt.

12.

Lupus et pastores.

Puer, custos ovium, auxilium rusticorum implorabat, quod lupus adesset. Rustici statim ad puerum properabant, sed nullus lupus apparebat; puer rusticos frustratus erat. Post paucos dies lupus re vera in greges invasit. Tum puer rursus rusticorum auxilium implorabat cum magno metu et multis lacrimis. Hi autem, antea illusi a puero, preces eius neglexerunt. Ita lupus laceravit gregem et ipsum puerum.

13.

Gallus et vulpes.

In tecto stabuli gallus sedebat cum gallinis, cum vulpes apparuit et dixit: Laetissimam rem vobis nuntio: Quae inimicitiae inter animalia erant, hae omnes extinctae sunt. Ambulant cum leonibus cervi, cum lupis oves, cum felibus mures. Proinde descendite, ut etiam nos amicitiam iungamus. Tum gallus: Bene

mones, inquit, et canis, qui forte accurrit, testis esto iunctae amicitiae. Vulpes autem exterrita: Fortasse, inquit, canibus pax iuncta nondum nuntiata est. Valete!

14.

Midas.

Midas erat rex Phrygiae. Ei quondam Bacchus dixit: Quid optas? praestabo omnia. Tum ille respondit: Effice, ut omnia, quae tetigero, in aurum mutantur. Adnuit Deus. Midas decerpsit ramum, subito ramus erat aureus; cepit lapidem, lapis erat aureus; tetigit postes regiae, postes erant aurei; exsultabat rex. Interim ministri apportant cibos pulchros; rex laetus considit, sed eheu! omnes cibi, quos tangit, mutantur in aurum. Tum stultitiam suam intellexit, nam famem non explevit et fame expiravisset, nisi Bacchus eum illa facultate rursus liberavisset.

15.

Omnia mea mecum porto.

Biantis, sapientis illius, patriam ceperat hostis. Itaque ceteri, qui fugiebant, multa de suis rebus asportabant; at ille admonitus, ut idem faceret, respondit: Ego vero facio; nam omnia mea mecum porto.

16.

Ne musca quidem.

Domitianus, imperator Romanorum, cotidie in cubiculo aliquot horas in otio agere, muscas captare captatasque stilo acuto configere solebat. Itaque cuidam interroganti, essetne aliquis intus cum Caesare, Vibius Crispo, homo nobilissimus, salse respondit: Ne musca quidem!

17.

Sumptuosus.

Diogenes philosophus ubique secum habebat poculum lignum, quo aquam sibi e fonte hauriret. Sed aliquando puerum vidit aquam haurientem manibus; tum poculum ilico ad terram misit et: Quam sumptuosus, inquit, fui!

**Quae fuerint apud Lacedaemonios ciborum
condimenta.**

Dionysius tyrannus aliquando apud Lacedaemonios cenaverat. Post cenam, quae fuit modica, interrogavit eum unus e Lacedaemoniis, num iure illo nigro, quod cenae caput erat, delectatus esset. Minime, respondit Dionysius. Tum ille: Non mirum, condimentis enim carebas. Quibus tandem? inquit Dionysius. Labore in venatu, sudore, cursu ad Eurotam, fame, siti; his enim rebus Lacedaemoniorum cenae condiuntur.

Furius Cretinus.

Furius Cretinus, civis Romanus, ex admodum parvo agello multo largiores fructus habuit, quam ex amplissimis vicini; qua re magnam sibi eorum concitavit invidiam. Accusatus igitur ab iis est, ac si tantam frugum copiam sibi comparavisset veneficiis, et in ius vocatus. Eo — damnationem enim metuebat — omnem familiam suam bene curatam et vestitam secum in forum adduxit, omnia praeterea instrumenta rustica, ferramenta egregia, graves ligones, vomeres ponderosos, boves denique saturos. Tum ostendit ea et: Haec, inquit, Quirites, sunt veneficia mea; neque vobis ostendere valeo aut in forum adducere reliqua: lucubrationes, vigiliis, sudores. Itaque omnium sententiis absolutus est.

Nitocris, Babyloniorum regina.

Nitocris Babyloniorum regina, in loco edito et conspicuo sepulcrum sibi extruxerat et in eo haec verba inscripserat: Si quis regum, qui post me imperium obtinebunt, pecuniae indigerit, aperiat sepulcrum etumat, quantum libuerit; ne tamen aperiat, nisi inopia fuerit; non enim proderit aperuisse. Hoc sepulcrum diu inviolatum fuit, donec regnum pervenit ad Darium, Hystaspis filium, qui monumentum aperire non dubitavit. Verum pecunias, quas speraverat ille, non reperit, sed cadaver et hanc inscriptionem: Nisi homo avarus esses teque insatiabilis pecuniae cupiditas teneret, mortuorum sepulcra non violasses.

21.

De antiquis Romanis.

Antiquioribus temporibus Romani et in pace et in bello bonos mores colebant; ius bonumque apud eos non legibus magis quam natura valebat; concordia maxima, minima avaritia erat. Iurgia, discordias, simultates cum hostibus exercebant, cives cum civibus de virtute certabant; in suppliciis deorum magnifici, in victu parci, in amicos fideles erant. Duabus his artibus, audacia in bello, aequitate in pace, se et rem publicam curabant. Iuventus in castris usu militiam discebat, magisque in decoris armis et militaribus equis, quam in nugis atque conviviis libidinem habebat. Talibus igitur viris non labor insolitus, non locus ullus asper aut arduus erat, non armatus hostis formidolosus; virtute omnia domabant.

22.

S o l.

Sol, cuius magnitudo incredibilis est, globus est igneus, qui cum surgit, tenebras noctis pellit et omnia luce sua collustrat. Sol minuit frigus, calefacit terram universam et efficit, ut omnia vigeant. Est igitur fons luminis et caloris. Sol, quia modo propius, modo longius a terra abest, quattuor anni tempora efficit: ver, aestatem, autumnum, hiemem. Sol circa axem rotatur suum, planetae autem omnes circa axem suum et circa solem. Cum luna inter solem terramque ita interponitur, ut solem obtegat, tum defectio solis contingit.

23.

L u n a.

Luna, uti terra, est corpus opacum, quod lumen suum a sole accipit. Nocte splendet et lumine suo stellas obscurat, sed nullum calorem efficit. Saepe etiam interdiu cernitur; tum autem propter solis candorem pallida est. Varias illa mutationes lucis habet; modo enim nova luna est, modo crescens, modo decrescens. Nova luna nullam lucem habet, cum sol aversam a terra partem collustret; sed post diem quartum decimum eo pervenit, ubi tota pars, a sole illuminata, in terrae conspectu est, idque plenilunium appellatur.

Mundus eiusque partes.

Universus mundus in duas partes distribuitur, caelum et terram. In caelo solem, lunam, stellas conspicimus. Terra montes habet cum silvis et herbis, saxis et metallis; valles cum pratis, floribus atque graminibus; campos cum agris et frugibus, hortis et oleribus; maria et lacus, flumina et rivos, animalia et homines. Nubes pendent in aëre. Aves volant sub nubibus. Quadrupes currunt et ambulant. Pisces natant in aqua. Vermes repunt in terra. Homines possident universam terram.

I t a l i a.

Italia est paeninsula inter duo maria, superum et inferum, sita. Magna est Italiae longitudo, latitudo in singulis partibus varia. Fluvii praecipui ibi sunt Padus et Tiberis, mons praecipuus Appenninus. Mira est in Italia caeli salubritas. Fertiles ibi sunt campi, aprici colles, opaca nemora, magna frugum et vitium olearumque fertilitas, amnium fontiumque ubertas; tot praeterea lacus, tot opportuni et celebres portus, tanta denique nobilitas omnium locorum, tanta rerum singularum populorumque claritas. Ex singulis Italiae plagis amoena praecipue est Campania, ex urbibus nobilis imprimis Roma, olim caput terrarum.

De metallis.

Metalla e montibus effodiuntur. Ea sunt vel nobilia vel ignobilia. Nobilia sunt aurum et argentum; ignobilia ferrum, cuprum, stannum, plumbum, argentum vivum. Aurum, quod est omnium gravissimum et nobilissimum, non tantum effoditur, sed reperitur etiam in quibusdam fluminibus. Ex auro et argento faciunt artifices nummos et varia ornamenta. Ferrum, ex quo et optima et pessima instrumenta cuduntur, in omnibus fere terris reperitur. Chalybs durissimum ferri genus est. Ex cupro et stanno varia vasa conficiuntur. Plumbum metallorum mollissimum est. Argento vivo omnia metalla innatant praeter aurum.

27.

Elephantus.

Elephantus, terrestrium animalium maximus ac prudentissimus, in Asia atque Africa reperitur et facile mansuescit. Adultus ad quindecim pedes altus est. Crasso in capite oculos habet minutos, aures magnas et in utraque oris parte quattuor dentes, quibus cibos mandit. Praeterea ex ore eius duo alii dentes horrendae magnitudinis, eboris nomine noti, prominent, quorum unus interdum pondus habet librarum centum et quinquaginta. Hos inter dentes proboscis exstat longissima maximeque flexilis, qua spirat, aquam haurit, pabulum arripit orique inserit; qua, ut manu, ad multa utitur ministeria; qua denique pugnat et hostem prosternit, quem deinde pedibus conterit.

28.

L e o.

Leo, qui rex quadrupedum appellatur, in Asia et Africa reperitur. Circum caput et pectus longam habet iubam, qua leaena caret. Cauda longa et crassa est tam robusta, ut hominem ea prosternat. Iratus eam agitat ferociter. Incessus eius est superbus, vox horribilis, impetus violentus ac furens. Feras, quas persequitur, saltuprehendit, tumque robustis dentibus facile ossa confringit eaque una cum carne dovorat. Hominem non invadit, nisi fame coactus.

29.

T i g r i s.

Tigris, bellua omnium crudelissima, non nascitur nisi in calidissimis Asiae regionibus. Forma feli similis est, magnitudine asinum fere aequat. Pellem habet pulcherrime virgatam, quae magni aestimatur. Velocitas eius paene est incredibilis. Omnium animalium sanguinem sitit ideoque sine discrimine et homines et bestias adoritur. Rarissime mansuescit.

Списъ слѣвъ.

1.

Числа по глаголахъ означаютъ конъюгацію.

Ambūlo 1. прохожду ся
āmo 1. люблю
canto 1. спѣваю
delecto 1. розвеселяю
labōro 1. працію
laudo 1. хвалю
narro 1. оповѣдаю
navīgo 1. плыву

orno 1. украшаю
ōro 1. молю ся
porto 1. несу
propĕro 1. спѣшу
vitupĕro 1. ганю.

et и, а
sed але.

2.

Agricōla, ае рѣльникъ
amicitia, ае приязнь
aqua, ае вода
audacia, ае вѣдвага
corōna, ае вѣнецъ
fabūla, ае байка, казка
femīna, ае женщина
filia, ае дочка
gloria, ае слава
industria, ае трудолюбивѣсть
luna, ае мѣсяць
modestia, ае чемнѣсть
nauta, ае морякъ
patria, ае вѣтчина

poĕta, ае поетъ
terra, ае земля
umbra, ае тѣнь
victoria, ае побѣда
vita, ае житѣ.

āro 1. орю
illustro 1. освѣчую
obscūro 1. затемнюю
pāro 1. готовлю, еднаю
servo 1. спасаю, бережу
sōno 1. шумю.

interdum деколи.

3.

Advĕna, ае пришелець
aquīla, ае орелъ
ara, ае вѣтарь, жертovníкъ
bestia, ае звѣря
dea, ае богиня
diligentia, ае пильнѣсть

incōla, ае мешканецъ, житель
laetitia, ае радѣсть
puella, ае дѣвчина
regīna, ае королева
rosa, ае рожа
sagitta, ае стрѣла

silva, ае лѣсъ
 statua, ае статуя
 stella, ае звѣзда
 via, ае дорога
 viola, ае фіялка

delecto 1. бавлю, розвеселяю

Athēnae, ārum Атены, мѣсто
 въ Греціи
 avaritia, ае лакѣмство, захлан-
 нѣсть, скупѣсть
 casa, ае хата
 causa, ае причина
 Diāna, ае Діана, богиня ловѣвъ
 divitiae, ārum богацтво
 Eurōpa, ае Европа
 historia, ае исторія
 inopia, ае недостатокъ
 insūla, ае островъ
 invidia, ае зависть
 luxuria, ае марнотравнѣсть, роз-
 пуста
 magistra, ае учителька

monstro 1. показую
 pāro 1. справляю, еднаю
 vōlo 1. лѣтаю
 vulnĕro 1. раню.

alte високо
 cur чому.

4

Minerva, ае Мінерва, богиня му-
 дрости
 sapientia, ае мудрѣсть
 Sardinia, ае Сардинія
 Sicilia, ае Сицилія
 superbia, ае гордѣсть.
 habito 1. мешкаю
 est есть, sunt суть.

saepe часто
 libenter радо.

in (зъ accus. або abl.) въ, до.
 Asia Asia, ае.

Увага 1. Присудокъ, если нимъ есть имя (именниковый), згоджуєсь зъ пѣдметомъ въ падежи; кладе ся отже все въ nominativ-ѣ. Въ языцѣ рускѣмъ стоить присудокъ именниковый въ падежи першѣмъ або шестѣмъ.

5.

Ala, ае крыло
 fossa, ае рѣвъ
 herba, ае зело
 memoria, ае память
 opulentia, ае достатокъ
 parsimonia, ае ошаднѣсть
 planta, ае рoстина
 procella, ае буря.

augeo 2. побѣльшаю, умножаю
 exerceo 2. вправляю

floro 2. цвиту
 gaudeo 2. тѣшу ся
 habeo 2. маю
 impleo 2. наповняю
 posco 2. шкоджу
 pareo 2. есмь послушный
 placeo 2. подобаю ся.

вѣйско coriae, ārum.

скрѣпляю augeo 2.

6.

Amīcus, і приятель
 anīmus, і душа, умъ

asīnus, і осель
 campus, і поле

cervus, і олень
 columba, ае голубъ
 Deus, і Богъ
 disciplina, ае наука
 discipulus, і ученикъ
 dominus, і панъ
 equus, і кѣнь
 filius, і сынъ
 fluvius, і рѣка
 gallina, ае курка
 hortus, і городъ
 lupus, і вовкъ
 medicus, і лѣкаръ
 morbus, і недуга

rōrulus, і тополя
 rira, ае берѣга
 rivus, і потѣкъ
 servus, і невѣльникъ, слуга
 ventus, і вѣтеръ.

irrigo 1. орошую, наводняю
 moneo 2. упоминаю.

cum (зъ ablat.) зъ
 de (зъ ablat.) о.

не non.

7.

Argentum, і сѣбло
 arma, оружіе, збруя
 aurum, і золото
 Bacchus, і Бакъ, божокъ вина
 bellum, і вѣйна
 caelum, і небо
 deus, і божокъ
 ferrum, і желѣзо
 flamma, ае полонь
 gladius, і мечъ
 Graecus, і Грекъ
 hasta, ае списа
 Homerus, і Гомеръ, старинный
 поетъ грецкій
 industria, ае пильнѣсть, ревнѣсть
 iniuria, ае кривда
 Italia, ае Италія
 membrum, і членъ
 metallum, і металъ
 negotium, і заняте, орудка, праця
 nubila, орум хмары, поет. дощъ
 oppidum, і мѣсто
 otium, і часъ вѣльный вѣдъ
 занятя, спочинокъ

Phoebus, і Фебъ, божокъ сон-
 ця; поет. сонце, погода
 praemium, і нагорода
 proelium, і борба, бѣй
 Roma, ае Римъ
 Romanus, і Римлянинъ
 scutum, і щитъ
 signum, і ознака
 somnus, і сонъ
 tectum, і дахъ, криша
 templum, і святиня
 vinum, і вино.

deleo 2. нищу

do 1. даю

laudo 1. хвалю, славлю

resceo 1. покрѣпляю, вѣдѣвѣжую.

post (зъ accusat.) по

pro (зъ ablat.) за.

даръ donum, і.

розвеселяю delecto 1.

8.

Aegyptus, і Египетъ
 crocodilus, і крокодилъ
 epistula, ае листъ
 exemplum, і примѣръ
 fortuna, ае судьба, доля

Nilus, і Ниль
 penna, ае перо
 rusticus, і селянинъ
 schola, ае школа
 verbum, і слово.

ālo 3. живлю
 claudio 3. зачинаю, кѣнчу
 cōlo 3. справляю, почитаю
 disco 3. учу ся
 fallo 3. ошукую, заводжу
 lēgo 3. читаю
 mōveo 2. порушаю
 necto 3. плету

Ager, agri рѣля
 aper, pri дикъ
 constantia, ae постѣйнѣсть
 gaudium, i радѣсть, утѣха
 gener, ėri зятъ
 liber, bri книжка
 libĕri, ėrum дѣти
 magister, stri учитель
 minister, stri слуга
 puer, ėri хлопецъ
 signifer, ėri хорунжій
 socer, ėri тестъ

Alauda, ae жайворонокъ
 castra, ėrum таборъ
 ira, ae гнѣвъ
 lacrĭma, ae слеза
 pluvia, ae дощъ
 praescriptum, i приказъ
 vallum, i валъ, насыпь.

audio 4. слушаю
 bĭbo 3. пю
 haurio 4. черпаю
 lenio 4. умиряю

Aurōra, ae зоря ранѣшна,
 зѣрница
 eloquentia, ae краснорѣчивѣсть
 incendium, i пожежа
 Musa, ae Муза, богиня наукъ
 mundus, i свѣтъ

scribo 3. пишу
 traho 3. тягну, потягаю за собою
 valeo 2. емь здоровъ
 vivo 3. жию.

non не.

brama porta, ae.

9.

stultitia, ae глупота
 vir, viri мужъ.

p̄ro 1. справляю
 servo 1. спасаю
 vasto 1. нищу, пустошу.

semper завсѣды, все.

игра ludus, i.

po in (зъ ablat.).

10.

mollio 4. мягчу
 munio 4. укрѣпляю
 nutrio 4. годую, живлю
 oboedio 4. емь послушный
 punio 4. караю
 reperio 4. нахожду
 vestio 4. одягаю, покрываю.

sine (зъ ablat.) безъ
 e, ex (зъ ablat.) изъ, зъ.

муръ murus, i.

11.

Numantia, ae Нумантїя, мѣсто
 въ Испанїи
 oculus, i око
 pomum, i овочъ
 ramus, i галуза
 scintilla, ae искра.

altus, a, um высокій, глубокій	carpo 3. зрываю
amicus, a, um приятный, сприяющій, милый	circumdo 1. окружаю
clarus, a, um славный	excito 1. справляю
ferus, a, um дикий	excogito 1. выдумую.
latus, a, um широкий	
magnus, a, um великий	de (зъ ablat.) зъ (чого).
multus, a, um многій	грошъ pecunia, ae
novus, a, um новый	муръ murus, i.
opacus, a, um тѣнистый	
parvus, a, um малый	добрый bonus, a, um
plenus, a, um полный	густый densus, a, um
probus, a, um честный	злый malus, a, um.
surdus, a, um глухий	непоко́йный inquiētus, a, um
universus, a, um цѣлый, весь.	рѣжный varius, a, um
	честный modestus, a, um

amo 1. люблю

Ув. 2. Приложники згоджують ся завсѣгды зъ именникомъ, до которого належать, въ родѣ, числѣ и падежи.

12.

Conscientia, ae совѣсть	sevērus, a, um строгій
latēbra, ae крыѣвка	tranquillus, a, um спокойный
numērus, i число	tutus, a, um безпечный.
ovum, i яйце	semper завсѣгды, всегда
periculūm, i небезпечество.	nunquam нѣколи.
aeternus, a, um вѣчный	aut або.
angustus, a, um узкій	добродѣйство beneficium, i
caecus, a, um слѣпый	лѣкъ medicina, ae
candīdus, a, um бѣлый	Скитъ Scytha, ae.
durus, a, um твердый, острый	
humānus, a, um людскій	благій benignus, a, um
improbus, a, um нечесный	необмеженный infinitus, a, um
iucundus, a, um приятный, милый	несправленный incultus, a, um
obnoxius, a, um подвласный	облесный blandus, a, um
obnoxius sum подлягаю	правдивый verus, a, um
periculōsus, a, um небезпечный	прикрый molestus, a, um.
pravus, a, um лихий, злый	
rusticus, a, um сельскій	
secūrus, a, um спокойный,	буваю sum.
безжурный.	

Ув. 3. На пытане для кого? кладе ся въ языкѣ латинскѣмъ dativus особы або рѣчи, для котрой щось дѣе ся.

Ув. 4. Въ языкѣ латинскѣмъ може бути въ реченю ли шь одно перечене. Въ языкѣ рускѣмъ може ихъ бути бѣльше, бо

по заименникахъ и прислѣвникахъ пр. нѣхто, нѣколи и т. д. кладемъ все еще передъ глаголомъ перечене „не“. Переченя того не кладе ся въ языкѣ латиньскѣмъ.

13.

Astrum, i звѣзда, перен. слава	stultus, a, um дурный, глупый
Auster, stri вѣтеръ полудневый	superbus, a, um гордый
cultūra, ae управа	tener, a, um нѣжный.
licentia, ae свобода	
rōpūlus i нарѣдъ.	comprāgo 1. порѣвную.
asper, a, um жорстокій, дикій;	magis бѣльше
aspēra, ōrum труды	plerumque по бѣльшой части
beātus, a, um щасливый	recte справедливо.
creber, bra, brum частый	
frugifer, a, um плодовитый	ad (зъ accus.) до
incultus a, um несправленный,	per (зъ accus.) черезъ, крѣзь
необразованный	
industrius, a, um пильный, тру-	вовна lana, ae.
дящій	Египтянинъ Aegyptius, i
liber, a, um, вѣльный, свободный	молодѣсть adulescentia, ae
miser, a, um, нещасливый	окраса ornamentum, i
modestus, a, um чемный	ягня agnus, i
niger, gra, grum чорный	
nimius, a, um завеликій	бѣлый albus, a, um
piger, gra, grum лѣнивый	острый asper, a, um
pulcher, chra, chrum гарный	святый sacer, gra, crum
sedūlus, a, um пильный, робучій	червоный ruber, bra, brum.

14.

Aegyptus, i Египетъ, край	Sequāna, ae Секвана, рѣка
въ Африцѣ	въ Галии.
Corinthus, i Коринтъ, мѣсто	
въ Греціи	antiquus, a, um давный, ста-
Cyprus, i Кипръ, островъ на	ринный
моря Средземномъ	bellicōsus, a, um воевничій
fagus, i букъ	fecundus, a, um плодовитый
ficus, i смоковница	fessus, a, um утомленный
forum, i рынокъ	impavidus, a, um неустрашимый
Graecia, ae Греція	pōtus, a, um звѣсный
Hesiōdus, i Гезіодъ, старинный	opulentus, a, um богатый
поетъ грецкій	ornatus, a, um украшенный
Persae, arum Перзы	

procērus, a, um тонкій, высокій inter (зъ accus.) мѣжь.
 Romānus, a, um римскій
 vetustus, a, um старинный,
 давный.

erat, fuit бувъ
 erant, fuērunt були.

Aestas, ātis лѣто
 arbor, ōris дерево
 civitas, ātis держава
 color, ōris барва
 flos, ōris цвѣтъ
 fortitūdo, īnis хоробрѣсть
 frater, tris братъ
 gutta, ae капля
 homo, īnis чоловікъ
 imperātor, ōris цѣсарь
 interpretes, ētis товмачъ
 iudex, īcis судія
 lapis, īdis камѣнь
 leo, ōnis левъ
 lex, lēgis законъ
 māter, tris мати
 mercātor, ōris купецъ
 miles, ītis жовнѣръ
 Nero, ōnis Неронъ, рим. цѣсарь
 odor, ōris запахъ

Ув. 5. Именники, означаючі часть, кладе ся въ языцѣ латиньскѣмъ на пытане коли? въ ablat. безъ применника: aestate въ лѣтѣ.

Aries, ētis баранъ
 Augustus, i Августъ, першій
 цѣсарь римскій
 Caesar, āris Цезарь, славный
 вождъ, диктаторъ и писа-
 тель римскій
 castra, ōrum таборъ
 comes, ītis товаришъ
 consul, ūlis конзуль, найвыс-
 шій урядникъ за часѣвъ ре-
 публики римской
 cupiditas, ātis, жадоба, пристрасть
 custos, ōdis сторожъ
 eques, ītis вѣздець plur. кѣннота

Галія Gallia, ae
 добыча praeda, ae.
 Родосъ Rhodus, i

дорогій carus, a, um
 цѣлый universus, a, um.

15.

pāter, tris отецъ
 pax, pācis супокѣй, миръ
 praeseptor, ōris учитель
 rex, rēgis король
 Seneca, ae, Сенека, римскій
 фѣлзофъ
 variatio, ōnis вѣдмѣна.

carus, a, um дорогій
 gratus, a, um милый.

savo 1. выжолобляю
 impēro 1. розказую.

вождъ dux, dūcis
 любовь amor, ōris
 рѣзнороднѣсть varietas, ātis
 справедливѣсть iustitia, ae
 хоробрѣсть virtus, ūtis.
 колись olim.

16.

galea ae шоломъ
 geometria, ae геометрія
 heres, ēdis спадкоємець
 honor, ōris почестъ, достоинство
 Horatius, i Гораций, поетъ
 римскій
 laus, laudis слава, имя
 libertas, ātis вѣльнѣсть, свобода
 lictor, ōris лѣкторъ
 nepos, ōtis внукъ
 orātor, ōris бесѣдникъ
 pedes, ītis пѣхотинець plur.
 пѣхота
 plebs, plebis нарѣдъ, людъ

repetitio, ōnis повторюване
 salus, ūtis гараздъ, добро
 studium, i наука
 tribūnus, i трибунъ, урядникъ
 римскій
 virtus, ūtis чеснота, хробрѣсть.

armātus, a, um узброеный.

apud (зъ accus.) у.

commendo 1. поручаю
 mōveo 2. зворушаю

Apis, is пчола
 ars, artis штука
 arch, arcis замокъ
 astutia, ae хитрѣсть
 auris, is ухо
 avis, is птиця
 civis, is горожанинъ
 dux, dūcis вождь, полководецъ
 fons, fontis жерело
 hostis, is неприятель
 ignavia, ae нерадивѣсть, трусли-

вѣсть

imāgo, īnis образъ
 lepus, ōris заяць
 littērae, ārum наука
 mors, mortis смерть
 mos, mōris обычай
 nubes, is облакъ, хмара
 ovis, is вѣвця
 pastor, ōris пастухъ
 pugna, ae борба, бѣй, битва
 pons, pontis мѣсть
 scriptor, ōris писатель
 sedes, is селитьба, оселя
 somnus, i сонъ
 Tacitus, i Тацитъ, историкъ римс.
 vestis, is одѣжь
 viātor, ōris подорожный

Caesar, āris Цезарь
 Gaius, i Гай

quasso 1. встрясаю, розбиваю.

Нумиторъ Numitor, ōris
 обычай mos, mōris
 пастухъ pastor, ōris
 похвала, laus, laudis
 Ромуль Romulus, i
 Ремъ Remus, i
 цензоръ censor, ōris.

ревный industrius, a, um.

вкрываю vestio 4.

17.

vox, vōcis голосъ
 vulpes, is лисъ.

credo 3. повѣряю
 enūmēro 1. вычисляю
 reprehendo 3. ганю.

acerbe остро
 interdum деколи.

е, ex (зъ ablat.) зъ.

вежа turris, is
 голодъ fames, is
 красота pulchritudo, īnis
 поражене clades, is
 любовь amor, ōris
 обовязокъ officium, i
 окраса ornamentum, i
 пава pavo, ōnis.

зимный frigidus, a, um
 теплый calidus, a, um.

перевысшаю supero 1.
 покорюю, domo 1.
 справляю pairo 1.

18.

imber, bris дощъ
 imperator, ōris вождь

labor, ōris праця, трудъ
 pes, pēdis нога, перен. крокъ
 ros, rōris роса
 sermo, ōnis бесѣда, разговѣръ
 timor, ōris страхъ, боязнь
 voluptas, ātis розкошь
 vomer, ēris лемѣшь.

acūtus, a, um острый
 assiduus, a, um безнастанный
 deditus, a, um вѣдданный
 grātus, a, um милый
 molestus, a, um прикрыый, утя-
 жливый
 necessarius, a, um потрібный
 nocturnus, a, um нѣчный

Fraus, fraudis обмана
 frons, frontis чоло
 gens, gentis нарѣдъ
 hiems, hiēmis зима
 inventor, ōris вынаходчикъ
 mercātor, ōris купецъ
 Mercurius, i Меркурій, божокъ
 торговль и промыслу
 merx, mercis товаръ
 nix, nivis снѣгъ
 pars, partis часть
 pellis, is кожа, скѣра
 Socrātes, is Сократъ, славный
 фѣлзофъ грецкій
 terra, ae земля, край
 variētas, ātis рѣжнороднѣсть,
 veritas, ātis правда
 victor, ōris побѣдникъ, вытязь.

dīvīnus, a, um божій
 hūmānus, a, um людскій
 imprōbus, a, um нечесный
 infinitus, a, um необмеженный
 molestus, a, um прикрыый, не-
 приемный
 occultus, a, um скрытый, тайный
 peregrīnus, a, um чужій
 perpetuus, a, um безнастанный,
 вѣчный

praeterītus, a, um минувшій
 subītus, a, um нечаянный
 tacītus, a, um тихій, повѣльный
 varius, a, um рѣжный.

occūpo 1. займаю, огортаю
 vēnio 4. прихожду, приближаюсь.

Антоній Antonius, i
 Красъ Crassus, i
 ознака signum, i
 Сирія Syria, ae.

облесный blandus, a, um.
 пеую deprāvo 1.

19.

pretiōsus, a, um дороговѣнный,
 дорогій
 serēnus, a, um погѣдный, ясный
 tranquillus, a, um спокойный.

ēmo 3. купую
 migro 1. переселяю ся, мандрую
 tēgo 3. вкрываю
 tribuo 3. даю, вѣдаю
 vendo 3. продаю
 violo 1. нарушаю, зневажаю.

sub (зъ accus. и ablt.) пѣдъ.
 aut або.

вежа turris, is
 добыча praeda, ae
 корабель navis, is
 мѣсто urbs, urbis
 неприятель hostis, is
 нѣчь nox, noctis
 основатель conditor, ōris
 пѣдстава fundamentum, i
 хмара nubes, is.

сильный magnus, a, um
 темный obscūrus, a, um

чорный ater, tra, trum

20.

Ardor, ōris спека
 caput, ītis голова
 carmen, īnis пѣсня
 corpus, ōris тѣло
 dolor, ōris бѣль, терпѣне
 ebur, ōris кѣсть слонева
 finis, is конецъ
 frīgus, ōris зимно, морозъ
 flumen, īnis рѣка
 genus, ėris рѣдъ
 lac, lactis молоко
 nomen, īnis имя
 omen, īnis ворожба
 opus, ėris дѣло
 scelus, ėris злочинъ, проступокъ
 Themistŏcles, is Темістокль,
 славный вождь атенскій
 vulnus, ėris рана.

candīdus, a, um бѣлый, лискучій
 incertus, a, um непевный
 planus, a, um рѣвный, плоскій
 sanus, a, um здоровый.

Aēr, aĕris воздухъ
 animal, ālis звѣря
 calcar, āris острога
 conclāve, is комната
 cubile, is леговище
 exemplar, āris взорецъ
 fera, ae дикій звѣрь
 iudex, ėcis судія
 iudicium, i судъ, засудъ
 mare, is море
 Oceaŋus, i Океанъ
 parsimonia, ae оцаднѣсть
 rete, is сѣть
 tribūnal, ālis трибуналъ, судище
 vectīgal, ālis податокъ, дохѣдъ.

acūtus, a, um острый
 apertus, a, um отвертый
 Graecus, a, um грецкій

celēbro 1. прославляю
 cogōno 1. вѣнчаю
 habeo 2. маю
 sano 1. лѣчу
 tolĕro 1. зношу.

вершокъ cacūmen, īnis
 гора mons, montis
 грѣмъ fulmen, īnis
 журба cura, ae
 мѣдъ mel, mellis
 облакъ nubes, is
 пожаръ incendium, i
 Пунъ Poenus, i
 союзъ foedus, ėris
 стравъ cibus, i.

величавый magnificus, a, um
 певный certus, a, um
 приемный iucundus a, um
 темный obscūrus, a um
 чистый pūrus, a um.
 уменьшаю minuo 3.

21.

Latinus, a, um латинскій
 periculŏsus, a, um небезпечный
 pūrus, a, um чистый
 vastus, a, um просторый,
 безкрайный.

incīto 1. пѣдганяю, побуджаю
 pronuntio 1. оповѣщаю, оголошую
 studiŏse ревно.

de (зъ ablat.) зъ.

примѣръ exemplar, āris
 хосенъ utilitas, ātis.

утяжливый molestus, a, um
 численный multus, a, um.

приношу praebeo 2.

Abies, ėtis ялиця
 auctoritas, ātis повага
 augur, ūris авгуръ, вѣщунъ
 convivium, i бенкетъ, пиръ
 Mucius, i Муцій
 mulier, ėris женщина
 philosophus, i Филѣозофъ
 princeps, ėris князь
 Scaevola, ae Сцеволя
 semen, ėnis насѣне
 supplicium, i кара
 Tibĕris, is Тибрѣ
 uxor, ōris жѣнка
 villa, ae хутѣръ.

flavus, a, um жовтый
 honestus, a, um чесный
 iurgiōsus, a, um сварливый
 iustus, a, um справедливый
 morōsus, a, um, воркѣтливый,
 скучный
 nullus, a, um жаденъ
 perniciōsus, a, um погубный,
 шкѣдливый.

Aes, aeris криця
 Attica, ae Атика
 caro, carnis мясо; caro fe-
 rina дичина
 consuetudo, ėnis привычка
 cor, cordis сердце
 imago, ėnis образъ
 iter, itinĕris подорожь, походъ
 latus, ėris бѣкъ
 marmor, ōris мarmorъ
 mensa, ae стѣлъ
 natura, ae природа, свѣйство,
 натура
 oratio, ōnis бесѣда
 origo, ėnis початокъ, начатокъ
 ōs, ossis кѣсть
 paries, ėtis стѣна
 pectus, ōris грудь
 pretium, i цѣна, вартѣсть

22.

primus, a, um першій.

alluo 3. обливаю
 appāreo 2. показую ся, являю ся
 coŕceo 2. умиряю, повздержую,
 наказую
 creo 1. выбираю
 servo 1. хороню, заховаю.

apud (zъ accus.) у.

Гамилькаръ Hamilcar, āris
 Ганібаль Hannibal, ālis
 Евфратъ Euphrātes, is
 заточникъ exsul, ūlis
 Марсъ Mars, tis
 Метель Metellus, i
 сестра soror, ōris
 сторожь custos, ōdis.

быстрый rapidus, a, um
 военничій bellicōsus, a, um
 нещасливый miser, a, um.

23.

radix, ėcis корѣнь
 venĕnum, i отруя
 ver, veris весна.

alter, a, um другій
 blandus, a, um облесный
 Corinthius, a, um коринтійскій
 exstructus, a, um заставленный
 obscurus, a, um темный, не-
 звѣсный
 Parius, a, um парійскій
 sinister, stra, strum лѣвый
 situs, a, um положенный, погребаный
 splendidus, a, um ясный, лискучій.
 sine (zъ ablat.) безъ.

quasi мовь-бы, неначе
 sive—sive чи—чи.

гадка cogitatio, ōnis
дѣло actio, ōnis
здоровлѣ (bona) valetudo, inis
лице ōs, oris
околиця regio, ōnis
смакъ sapor, ōris
шпикъ medulla, ae.

довгий longus, a, um

Afrīca, ae Африка
Atheniensis, is Атенець
autumnus, i осѣнь
cacūmen, īnis вершокъ
Campania, ae Кампанія
campus, i поле, рѣнина
codex, īcis книга
divitiae, ārum богатство
grex, grēgis череда, стадо
litus, ōris побереже
sal, salis сѣль
salus, ūtis гараздъ, добро
senectus, ūtis старѣсть
servītus, ūtis неволя
sol, solis сонце
tellus, ūris земля
testis, is свѣдокъ
virtus, ūtis хоробрѣсть
viscēra, um внутрѣнности.

antīquus, a, um давній, старин-
ный

ater, tra, trum чорный

avidus, a, um жадный, лакомый навѣтъ etiam.

Caelum, i небо, пѣдсонѣ, климатъ
Gallus, i Галіецъ, мешканецъ
Галіѣ
Germania, ae Германія
Iugurtha, ae Югурта, король
Нумидіѣ
Lucilius, i Люцілій, римскій
поетъ
regio, ōnis околиця.

наповненный refertus, a, um
несправленный incultus a, um
румяный ruber, a, um
свобѣдный liber, a, um
тайный occultus, a, um.

мучу defatīgo 1.

24.

calidus, a, um теплый
doctus, a, um ученый
Marathonius, a, um маратонскій
universus, a, um цѣлый.

avōlo 1. вѣдлѣтаю

collustro 1. освѣчую

irrigō 1. наводняю, орошую

lanio 1. роздираю.

Дунай Danuvius, i
загуба exitium, i
приправа condimentum, i
слонъ elephantus, i
снѣгъ nix, nivis.

доконечный necessarius, a, um
певный certus, a, um
покрытый tectus, a, um
правдивый verus, a, um
твердый durus, a, um
ясный clarus, a, um.

25.

acer, cris, cre острый, завзятый
aegrōtus a, um хорый, недужий
alacer, cris, cre моторный, мет-
кій, гожій
celebre, bris, bre часто навѣщу-
ванный, славный
celer, ēris, ēre швидкій, скорый
equester, stris, e кѣнный
impiger, gra, grum нелѣпный,
невсыпущій

necessarius, a, um потрібный
 paluster, stris, stre багнистый
 robustus, a, um сильный
 salūber, bris, bre здоровый.

Аполлонъ Apollo, īnis
 Арабъ Arabs, ābis

Consilium, i рада, замѣръ
 dolor, ōris боль
 domīna, ae панѣ
 figurā, ae видъ, статья, образъ
 globus, i куля
 Herodōtus, i Геродотъ, исто-
 рикъ грецкій
 initium, i початокъ
 iustitia, ae справедливѣсть
 lucrum, i зыскъ
 mel, mellis мѣдъ.

commūnis, e спѣльный
 difficilis, e тяжкій, трудный
 dulcis, e солодкій
 fortis, e хоробрый
 gravis, e тяжкій
 immortalis, e безсмертный
 innumerabilis, e несчисленный
 levis, e легкій

Ув. 6. По приложнику similis, подобный, кладе ся въ
 языцѣ латинскѣмъ звычайно dativus. Въ языцѣ рускѣмъ за-
 мѣсть подобный кому говорить ся частѣйше подобный
 до кого.

Beneficium, i добродѣство
 exemplar, āris взѣръ, взоровзѣръ
 ius, iuris право
 numerus, i число
 Numida, ae Нумидъ
 oratio, ōnis бесѣда
 praescriptum, i приписъ, правило
 praeda, ae добыча
 ratio, ōnis разумъ.

amicus, a, um приятельскій,
 жичливый

воздухъ aēr, ēris
 вырочня oraculum, i.

дельфійскій Delphicus, a, um
 лѣсистый silvester, stris, stre
 мрачный nebulosus, a, um
 чистый purus, a, um.

26.

mortalis, e смертный
 omnis, e весь, кождый
 similis, e подобный
 utilis, e пожиточный, хосенный
 vilis, e дешевый.

consto 1. складаю ся
 excito 1. справляю
 iuvo 1. помогаю.

apud (зъ accus.) у.

дѣло factum, i
 Катилина Catilina, ae
 песь canis, is.

домовый civilis, e
 короткій brevis, e.

величаю, прославляю celeberrimo 2.

27

anceps, ancipitis сумнѣвый,
 змѣнный
 atrox, ōcis страшный, лютый
 audax, ācis смѣлый, вѣдважный
 brevis, e короткій
 efficax, ācis корисный
 expers, tis позбавленный, не-
 причасный
 ignotus, a, um незвѣсный
 ingens, tis величезный
 longus, a, um довгий
 memor, ōris памятный

onustus, a, um обтяженный, на-
вученный
pār, pāris рѳвный
pauper, ēris убогій
rapax, ācis хищій, грабежный
sapiens, tis мудрый, subst. му-
дрецъ.

adiūvo 1. допомагаю.

assidue безнастанно, завѣгды
diu довго
etiam такожь, навѣтъ.

Cornu, us рѳгъ
equitātus, us кѳннота
exercītus, us вѳйско
forma, ae выдъ, статья, выгладъ
genu, us колѣно
imperātor, ōris вождъ
impētus, us нападъ, наѣздъ
magistrātus, us начальство
magnitūdo, īnis величина
manus, us рука
metus, us боязнь, страхъ
navis, is корабель
peditātus, us пѣхота
portus, us пристань
reditus, us поворотъ
scelus, ēris злочинъ
sedes, is займище, оселя, се-
литба
senātus, us сенать
sensus, us змысль
supplicium, i кара
taurus, i быкъ.

Adventus, us прихѳдъ
casus, us случай, пригода
currus, us вѳзъ
domus, us дѳмъ
motus, us рухъ
porticus, us притворъ
quereus, us дубъ
sidus ēris звѣзда

per (zъ accus.) черезъ, по.

Aristidъ Aristides, is
Германе Germāni, ōrum
правда veritas, ātis.

богатый dives, ītis
грѳзный minax, ācis
дикій trux, trūcis
незѳпсутый incorruptus, a, um
простый simplex, īcis
щасливый beātus, a, um.

28.

divīnus, a, um божій
tutus, a, um безпечный
varius, a, um рѳжный.

lavo 1. мыю

revoco 1. вѳдкликую, вѳдводжу.

admōdum дуже, вельми.

a, ab (zъ ablat.) вѳдъ.

галуза ramus, i
лице vultus, us
ловець venātor, ōris
озеро lacus, us
погромъ clades, is
стѣна paries, ētis.

порядкую instruo 3.

передъ ante (zъ accus.).

29.

socius, i союзникъ.

amoenus, a, um приемный, лю-
бый, милый

aptus, a, um спосѳбный, при-
датный

excelsus, a, um высокій
magnificus, a, um величавый

nonnullus, a, um декотрый
 plenus, a, um повный
 ramōsus, a, um галузистый,
 розсохатый
 salutāris, e спасенный
 sevērus, a, um строгий.

ad (зъ accus.) до.

крыло cornu, us
 овочъ fructus, us

Acies, eī вѣстре, быстрота
 Britannia, ae Британія (ны-
 нѣшна Англія и Шкоція)
 dies, eī день
 facies, eī лице
 fides, eī вѣрность
 frons, frontis чоло
 fundamentum, i пѣдстава
 hiems, hiemis зима
 meridies, eī полудне
 res, rei рѣчь; res publica дер-
 жава
 spes, eī надѣя.

adversus, a, um противный, не-
 щасный; res adversae не-
 щасте

civilis, e горожанскій, домашный
 contentus, a, um вдоволенный
 exiguus, a, um незначный, малый
 fallax, ācis обманчивый
 familiāris, e родинный, res fa-
 miliāris газдѣство, майно

Agricultūra, ae земледѣльство,
 рѣльництво

auris, is ухо

bōs bōvis вѣль

conscientia, ae свѣдомѣсть

dens, dentis зубъ

historicus, i историкъ

ictus, us ударъ

paх, pacis супокѣй, миръ

страхъ metus, us.

быстрый acer, cris, cre
 зрѣлый matūrus, a, um
 лѣвый sinister, stra, strum
 недужий, хорый aegrōtus, a, um
 правый dexter, (e)ra, (e)rum.

огортаю оссѣро 1.

поважаю сѣло 3.

поручаю commendo 1.

30.

incertus, a, um непевный
 pauci, ae, a мало
 perniciosus, a, um погубный
 secundus, a, um слѣдующий,
 щасливый; res secundae
 щасте.

doceo 2. учу

perturbo 1. тревожу, непокою.

nonnunquam деколи, иногда,
 часомъ.

законъ lex, lēgis

мѣра modus, i

ночь nox, noctis

Фабрицій Fabricius, i.

доконечный necessarius, a, um

пѣдозрѣлый suspectus, a, um

пунскій Punicus, a, um

студеный frigidus, a, um

сумный tristis, e.

31.

pellis, is скѣра, кожа

socius, i товаришь

Tarquinius, i Тарквиній.

actus, a, um проведеный

acūtus, a, um острый, докучливый

antiquus, a, um давный

brevis, e короткій

crudelis, e грѣзный, лютый

durus, a, um твердый	bene добре
iniustus, a, um несправедливый	quam якъ, нѣжь, чимъ
iustus, a, um справедливый	vel або, навѣтъ.
laboriosus, a, um робучій	
munitus, a, um укрѣпленный, забезпеченый	contra (зъ accus.) противъ.
profundus, a, um глубокий	Горгій Gorgias, ae.
superbus, a, um гордый	законодавецъ legislator, ōris
ultimus, a, um послѣдний	Киръ Cyrus, i
validus, a, um здоровый, силь- ный, крѣпкій.	Ликургъ Lycurgus, i
	Сольонъ Solo, ōnis
	учитель краснорѣчивости rhe- tor, ōris
eradico 1. вывертаю зъ корѣ- немъ, выкорѣнюю.	

Ув. 7. Superlativus толкуе ся въ языцѣ рускѣмъ часто черезъ степень ровный зъ прилѣвниками: дуже, вельми.

32.

Argentum, i сребло	nemo нѣхто
aurum, i золото	nihil ничъ
canis, is песъ	nullus, a, um жаденъ.
Cicero, ōnis Цицеронъ, слав- ный бесѣдникъ римскій	apud (зъ accus.) у.
Demosthenes, is Демостенъ, славный бесѣдникъ грецкій	Бельги Belgae, ārum
ferrum, i желѣзо	молодѣсть iuventus, ūtis
furtum, i крадѣжь.	олово plumbum, i
	старѣсть senectus, ūtis.
amabilis, e любви гѣдный, милый	богатый dives, ūtis
audax, ācis смѣлый, вѣдважный	боязливый timidus, a, um
elōquens, entis краснорѣчивый	мягкій mollis, e
ferox, ōcis дикій, зухвалый	второпный, розумный prudens, entis
fidēlis, e вѣрный	слабый infirmus, a, um
gravis, e тяжкій	хоробрый fortis, e.
vilis, e дешевый.	

Ув. 8. Замѣть nominat. або accusat. зъ quam можна въ языцѣ латинскѣмъ по comparat. поставити ablativus.

Ув. 9. Genetivus зависимый вѣдъ superlat. выражаеъ въ языцѣ рускѣмъ черезъ падежь другій зъ применикомъ зъ-помѣжь або шестый зъ применикомъ меж и (мѣжь).

Ув. 10. Замѣть: Ничъ не естъ милѣйше, говоритъ ся въ языцѣ рускѣмъ: Нема ничъ милѣйшого.

33.

Adulescens, entis молодець
caelum, i небо, підсонє, кліматъ
decus, ōris окраса
fera, ae дикій звѣрь
genus, ėris рѣдь
Germania, ae Германія
honor, ōris почеть, достоинство
latro, ōnis розбѣйникъ
locus, i мѣсце, стань, рѣдь
lux, lūcis свѣтло
mos, mōris обычай
ventus, i вѣтеръ.

amplus, a, um просторый, вы-
сокій
asper, a, um жорстокій, острый
difficilis, e трудный, тяжкій
dissimilis, e неподобный

humilis, e низкій
saluber, bris, e здоровый
similis, e подобный.

pervenio 4. доходжу.

ворогъ hostis, is
Ганібаль Hannibal, ālis
облесникъ adulātor, ōris
праця labor, ōris
цѣсарь imperātor, ōris.

быстрый acer, cris, cre
бѣдный pauper, ėris
завзятый acer, cris, cre
злый malus, a, um
легкій facilis, e
нужденный miser, a, um.

34.

Adulātor, ōris облесникъ
amnis, is рѣка
commoditas, ātis корнеть
fons, fontis жерело
fortūna, ae щастє
gradus, us степень
malum, i нещастє
Padus, i Падъ, рѣка въ Италиі
Rhodānus, i Роданъ, рѣка
въ Галиі
societas, ātis еуспѣльнѣсть,
товариство
turpidūdo, īnis ганьба, гидкѣсть
usus, us ужитокъ, досвѣдь.

violentus, a, um напрасный,
наильный, быстрый.

contineo 2. мѣщу въ собѣ.

neque (=et non) и не, а не.

вдячнѣсть anīmus gratus
добро bonum, i
духъ anīmus, i
дѣло opus, ėris
здоровле salus, ūtis
родичѣ parentes, tum
умъ mens, mentis.

дорогіи carus, a, um
здоровый sanus, a, um
цѣлый universus, a, um.

завдячую debeo 2.

не лишь — але такожъ non
solum — sed etiam.

Ув. 11. Рускі приложники и заименники, ужиті
въ родѣ середнѣмъ числа єдиничного въ значѣню имен-
ника, переводить ся въ латинѣ черезъ neutr. plur., если гово-
рить ся о кѣлькохъ рѣчахъ н. пр. Все завдячуемо Богови
= omnia Deo debemus.

35.

Aestas, ātis лѣто
gustātus, us смакъ
hora, ae година
memoria, ae память
navigatio, ōnis плавба
spectacŭlum, i видъ.

concors, dis згѣдливый
dubius, a, um сумнѣвый, не-
певный

egregius, a, um знаменитый
idoneus, a, um вѣдповѣдный,
догѣдный
necessarius, a, um потрѣбный
noxius, a, um шкѣдливый
voluptarius, a, um выбагливый,
розкѣшный.

воздухъ aēr, aēris
голосъ vox, ōcis.

36.

Alesia, ae Алезія, мѣсто
въ Галіи
annus, i рѣкъ
Carthaginiensis, i Картагинецъ
Dionysius, i Діонізіи, тиранъ
Сиракузъ

longitudo, īnis довгота; in lon-
gitudinem вздовжь

orbis, is кругъ; orbis terrarum
свѣтъ

passus, us крокъ
pēs, pēdis нога, стопа
planities, eī рѣвнина

Plataeenses, ium Плятейцѣ,
мешканцѣ мѣста Плятеы
въ Беотіи

praeparatio, ōnis приготолене
signum, i знакъ, ознака
socius, i союзникъ

Syracusāni, ōrum Сиракузане,
мешканцѣ сицілійского
мѣста Сиракузъ

tyrannus, i тиранъ, самодержецъ.

capio 3. хватаю, забираю
(въ неволю)
occido 3. убиваю
pateo 2. простираю ся.

egregie знаменито
quasi мовь-бы, неначе.

ante (зъ accus.) передъ
per (зъ accus.) черезъ.

aut або.

Aлександръ Alexander, dri
борба pugna, ae
мудрецъ sapiens, entis
мѣсяць mensis, is (masc.)
Помпей Pompeius, i
протягъ часу spatium, i
Сервій Тулій Servius Tullius.

фарсальскій Pharsalius, a, um.
выносити = бути.

передше antea.

за sub (зъ ablat.).

Ephesius, a, um ефескій
infidus, a, um непевный
militaris, e вѣйсковый
Persicus, a, um перекій.

Ув. 12. Числѣвники головнѣи вѣдъ unus до mille мають
значѣне приложникѣвъ; згоджують ся проте зѣ своими имен-
никами завсѣгды въ родѣ, числѣ и падежи. Въ языцѣ
рускѣмъ лишъ оденъ, два, три, чотыри мають значѣне
приложникѣвъ; прочіи суть пѣдъ зглядомъ синтактичнымъ
именниками, длятого прибирають другіи падежь.

Ув. 13. Если подметомъ есть числѣвникъ головной зъ именникомъ або безъ именника, тогда въ языцѣ рускѣмъ выражаеь глаголъ неособово, числѣвникъ кладе ся въ четвертѣмъ падежи, а належачій до него именникъ и и присудокъ приложниковый въ другѣмъ падежи.

Ув. 14. На пытане: якъ довго? выражае ся означене часу черезъ accusativus, до которога можна додати приименникъ per, черезъ. То само дѣе ся такожь въ языцѣ рускѣмъ.

Ув. 15. На пытане: якъ довгій? якъ широкій? якъ высокій? итд. выражае ся означене розмѣру черезъ accusat., подобно якъ въ рускѣмъ.

37.

Christus, i Христосъ	debeo 2. емь виненъ
hebdōmas, ādis тыждень	fuit бувъ, трававъ, ла, ло
Hostilius, i Гостилій	numēro 1. числю.
imperium, i держава	
Iuppiter, Iovis Юпитеръ, най-	nunc теперь
высшій божокъ у Римлянъ	usque ажъ.
officium, i обовязокъ	
Saturnus, i Сатурнъ	post (зъ accus.) по.
Tullus, i Туль	
Venus, ēris Венера, богиня	вересень September, bris
красоты.	грудень December, bris
	жовтень Octōber, bris
Macedonīcus, a, um македонскій	легионъ legio, ōnis
Mithridaticus, a, um Митридат-	маніпуль manipūlus, i
скій	падолистъ November, bris.
natus, a, um уродженый; ante	
Christum natum передъ	колись olim
Рѣздвомъ Христа	
Punīcus, a, um пунскій.	у apud (зъ accus.).

38.

Adulātor, ōris облесникъ	urbānus, a, um мѣйскій.
cogitatio, ōnis гадка	
divitiae, ārum богацтво	amo 1. люблю
radius, i лучъ	delecto 1. розвеселяю, забавляю
sapiens, tis мудрець.	dimitto 3. розпускаю
	parō 1. готовлю, збираю.
avārus, a, um жадный, скупый	
carus, a, um дорогій	late широко
liber, a, um вѣльный, свобѣдный	longe далеко
rustīcus, a, um сельскій	satis досыть.

que и
si если,

голосъ vox, vōcis
замѣръ consilium, i
совѣтъ conscientia, ae.

похвальный laudabilis, e.
едною concilio 1.
суджу iudico 1.
иначе aliter
про per (зъ accus.).

39.

Auctoritas, ātis повага, значѣне мѣвео 2. зрушаю.
benignitas, ātis доброта
Cato, ōnis Катонъ, Римлянинъ, magnopere дуже, вельми.
славный зѣ строгости
обычаѣвъ

dictum, i слово
documentum, i доказъ
factum, i дѣло, чинъ
inimicus, i неприятель
verum, i правда.

Аквитане Aquitāni, orum
замѣръ consilium, i
Кельты Celtae, arum
Нума Numa, ae
пановане regnum, i.

acerbus, a, um терпкій, завзятый
altus, a, um высокій
certus, a, um певный
dulcis, e солодкій
incertus, a, um непевный,

воввничій bellicōsus, a, um
вѣчный aeternus, a, um
скороминаючій cadūcus, a, um
спокойный quietus, a, um
хоробрый fortis, e.

dico 3. говорю
laudo 1. хвалю

выславляю praedico 1.
тѣшу ся gaudeo 2.

бѣльше magis.

40.

Miseria, ae нужда
moenia, ium муръ
praesidium, i залога
sapor, ōris смакъ.

firmiter 1. скрѣпляю, обсаждаю
video 2. вижу.

cum коли.

avārus, a, um жадный, скупый
superbus, a, um гордый.

завзятый acer, crispus, cre
рѣжный varius, a, um.

circumdo 1. обводжу
exstruo 3. ставляю, будую
facio 3. роблю

думаю iudico 1.

нѣколи nunquam.

Ув. 16. Глаголы переходный (verba transitiva) домагають ся въ языкѣ латинскѣмъ завсѣгды accusat. Въ языкѣ рускѣмъ прибирають другій падежь, если при нихъ есть перечене: non video arborem не вижу дерева.

41.

Beneficium, і добродѣйство	гѣго 3. ношу, дѣлаю
Croesus, і Крезъ, король Лидіѣ	scio 4. знаю, умѣю
Lydia, ае Лидія, край въ Азій	spiro 1. вѣю.
меншій	
opus, ѳрис дѣло, праця	profecto справдѣ, дѣйсно
praemium, і нагорода	satis досыть.
proverbium, і приповѣдка, при- слѣве	Ахиль Achilles, is
sententia, ае гадка, мысль	бесѣда sermo, ѳnis
septentrio, ѳnis звычайе plur.	дѣло res gesta
septentriones, um пѳвнѳчь	пановане regnum, i.
similitudo, ѳnis подѳбнѳсть.	
	людный coriosus, a, um.
eloquens, entis краснорѣчивый	буваю = есмь
frigidus, a, um студений	замешкую incolo 3.
qualis, е який	надѣляю afficio 3.
quot (indecl.) скѳлько	оспѣваю carminibus celebros 1.
talis, е такій	
tot (indecl.) стѳлько.	
audio 4. чую	вправдѣ quidem
coniungo 3. лучу, сполучаю	що-день cotidie.
diligō 3. люблю	

Ув. 17. Заименникъ is, ea, id опускае ся звычайно, если стоить въ тѳмъ самѳмъ падежи, що заименникъ взглядный.

42.

Bonum, і добро	ан чи.
Gaius, і Гай	
malum, і нещасте	доля fortuna, ае
tempus, ѳris часть, пора	Македонецъ Macedo, ѳnis
Tiberius, і Тиберій.	старина antiquitas, ѳtis
	Филипъ Philippus, i.
gravis, е тяжкій	незвѣсный ignotus, a, um
odiōsus, a, um ненависный,	сумный tristis, е
обмерзлый	чий cuius
rapax, ѳcis хищій, грабежный	якъ великій quantus, a, um.
suavis, е солодкій, милый	
uter, ra, rum котрый (зѣ двоухъ).	на in (зѣ ablat.).
commendo 1. поручаю.	

43.

Bestiola, ае звѣратко	ignis, is (masc.) огонь
candor, ѳris блескъ	imperium, і власть, пановане
faber, bri ремѣсникъ, справникъ	ingenium, і здѳбнѳсть, умъ.

libido, ĩnis похѣтъ, пристрасть	бѣль dolor, ģris
lumen, ĩnis свѣтло, свѣтило, окраса	вада vitium, ĩ
pretium, ĩ вартѣсть.	воздухъ aēr, ģris
	грошѣ pecunia, ae
apertus, a, um отвертый, явный	здоровле valetūdo, ĩnis
benignus, a, um прихильный,	осѣнь autumnus, ĩ
жичливый	посѣдана possessio, ģnis
cupīdus, a, um забагливый,	смутокъ tristitia, ae.
жадный	
hebes, ģtis тупый	деякій nonnullus, a, um
illustris, e ясный	непевный incertus, a, um
quantus, a, um якъ великій	нѣчий = нѣкого
tantus, a, um такъ великій.	шкѣдливый noxius, a, um.
servio 4. служу	вѣдлѣтаю avōlo 1.
vīvo 3. жию.	завидую invideo 2.
plane зовсѣмъ	не подобаю ся displīceo 2.
quam якъ, нѣжъ	прощаю ignosco 3.
tam такъ	
tantum тѣлько.	навѣтъ etiam.
nunc — nunc то — то.	

44.

Confugium, ĩ утеча, прибѣжи-	consto 1. складаю ся
ще, захистъ	timeo 2. бою ся
decus, ģris окраса	trado 3. вѣддаю.
pallium, ĩ плащъ	
pectus, ģris грудь	dum доки
portus, us пристань	si если
pulvis, ģris порохъ	sin если-жь.
regnum, ĩ королѣвство	
umbra, ae тѣнь	добро salus, ūtis
vitium, ĩ вада, похибка.	Masīnica Masinissa, ae
	повага auctoritas, ātis
firmus, a, um крѣпкій, сильный	сенать senātus, us
imbecillus, a, um слабый	союзникъ socius, ĩ
innocens, entis невинный	сторожь custos, ōdis.
pauci, ae, a мало, не многі	
sordidus, a, um брудный.	памятаю memor sum.

Ув. 18. При глаголахъ: беречь ся, хоронити ся, бояти ся, уникати, тѣкати и пр. стоять въ языцѣ рускѣмъ другіи падежь. Въ языцѣ латинскѣмъ вѣдповѣдаютъ имъ часто глаголы перехѣднїи и мають accusativus: timeo inopiam, бою ся недостатку; vitamus iram, уникаемо гнѣву; defendite patriam, бережѣтъ вѣтчїны.

Ув. 19. Дѣйство, котре вѣдбувае ся рѣвночасно зъ иншимъ дѣйствомъ, выражае ся въ языцѣ латиньскѣмъ черезъ praesens, imperfectum и futurum, пѣсля того, чи оно вѣдбувае ся рѣвночасно зъ дѣйствомъ те перѣшнымъ, минувшимъ чи будущимъ. Въ языцѣ рускѣмъ дѣйство рѣвночасне выражае ся черезъ глаголы недоконаній.

45.

Acies, eī рядъ боевой, вѣско	ante, antea передше
aetas, ātis вѣкъ	etiam такожь
auctor, ōris справникъ, творецъ	ita такъ
Brutus, i Брутъ	olim колисъ
industria, ae пильнѣсть, ревнѣсть	ut якъ.
libertas, ātis свобода, воля	
terror, ōris пострахъ	вытязь victor, ōris
usus, us ужитокъ, потреба.	похѣтъ cupiditas, ātis
	проводникъ dux, dūcis
	товаришь comes, itis.
beātus, a, um щасливый	
contentus, a, um вдоволенный	
diligens, entis пильный	дорогий carus, a, um
dives itis богатый.	завязтый acerbus, a, um.

postūlo 1. жадаю, вымагаю. зглядомъ in (зъ accus.).

Ув. 20. При глаголахъ, щѣ выказують бажане, ожидане, стоить въ языцѣ рускѣмъ другій падежь. Въ языцѣ латиньскѣмъ вѣдповѣдаютъ имъ звычайно глаголы перехѣднїи и принимаютъ accusativus: postulare gladium, жадати меча; exspectare signum, ожидати знаку; sperare salutem, спѣдѣвати ся добра.

Ув. 21. Дѣйство доконане передъ иншимъ дѣйствомъ, выражае ся въ языцѣ латиньскѣмъ черезъ perfectum, plusquamperfectum и futurum exactum, пѣсля того, чи оно вѣдбуло ся передъ дѣйствомъ те перѣшнымъ, минувшимъ чи будущимъ. Въ языцѣ рускѣмъ выражають таке дѣйство глаголы доконанїя.

46.

Epaminondas, ae Епаміондъ,	nescio 4. не знаю
славный вождъ тебаньскїй	opto 1. бажаю
inimicus, i неприятель	scio 4. знаю.
mens, mentis умъ	
opinio, ōnis гадка.	ne не
	quam якъ.
benignus, a, um ласкавый,	
привѣтливый	erga (зъ accus.) зглядомъ.
inānis, e пустой, порожный	
sanus, a, um здоровый	non solum — sed etiam не
stultus, a, um глупый, нерозумный.	tōlko — ale такожь

ut (спол. намѣр.) щобы. чесный honestus, a, um.

упомнене praesertum, i
щасте res secundae. виджу video 2.
памятаю memor sum
упоминаю moneo 2.

смирный modestus, a, um

Ув. 22. Въ реченяхъ головныхъ, котрѣ высказуютъ приказъ або зазывъ въ особѣ першѣй або третѣй, кладе ся coniunctivus. Переченемъ есть не.

Ув. 23. Въ реченяхъ намѣровыхъ и пытанияхъ за-
лежныхъ кладе ся все coniunctivus.

Ув. 24. Часть coniunctiv-у въ реченю побѣчнѣмъ сто-
еуе ся до часу реченя головного пѣсля слѣдующихъ
правиль:

а) Если въ реченю головнѣмъ есть часть теперѣ-
шный (praesens) або будущій (futurum и futurum exactum),
то въ реченю побѣчнѣмъ кладе ся coniunctivus praesentis для
дѣйства рѣвночасного, а coniunctivus perfecti для дѣйства,
котре скорше довершилось.

б) Если въ реченю головнѣмъ есть часть минувшій
(imperfectum, perfectum и plusquamperfectum), то въ реченю
побѣчнѣмъ кладе ся coniunctivus imperfecti для дѣйства рѣвно-
часного, а coniunctivus plusquamperfecti для дѣйства, котре
скорше довершилось.

47.

Status, us станъ, положенѣ.	nisi если не, коли-бъ не
aeternus, a, um вѣчный	si если, якъ, якъ-бы, коли-бы.
attentus, a, um уважный	замѣръ consilium, i
beneficus, a, um добротинный	молодѣсть adulescentia, ae.
concors, dis згѣдливый	погубный perniciosus, a, um.
doctus, a, um ученый	и (= такожь) etiam.
miserandus, a, um пожалованя	
гѣдный	
periculosus, a, um небезпечный.	

Ув. 25. Въ реченяхъ услѣвныхъ, щѣ высказуютъ
услѣве недѣйсне, кладе ся такъ въ реченю побѣчнѣмъ, якъ
и въ реченю головнѣмъ coniunctivus imperfecti для услѣва те-
перѣшного, а coniunctivus plusquamperfecti для услѣва
минувшого.

48.

Fatum, i судьба
inimicitiae, arum неприязнь
salus, utis добро
sors, sortis доля.

cautus, a, um осторожный,
обачный
communis, e спольный
nescius, a, um несвѣдомый
praesens, entis теперѣшний

praeteritus, a, um минувшій
prudens, entis розумный,
supremus, a, um найвысшій.

debeo 2. я повиненъ
significo 1. даю знакъ, запо-
вѣдаю.

que и
vel або.

Ув. 26. Imperativus praesentis означає розказъ, котрый безпосередно має бути сповнений.

Imperativus futuri означає розказъ, котрый доперва въ будучности має бути сповнений. Дятого уживає ся въ законахъ, загальныхъ приписахъ и прочь.

49.

Adventus, us приходъ
artifex, icis штукать, ху-
дожникъ
Atticus, i Атикъ, прѣзвище
Помпонія, Римлянина
славного изъ щедрости
и великои науки
Cimon, onis Кимонъ, славный
вождь атенскій
condiscipulus, i спѣвченикъ
frugalitas, atis господарность,
мѣрность
genetrix, icis родителька
latro, onis розбѣйникъ
luxuria, ae розпуста, розтрата
odium, i ненависть
posterus, orum потомки
Pythagoras, ae Питагорасъ,
славный фільзофъ грецкій
societas, atis товариство
studium, i ревность
viator, onis подорожный
vitium, i вада, блудъ.
felix, icis щасливый

mortuus, a, um помершій
nubilus, a, um мрачный, хмар-
ный, сумный, нещасливый
vacuus, a, um порожный, голый.

canto 1. спѣваю
concilio 1. єднаю
conservo 1. заховаю, удержую
cremo 1. палю

desidero 1. бажаю чого, чую
бракъ, тужу за чимъ (пор.
ув. 20.)

expecto 1. ожидаю (пор. ув. 20.)
firmo 1. скрѣпляю
incito 1. захоочую
iudico 1. суджу
numero 1. числю
vito 1. оминаю (пор. ув. 18.)

cotidie що-день
diu довго
frustra надармо.

coram (зъ ablat.) передъ.

donec доки
velut яко.

лице vultus, us
старина antiquitas, ātis
талантъ ingenium, i
чоло frons, frontis.

Auxilium, i помѣчь
Darēus, i Дарій, король перскій
divitiae, āgum богацтво,
майно

edictum, i оповѣщенє, розпо-
рядженє, заказъ

fama, ae добре имя, слава

Hispania, ae Испанія

imperium, i панованє

Manlius, i Манлій, Римлянинъ

славный зѣ строгости

Marcus, i Маркъ

Publius, i Публій

Sardes, ium Сарды, мѣсто
въ Лидіи

terror, ōris пострахъ.

Africānus, a, um африканскій ;

Africānus прѣзвище двохъ

Сціпіонѣвъ

ingens, entis величезный

subitus, a, um наглый, не-

чайный, напрасный

torquātus, a, um украшенный

ланцухомъ ; Torquātus

прѣзвище Манлія.

castigo 1. картаю

certo 1. борю ся

compāro 1. приготовляю,
збираю

desidēro 1. бажаю (пор. ув. 20.)

emendo 1. поправляю

expugno 1. здобуваю

expiro 1. выдыхаю, умираю

milito 1. служу у вѣску

pēso убиваю 1.

божевѣльный insānus, a, um
знаменитый illustris, e.

дражню irrito 1.

змѣняю muto 1.

пустошу vasto 1.

вѣдъ a, ab (зъ ablat.).

50.

opto 1. бажаю, желаю собѣ
(пор. ув. 20.)

pāro 1. готовлю, збираю

servo 1. спасаю, бережу

supēro 1. перевышаю, по-
борюю.

nunquam нѣколи

satis досыть

subito 1. нечаяно, нагло.

a, ab (зъ ablat.) вѣдъ

adversus (зъ accus.) противъ

contra (зъ accus.) противъ

sub (зъ ablat.) пѣдъ, пѣдъ роз-
казами.

non tam — quam не такъ —
якъ радше

quia тому що, поза-якъ

quo — eo чимъ — тымъ

quod тому що.

гѣродъ arx, arcis

держава civitas, ātis

нападъ impetus, us

Помпей Pompeius, i

пѣсокъ harēna (arēna), ae

Спартанецъ Spartānus, i.

кѣлька complures, a.

вѣдказую nēgo 1.

обсаджую occipio 1.

придбати comparo 1.

раню vulnero 1.

хоробро fortiter.

Ув. 27. По глаголахъ переходныхъ, котрѣ мають значѣнне заперечающе, кладе ся въ языцѣ рускѣмъ другій падежь, въ языцѣ латинскѣмъ accusativus (пор. ув. 16.): *negāre auxilium*, вѣдказати помочи.

51.

Agamemno, ōnis Агамемнонъ, король Микенъ, началь- ный вождь Грекѣвъ въ вѣйнѣ троянскѣй	<i>immōlo</i> 1. жертвую <i>resco</i> 1. грѣшу <i>plāco</i> 1. уболагати, умолити <i>prōbo</i> 1. узнаю за добре, похваляю, приймаю
<i>consilium</i> , <i>i</i> рада <i>Iphigenīa</i> , ае Ифигенія, дочка Агамемнона	<i>somnio</i> 1. маю сонъ, снить ся менѣ.
<i>ratio</i> , ōnis разумъ <i>Ulixes</i> , <i>is</i> Одисей, славный зъ проворности король Итаки, котрый по зруй- нованю Троѣ блукавъ ся по свѣтѣ черезъ десять лѣтъ	<i>bene</i> добре <i>fortissime</i> (<i>superlat.</i> вѣдъ <i>for-</i> <i>titer</i>) дуже хоробро <i>magnopere</i> дуже, усильно <i>minus</i> меньше; <i>minus saepe</i> , не такъ часто <i>saepissime</i> (<i>superlat.</i> вѣдъ <i>saepe</i>) дуже часто.
<i>veritas</i> , <i>ātis</i> правда <i>vestis</i> , <i>is</i> одѣжь.	
<i>incertus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> непевный <i>praeditus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> надѣленный, обдареный.	<i>e</i> , <i>ex</i> (зъ <i>ablat.</i>) зъ, пѣсля. <i>tamen</i> однакъ.
<i>aestimō</i> 1. цѣню, оцѣняю <i>cogito</i> 1. мыслю, думаю, памятаю <i>collōco</i> 1. умѣщаю, уживаю <i>conservo</i> 1. спасаю <i>elabōro</i> 1. працію надъ чимъ <i>erro</i> 1. блукаю ся <i>explōro</i> 1. слѣджу <i>ignōro</i> 1. не знаю	бажаю <i>opto</i> 1. люблю <i>amo</i> 1. стережу ся <i>saveo</i> 2. уникаю <i>vito</i> 1. (пор. ув. 18.). зле <i>male</i> . якъ дуже <i>quantopere</i> .

Ув. 28. Именникъ *locus*, сполученый зъ придаткомъ, кладе ся на пытане де? часто въ *ablat.* безъ применника *in: amoeno loco* въ милѣмъ мѣщи.

Ув. 29. Глаголы переходнѣ, котрѣ высказуютъ таке дѣйство, щѣ переходитъ лишь на якусь часть предмета, принимаютъ въ языцѣ рускѣмъ другій падежь, а въ языцѣ латинскѣмъ accusativus: *vitam collocare*, уживати житя; *lanam praebere*, достарчувати вовны; *aquam dare*, дати воды.

Ув. 30. Глаголь *sum* емь, переводить ся въ реченю запереченѣмъ неособово: не ма, не було, не буде итд., если есть присудкомъ. Падежь другій, зависимый вѣдъ глагола неособового, есть въ латинѣ пѣдметомъ реченя.

52.

Agis, *īdis* Агісь, король
спартанскій
error, *ōris* блудъ
Lacedaemonius, і Лякедемонць
mens, *mentis* умъ, способъ
мысленя
salus, *ūtis* спасене, добро
Spartānus, і Спартанць
voluntas, *ātis* охота, воля

ergo 1. блуджу
festino 1. спѣшу ся, дѣлаю
inquit сказавъ
interrogō 1. пытаю ся
mūto 1. змѣняю
perseverō 1. треваю въ чѣмъ
specto 1. дивлю ся на щось
spēro 1. сподѣваю ся (пор.
ув. 20.).

gloriōsus, а, *um* похвальный,
почесный
imprōbus, а, *um* нечесный,
злый
omnis, е ввесь, кождый
maledīcus, а, *um* злорѣчивый
summus, а, *um* найвышій,
наибѣльшій
turpis, е гидкій, поганый
unus, а, *um* одень, одинокій
victus, а, *um* побореный.

lente поволи, зъ розвагою
multo о много.

способнѣсть *occasio*, *ōnis*.

милый *iucundus*, а, *um*
незвѣсный *ignōtus*, а, *um*.

выясняю *explīco* 1.
лѣтаю *vōlo* 1.
спѣваю *canto* 1.

Ув. 31. *Infinitivus praesentis* выражае дѣйство рѣвночасне зъ дѣйствомъ глагола означеного.

Infinitivus perfecti выражае дѣйство, котре вѣдбуло ся передъ дѣйствомъ глагола означеного.

Ув. 32. Глаголы, котрї означаютъ: управлять чимъ, гордувати чимъ, суть въ языцѣ латиньскѣмъ глаголами перехѣдными; длятого мають *accusativus*: *gubernare mundum*, управлять свѣтомъ; *contemnere divitias*, гордувати богатствомъ.

Ув. 33. Глаголы, котрї означаютъ: дивити ся на що, уважати на що, застановляти ся надъ чимъ, суть въ языцѣ латиньскѣмъ глаголами перехѣдными; длятого мають *accusativus*: *mentem spectare*, дивити ся на способъ мысленя; *vitam considerare*, застановляти ся надъ житємъ.

Ув. 34. По *similis* подѣбный, *dissimilis* неподѣбный кладе ся заименики о собовї завсѣгды въ *genetiv*-ѣ: *mei, tui, sui, nostri, vestri similis*.

53.

Cura, ае журба
 doctrīna, ае наука
 littērae, ārum листъ
 magnitūdo, īnis величина
 modus, ī мѣра, способъ
 ordo, īnis порядокъ
 providentia, ае промысль
 pudor, ōris встыдъ
 res, rēi рѣчь, справа, обстановка
 senex, senis старецъ
 sententia, ае гадка, мысль
 vitis, is винна лоза.

avārus, a, um жадный, скупый
 nobilis, e знаменитый, знатный;
 subst. nobīles, ium вельможъ
 mirus, a, um дивный
 perpetuus, a, um вѣчный,
 безнастанный
 priscus, a, um давный, ста-
 ринный.

administro 1. управляю
 delecto 1. розвеселяю, тѣшу
 honōro 1. почитаю, поважаю
 incito 1. побуждаю
 perturbo 1. непокою, тревожу
 pondēro 1. важу
 vexo 1. мучу, непокою, томлю.

dilucidē ясно
 facile легко.

a, ab (зъ ablat.) вѣдъ, черезъ.

propter (зъ accus.) за-для.

cum коли
 non minus — quam не меньше
 — якъ.

besѣда oratio, ōnis
 вѣрнѣсть fides, ēi
 вѣчнѣсть aeternitas, ātis
 Деметрій Demetrius, ī
 мѣрнѣсть frugalitas, ātis
 Питагорасъ Pythagōras, ае
 проступокъ scelus, ēris
 свѣдомѣсть conscientia, ае
 урядникъ magistrātus, us.

помершій mortuus, a, um.

суджу iudico 1.
 удержую servo 1.

по post (зъ accus.).
 яко velut.

Ув. 35. Латиньске passivum переводить ся въ языцѣ рус-
 кѣмъ звычайно черезъ activum.

Ув. 36. При замѣнѣ складѣ дѣяльной на страдаль-
 ну, робимо предметъ (obiectum) реченя дѣяльного пѣдметомъ
 (subiectum), зъ котрымъ згоджуе ся глаголъ страдальный;
 пѣдметъ кладемо въ ablat. зъ приименникомъ a (ab),
 если нимъ есть именникъ животный, а въ ablat. безъ
 приименника, если нимъ есть именникъ неживотный.

54.

Alcibiādes, is Алькибидъ,
 вождъ атенекій
 culpa, ае вина

Nephaestio, ōnis Гефестіонъ,
 вождъ Александра Великого
 Pyrrhus, ī Пиргъ, король Епіру

Troia, ае Троя, мѣсто въ Азїи publice публично.
меншѣй.

innocens, tis невинный.

accuso 1. обвиняю, запозываю

damno 1. засуджаю

decerto 1. борю ся

educo 1. выховую

exugno 1. здобуваю

nesco 1. убиваю

servo 1. спасаю, хороню.

pariter зарѣвно, разомъ

quamquam хочь, хотяй.

вѣнецъ corona, ае
проступникъ homo sceleratus
Тиръ Tyrus, i
Фенікіянинъ Phoenix, icis.

горожаньскій civilis, e
милый iucundus, a, um
славный nobilis, e.

надѣляю dono 1.

55.

Democritus, i Демокритъ, фі-
лѣозофъ грецкій

invidia, ае зависть, ненависть

manus, us рука, дружина

Macedo, onis Македонецъ

novitas, atis новѣсть

patrimonium, i батькѣвщина

philosophia, ае філѣозофія

studium, i наука.

domesticus, a, um домовый,
господарскій

prudens, tis разумный, мудрый.

avoco 1. вѣдкликую, вѣдрываю

curo 1. стараю ся

debilito 1. ослабляю

dico 3. говорю, кажу

do, dedi, datum 1. даю

dono 1. дарую

impetro 1. розказую

imploro 1. благаю

nuntio 1. звѣщаю, доношу

perturbo 1. непокою, тревожу

prorogo 1. продовжаю

punio 4. караю

transvolo 1. перелѣтаю, пере-
бѣгаю.

cotidie що-день

fere майже

fortasse може

iterum въ-друге, зновъ, опять

nunquam нѣколи

recte справедливо

tam такъ.

ne (спол. намѣр.) чтобы не
ut (спол. наслѣд.) що; по пе-
реченю: чтобы.

гусь anser, eris

Капітоль Capitolium, i

письмо scriptum, i

повага auctoritas, atis.

дельфійскій Delphicus, a, um.

заховую servo 1.

пустошу vasto 1.

славлю celebros 1.

стверждаю firmo 1.

длятого idcirco

добре bene.

Ув. 37. Въ реченяхъ наслѣдковыхъ кладе ся за-
всѣгды *coniunctivus*.

Ув. 38. Заименникъ: его, ему, ихъ итд. переводить ся
въ реченяхъ на мѣровыхъ черезъ *suus*, а *um*, если водно-
сить ся до подмета реченя головного.

56.

Labor, *ōris* праця, трудъ
malum, *i* нещасте
mercātor, *ōris* купецъ
Spartācus, *i* Спартакъ, сла-
вный глядіаторъ.

spēro 1. сподѣваю ся; *spe-
rātus*, *a*, *um* сподѣванный.

quomōdo якимъ способомъ
tarde поволи.

aliēnus, *a*, *um* чужій
audax, *ācis* водважный, зу-
хвалый

contra (зъ *accus.*) противъ.

certus, *a*, *um* певный
exiguus, *a*, *um* малый, незначный
inhumānus, *a*, *um* нелюдскій.

vero же.

conservo 1. заховаю, бережу
debeo 2. я повиненъ
maneo 2 збстаю, треваю
pāro 1. приготавливаю, збираю;
bellum *parare* збронити ся
на войну
simūlo 1. удаю
sollicito 1. пѣдбурюю, наущаю

достатокъ *coria*, *ae*
змѣна краю = змѣненный край
край *terra*, *ae*
курія *curia*, *ae*
успособлене *ānimus*, *i*
утеча *fuga*, *ae*.

будую *aedifico* 1.

прошу *oro* 1.

спасаю *servo* 1.

57.

Глаголы другои конъюгаціѣ, що мають въ *perfectum uī*,
въ *supinum itum*, суть означеніи числомъ 2.

Alimentum, *i* пожива
cantus, *us* спѣвъ
frons, *frondis* листе
fructus, *us* овочъ
lacrima, *ae* слеза
Orpheus, *ēi* Орфей, славный
спѣвакъ въ старинѣ
potentia, *ae* могучѣсть, власть
prex, *prēcis*, звычайно *plur.*
preces, *um* прозьба
res familiāris майно
saxum, *i* скала.

doctus, *a*, *um* ученый
durus, *a*, *um* твердый, утя-
жливый.

augeo, *auxi*, *auctum* 2. по-
ббольшаю
exerceo 2. вправляю
mereo 2. заслугую, *ludem* на
похвалу
mōveo, *mōvi*, *mōtum* 2. пору-
шаю, зрушаю
pateo, *patui* 2. стою отворомъ

praеbeo 2. подаю, достарчаю
(пор. ув. 29.)

prohibeo 2. повздержую
video, vīdi, vīsum 2. виджу
timeo, ui 2. бою ся.

maxīme наибѣльше.

нес — нес анѣ — анѣ.

пите potus, us
ѣда cibus, i.

брыхливый mendax, ācis

чесный grōbus, a, um.

есмь здоровъ valeo 2.
заховую adhibeo 2.
значу valeo 2.
не подобаю ся displīceo 2.
упоминаю mōneo 2.
цвиту floreo, ui 2.

хоробро fortiter
много multum.

a et.

58.

Anacharsis, īdis Анахарзъ,
Скитъ знаменитого роду,
котрый за Сольона
въ Атенахъ велике при-
добавъ собѣ поважане про-
стоюю жита и розумомъ
Horatius Cocles (itis) Горацій
Коклесъ, Римлянинъ сла-
вный зъ вѣдвага.

legātus, i посоль
lingua, ae языкъ
Macedonia, ae Македонія,
край мѣжь Тесалією
а Тракією

Olynthus, i Олінтъ, мѣсто
въ Халькідіцѣ на гра-
ници Македоніѣ

Scipio, ōnis Сципіонъ, имя
родинне славного въ Ри-
мѣ роду Корнеліѣвъ.

antīquus, a, um давный, ста-
родавный

dulcis, e солодкій, приемный
incredibīlis, e неимовѣрный,
надзвычайный
inermis, e безборонный.

adhibeo 2. придаю, уживаю,
заховую

deleo, ēvi, ētum 2. руйную
derīdeo, rīsi, rīsum 2. высмѣ-
ваю
miscéo, miscui, mixtum 2.
мѣшаю, лучу
noceo 2. шкоджу
occūpo 1. займаю
pāreo 2. есмь послушный
postūlo 1. жадаю, домагаю ся
(пор. ув. 20.)
respondeo, spondi, sponsum 2.
вѣдповѣдаю
sustīneo, tinui 2. пѣддержую,
выдержую
tēneo, tenui 2. тримаю, держу
terreo 2. лякаю.

fundītus зъ корѣнемъ, до нѣ-
щаду, зовѣсмъ
olim колись
plus бѣльше
postea вѣдтакъ, опѣсля.

диктатура dictātūra, ae
добро salus, ūtis
Картагина Carthāgo, īnis
науки littērae, ārum
Перікль Perīcles, is

пристрасть cupiditas, ātis
Цинцінатъ Cincinnātus, i.

власный suus, a, um
щасливый beātus, a, um.

задержую въ памяти memoriā
teneo

занимаю exerceo 2.
здержую arceo, ui 2.
повздержую coerceo 2.
подобаяю ся plāceo 2.

наибѣльше maxime
передше antea.

коло de (зъ ablat.).

Ув. 39. Приложники, ужити яко именники, переводить ся часто черезъ вѣдповѣднй именники: utile хосенъ, amāga гѣркѣсть.

59.

Achilles, is Ахиль, герой гре-
цкй въ часѣ вѣйны
троянскои

aditus, us приступъ вступъ
Cato, ōnis Катонъ, имя ро-
динне роду Порциѣвъ

fortitudo, ōnis хоробрѣсть
fortūna, ae доля, судьба, щастѣ

medicīna, ae лѣкъ
Miltiādes, is Мильтиадъ, сла-
внй вождъ атенскй

perniciēs, ēi погуба
philosōphus, i Филзофъ
Pompeius, i Помпей, славнй
вождъ римскй

Troiānus, i Троянецъ
valetudo, ōnis здоровлѣ.

humilis, e низкй
mutuus, a, um взаимнй
prospērus, a, um щасливй
tantus, a, um такъ великй.

armo 1. зѣружаю
indigeo, ui 2. потрѣбую
māneo, mansi, mansum 2. зѣ-
стаю, остаю ся
suādeo, suāsi, suāsum 2. раджу
tāceo 2. мовчу.

circa (зъ accus.) около, навкруги
in (зъ accus.) на (щось).

конецъ exitus, us
нещастѣ calamitas, ātis
похѣтъ cupiditas, ātis.

знаю scio 4.
слухаю (= емъ послушнй)

рāgeo 2.
упоминаю mōneo 2.
я виненъ debeo 2.

Ув. 40. Въ реченяхъ взглядныхъ, выражающихъ на-
слѣдокъ, кладе ся coniunctivus: qui = ut is, cuius = ut
eius итд.

Ув. 41. Въ nomin. и accus. plur. роду середного мають
приложники часто значѣне именникѣвъ. Въ падежахъ скѣ-
сныхъ, щобы уникнути двозначности, додае ся res: omnia,
все, omnium rerum, omnibus rebus (Пор. ув. 11.).

Decius, і Децій, имя сла-
вного роду римского
gaudium, і радѣсть
imperium, і розказъ, власть,
держава
socius, і товаришь
solacium, і потѣха.

admōneo 2. упоминаю
coerceo 2. повздержую, на-
казую
fleo, ēvi, ētum 2. плачу
fulgeo, fulsi 2. блищу
rīdeo, rīsi, rīsum 2. смѣю ся.

prīnceps, īpis першій, най-
знатнѣйшій

Anīmus, і вѣдвага
campus, і поле, рѣвина
damnum, і шкода
hospes, ītis чужинець, гѣсть
minae, ārum грѣзбѣа, погрѣза
strepītus, us гамѣръ, шумъ
tectum, і крѣвля, дахъ, дѣмъ.

amārus, a, um гѣркій
Marathonius, a, um маратонь-
скій
parvus, a, um малый, легкій.

arceo, ui, 2. здержую, вѣдда-
ляю
augeo, auxi, auctum 2. по-
бѣльшаю
deleo, ēvi, ētum 2. руйную,
затераю
deterreo 2. вѣдстрашую, вѣд-
воджу

Ув. 42. Латиньске passivum описуе ся часто въ рускѣмъ
языцѣ глаголомъ спомагающимъ даю ся зъ видомъ незна-
ченымъ даного глагола; н. пр. non deterrebimur, не дамо ся
вѣдстрашити.

ultīmus, a, um послѣдний,
найвысшій, найнизшій.

modeste чемно, вѣчливо
mox скоро, небавкомъ
palam явно
secreto тайкомъ.

vae горе!

видъ conspectus, us
честь laus, laudis.

шкоджу посео 2.

рѣдко raro.

dōceo, docui, doctum 2. учу.

diligentissime дуже старанно
etiam навѣтъ.

кара supplicium, і
нужда miseria, ae
огонь ignis, is
союзникъ socius, i.

невинный innocens, entis
строгий acer, cris, cre.

зворушаю commōveo, ōvi, ōtum 2.
повздержую coerceo 2.

справедливо merito
теперь nunc.

Adventus, us приходъ
 Agrippa, ae Агрипа, приятель
 цѣсаря Августа
 calamitas, atis нещасте
 Carthāgo, inis Картагина,
 мѣсто въ Африцѣ
 consuetudo, inis товариство
 honos, oris почестъ; honorem
 habere зроби ти почестъ
 Numantia, ae Нумантия, мѣсто
 въ Испани
 Octavianus, i Октавианъ, прѣ-
 звище цѣсаря Августа.
 navalis, e корабельный, морскій
 summus, a, um найвысшій.

Ув. 43. Именникъ, до которога вѣдносить ся заименникъ
 взглядный, кладе ся въ реченю взглядномъ, если естъ
 приложеніемъ (appositio). Въ рускомъ языкѣ додаемо
 тогда до заименника взглядного слѣдце то.

62.

adhıbeo 2. придаю, оказую
 admoneo 2. упоминаю, остере-
 рѣгаю.

magnopere дуже
 totiens стѣлько-разѣвъ.

Ксеркесъ Xerxes, is
 письмо scriptum, i
 пѣдступъ dolus, i
 фльота classis, is.

прославляю celeberrimo 1.
 спонукую moneo, ovi, otum 2.
 хочъ quantum.

63.

Consilium, i замѣръ, плянь
 Ligarius, i Лигарій, имя рим-
 ского роду
 multitudo, inis множество, ве-
 лике число
 voluptas, atis утѣха, розкѣшь.
 imperitus, a, um несвѣдущій,
 необразованный
 incredibilis, e неимѣрныи,
 нечуванныи.

teneo, ui 2. держу, розумѣю.

quantopere якъ дуже.

Картагинець Carthaginensis, is
 краснорѣчивѣсть eloquentia, ae
 пожежа incendium, i
 розумъ ratio, onis
 слухачъ auditor, oris.

боязливый timidus, a, um
 твердосердныи durus, a, um.

нищу deleo, ovi, otum 2.

64.

Adolescens, tis молодець
 auctoritas, atis повага, значѣне
 auxilium, i помѣчь
 Helvetii, otum Гельветы, да-
 вныи мешканцѣ нынѣшнюи
 Швайцаріи

Orgetorix, igis Ортеторикъ,
 начальникъ Гельветѣвъ
 profectio, onis вѣдѣздь
 pueritia, ae вѣкъ дитинячій

victus, us пожива, страва.

laudabilis, e похвальныи
 proprius, a, um питомый, вла-
 стивый.

соержео 2. повздержую
 comparo 1. приготавливаю
 permoneo, ovi, otum 2. наклоню

praeeo 2. даю
soleo, ēre я звыкъ.

Кориоланъ Coriolānus, i
глупый stultus, a, um.

publice коштомъ державы.

высмѣваю irrideo, si, sum 2.

Ув. 44. Приложникъ proprius прибирае въ языцѣ латинь-
скѣмъ genetivus; въ языцѣ рускѣмъ кладе ся третій падежь.

65.

Finis, is граница; fines, ium
край

insidiae, ārum засѣдка

iracundia, ae гнѣвливѣсть,
ярѣсть

lingua, ae языкъ

molestia, ae клопѣтъ, прикрѣсть

Nestor, ōris, Несторъ, король
мѣста Пильось въ Елидѣ,

славный зъ краснорѣчи-
вости и мудрости

unguis, is коготь, пазоръ.

fluo, fluxi, fluxum 3. плыву
intellēgo, lexi, lectum 3. ро-
зумбю

lēgo, lēgi, lectum 3. выбираю,
читаю

metuo, ui 3. бою ся

rēgo, rexī, rectum 3. управляю

veho, vexi, vectum 3. вожу

vinco, vici, victum 3. поборюю.

valde дуже.

Ксенофонтъ Xenophon, ontis
таблица tabula, ae
труднѣсть difficultas, ātis.

surdus, a, um глухій.

cognosco, gnōvi, gnitum 3. пѣ-
знаю

defendo, di, sum 3. бороню
(пор. ув. 18.)

dico, dixi, dictum 3. говорю,
кажу

dūco, duxi, ductum 3. веду

знаменитый nobilis, e
честный probus, a, um.

поважаю cōlo, colui, cultum 3.
учу ся disco, didici 3.

отверто libere.

66.

Aeschines, is Есхинъ, славный
бесѣдникъ атенскій

Arivistus, i Ариовиѣтъ, король
Свебѣвъ

beneficium, i добродѣйство

Camillus, i Камиль, знамени-
тый вождь римскій

civitas, ātis горожаньство,
право горожаньства

exsilium, i выгнане

Gallia, ae Галія, нынѣшна

Франція, Бельгія и часть
сусѣдныхъ краѣвъ

iuvēnis, is молодець

Nero, ōnis Неронъ, цѣсарь
римскій

praeda, ae добыча

Procillus, i Проциль

Rhodium, i Родіецъ

Valerius, i Валерій

vestis, is одѣжь.

dives, itis богатый

egregius, a, um знаменитый.

conseribo, scripsi, scriptum 3.

списую, збираю, вербую

divido, vīsi, vīsum 3. дѣлю
contemno, temptsi, temptum 3.

погорджаю (пор. ув. 32.)

dōno 1. обдаровую

fleo, ēvi, ētum 2. плачу

induo, ui, ūtum 3. вдягаю

mitto, mīsi, missum 3. посылаю,

выправляю

multo 1. караю

sileo, ui 2. мовчу

tribuo, ui, ūtum 3. даю, вы-

свѣдчаю

vīvo, vixi, victum 3. жию.

bis два разы

inīque нерѣвно, несправе-
дливо.

quod (спол. причин.) що.

Мардоній Mardonius, i
Плятеы Plataeae, arum.

выбираю lēgo, lēgi, lectum 3.

заховую servo 1.

зменшаю minuo, ui, ūtum 3.

описую scribo, psi, ptum 3.

плекаю alo, ui, altum 3.

проваджу gero, gessi, gestum 3.

силую до утечи fugo 1.

коли unquam

окремо viritum

пильно diligenter.

пѣдъ apud (зъ accus.).

67.

Bonitas, ātis доброта; bonitas
morum, добрѣ обычаѣ

Democritus, i Демокритъ

exitus, us конецъ

magnitudo, īnis великѣсть, сила

maiestas, ātis гѣднѣсть, повага

longinuitas. ātis довгота

Mithridates, is Митридатъ

nobilitas, ātis благороднѣсть

pecus, ūdis скоть, худоба

Thucydides, is Тукидидъ, сла-

вный историкъ грецкѣй.

validus, a, um сильный.

colo, colui, cultum 3. справляю,

замешкую, почитаю

committo, mīsi, missum 3.

зсылаю, зводжу

consisto, constitui 3. полягаю

edico, dixi, dictum 3. прика-

зую, выдаю приказъ

exsto, exstiti 1. истную

gero, gessi, gestum 3. прова-

джу, веду

ignosco, gnōvi, gnōtum 3. про-

щаю

minuo, ui, ūtum 3. зменшаю

perdo, perdididi, perditum, 3. трачу

scribo, psi, ptum 3. пишу.

initio зъ початку, первѣсно

vix ледви, може нѣ.

кривда iniuria, ae

старець senex, senis.

пѣзнаю cognosco, gnōvi, gnōtum 3.

поважаю colo, colui, cultum 3.

цѣню aestimo 1.

68.

Apollo, īnis Аполлонъ, божокъ

вѣщон штуки

fides, ēi вѣра; fidem habere

давати вѣру

Laco, ōnis Ляконецъ, Ляке-

демонецъ

scutum, i щитъ

verum, i правда.

mendax, ācis брехливый.

male эле

ne — quidem навѣтъ — не.

accūso 1. обвиняю, запозываю

āgo, ēgi, actum 3. гоню, дѣлаю

disco, didici 3. учу ся

вѣкъ aetas, ātis

добро salus, ūtis.

edūco, duxi, ductum 3. выпро-

ваджаю, выводжу

пѣзный serus, a, um.

fāveo, fāvi, fautum 2. сприяю

nosco, nōvi, nōtum 3. пѣзнаю

замовкаю taceo 2.

purgo 1. очищую

relinquo, līqui, lictum 3. зѣ-

ставляю, покидаю.

погорджаю contemno, tempsi,
temptum 3. (пор. ув. 32.).

eo тымъ

нерозумно stulte.

Ув. 45. Gerundium принимает до близшого поясненя при слѣвники; нашѣ именники глагольнѣ поясняют ся приложниками: ars bene scribendi, штука добраго писаня.

69.

Arbitrium, i судъ, воля

contumelia, ae наруга, обида

coria, ae достатокъ

inoria, ae недостатокъ

nemus, ōris гай

pectus, ōris грудь, сердце

prex, prēcis, звыкле plur. preces,

presum прозьба.

offendo, fendi, fensum 3. ура-

жаю, оскорбляю

rēgo, rexi, rectum 3. управляю,

кермую (пор. ув. 32.)

tribuo, ui, ūtum 3. даю, надаю

vinco, vici, victum 3. побѣджаю,

мягчу.

durus, a, um твердый, безчув-

ственный

mollis, e мягкій, лагѣдный

perniciōsus, a, um погубный,

шкѣдливый

sacer, gra, cum святой

stultus, a, um, глупый.

nonnunquam деколи, часомъ

grate приѣмно, мило.

neque — neque анѣ — анѣ

non minus — quam не меньше

— якъ.

Плятонъ Plato, ōnis.

alo, alui, altum 3. живлю,

кормлю

bībo, bībi 3. пю

diligo, lexi, lectum 3. люблю

extinguo, stinxi, stinctum 3.

гашу; pass. гасну (пор. ув. 35.)

imminuo, ui, ūtum 3. уменьшаю

occido, cidi, cisum 3. убиваю

ученый doctus, a, um.

потягаю traho, traxi, tractum 3.

почитаю cōlo, colui, cultum 3.

цвиту floreo, ui 2.

de ubi

довго diu

найбольше maxime
 найчастѣйше saepissime

особливо imprimis.
 противъ contra (зъ accus.).

70.

Acies, eï рядъ боевой
 Dāci, ōrum Даки, мешканцѣ
 Дакіѣ (т. е. Угорь на
 сѣдѣ въдѣ Тисы, Семи-
 городу, Буковины, Мол-
 давіѣ и Волоцины)

Danuvius, i Дунай
 dolus, i пѣдступъ
 Eumēnes, is Евмень, славный
 вождь Александра Ве-
 ликого

gelu, us, морозъ, лѣдъ
 honos, ōris, почестъ; honores
 tribuere почестъ вѣддавати
 ius, iuris право, законъ
 praesidium, i залога
 rīpa, ae берѣгъ
 terra, ae земля, край
 Thebānus, i Тебанецъ, мешка-
 нецъ мѣста Тебъ въ Беотіи
 Thrasybūlus, i Тразибуль, сла-
 вный вождь атенскій,
 котрый увѣльчивъ вѣтчи-
 ну въдѣ 30 тиранѣвъ.

absens, entis неприсутный
 divinus, a, um божій
 finitimus, a, um сусѣдный
 firmus, a, um сильный
 pius, a, um побожный, чесный.

accūsō 1. обвиняю, запозываю
 cādo, cecidi, (cāsus) 3. спадаю
 carpo, carpsi, carptum 3. зрываю
 contraho, traxi, tractum 3. стя-
 гаю

damno 1. засуджаю
 iungo, iunxi, iunctum 3. спо-
 лучаю

laedo, laesi, laesum 3. обиджаю,
 нарушаю, переступаю

pello, pepuli, pulsum 3. гоню
 pōno, pōsui, positum 3. кладу,
 ставлю
 vasto 1. пустошу.

non multo ante недавно передъ
 тымъ
 nusquam нѣгде.
 nisi если не
 quotiens скѣлько-разѣвъ,
 коли ино.

Атезілѣй Agesilāus, i
 вѣзъ currus, us
 держава civitas, ātis
 звукъ sonus, i
 королевичъ regis filius
 Коронея Coronēa, ae
 мѣра modius, i
 Павло Paullus, i
 перстень anūlus, i
 сенаторъ senātor, ōris
 слонъ elephantus, i
 Тапсъ Thapsus, i
 труба tuba, ae
 Юба Iuba, ae.

нечайный repentinus, a, um.

веду dūco, duxi, ductum 3.
 выводжу edūco, duxi, edu-
 ctum 3.

полошу consterno 1.
 посылаю mitto, misi, missum 3.
 стягаю detraho, detraxi, de-
 tractum 3. зъ руки manū.

пѣдъ ad, apud (зъ accus.).

71.

Aenēas, ае Еней, князь тро-
яньскій
Antēnor, ōris Антеноръ, зна-
тый Троянецъ
Gorgias, ае Горгій, славный
учитель краснорѣчивости
Helēna, ае Гелена
honor (honos), ōris почестъ
somnia, i сонъ.

dulcis, е солодкій, милый,
принадный.

āgo, ēgi, actum 3. гоню, дѣлаю
claudio, si, sum 3. замыкаю,
зачиняю
credō, credīdi, creditum 3. вѣрю
declāro 1. показую, выкладаю,
описую
edisco, didīci 3. учу ся на па-
мять
effūgio, fūgi, fugitum 3. утѣкаю
fūgo 1. проганяю

reddo, reddīdi, redditum 3.
вѣддаю
restituo, ui, ūtum 3. вѣдновляю
statuo, ui, ūtum 3. ставляю
suādeo, suasi, suasum 2. раджу.

ita такъ.

nisi если не, коли-бъ не
non modo — sed etiam не толь-
ко — але такожь.

Деметрій Demetrius, i
Канны Cannae, ārum
писатель scriptor, ōris
приемнѣсть voluptas, ātis.

зводжу committo, misi, missum 3.
передаю trādo, didi, ditum 3.
прощаю ignosco, ōvi, ōtum 3.

такъ дуже adeo.

72.

Apelles, is Апелесъ, знамени-
тый маляръ въ старинѣ
incendium, i пожежа
pericūlum, i небезпеченство
scintilla, ае искра
voluptas, ātis утѣха, розкѣшь.

acerbus, a, um терпкій, болесный
gloriōsus, a, um славный, по-
хвальный

āgo, ēgi, actum 3. гоню, до-
коную
destituo, ui, ūtum 3. опускаю,
покидаю
ēmo, ēmi, emptum 3. купую,
окупую
excito 1. счиняю

gero, gessi, gestum 3. ношу;
bellum gerere вѣйну про-
вадити
neglēgo, glexi, glectum 3. за-
недбую
opto 1. бажаю
pingo, pinxi, pictum 3. маляю
prōdo, didi, ditum 3. выдаю,
оповѣщаю, передаю
sperno, sprēvi, sprētum 3. по-
горджаю (пор. ув. 32.).

iniuste несправедливо.

плѣдъ fructus, us
противникъ adversarius, i
свѣдомѣсть conscientia, ае.

негодный indignus, a, um
нервный impār, āris
ровный pār, pāris.

выдаю reddo, dīdi, dītum 3.

описую describo, scripsi, scri-
ptum 3.

далеко multo
неразъ saepe.

73.

Глаголы четвертой конъюгаціи, котриі мають въ perfectum іvi,
въ supinum itum, суть означеніи числомъ 4.

Carno, carnis мясо
gramen, ĩnis трава
iuventus, ūtis молодѣсть, мо-
лодѣжь
lana, ae овна.

servio 4. служу
tēneo, tenui 2. держу; мемо-
riā tenēre тямити
vēnio, vēni, ventum 4. приходжу
vestio 4. одягаю, окрываю.

falsus, a, um ложный; subst.
falsum, i ложь; falsa di-
cēre неправду казати, лгати
ingrātus, a, um невдячный;
ānimus ingrātus невдя-
чнѣсть

Sibyllīnus, a, um сибиліньскій.

amplius бѣльше
diligenter пильно
graviter тяжко, строго
nunquam нѣколи
postea потѣмъ, опѣсля
semel разъ
tam такъ.

alius — alius одень — другій
tantus, a, um такъ великій;
subst. tantum, i такъ мно-
го, стѣлько
quantus, a, um якъ великій;
subst. quantum, i якъ
много, скѣлько.

Диогенъ Diogenēs, is
Катонъ Cato, ōnis
край terra, ae
Лелій Laelius, i
око oculus, i
похѣтъ cupiditas, ātis
терпеливѣсть patientia, ae
ухо auris, is.

custōdio 4. стережу (пор. ув. 18.)

dormio 4. сплю

erūdio 4. выховую, образую
invēnio, vēni, ventum 4. зна-
ходжу

lenio 4. лагоджу, усмиряю
minuo, ui, ūtum 3. уменшаю

nutrio 4. живлю, кормлю

punio 4. караю

scio 4. знаю

правдивый verus, a, um.

виджу video, vīdi, vīsum 2.
черпаю haurio, hausi, haustum 4.
чую audio 4.

рѣдко rare.

74.

Aduatūci, ōrum Адуатики, domus, us дѣмъ
народъ въ Галіи белгійскѣй iter, itinēris подорожь

libertas, ātis свобода, воля
 nix, nivis снѣгъ
 Pharnāces, is Фарнацесъ, пер-
 шій король Понту
 въ Азїи меншій
 praesidium, i залога, сторожа
 saxum, i скала, камѣнь.

audio 4. чую
 collōco 1. умѣщаю, кладу
 expedio 4. освобождаю, за-
 лагоджаю
 finio 4. кончу
 firmo 1. скрѣпляю
 haereo, haesi, (haesum) 2. за-
 стрягаю, задержую ся
 impēdio 4. перешкаджаю,
 здержую
 munio 4. укрѣпляю, zabez-
 печую
 nuntio 1. оповѣщаю, звѣщаю
 vīdeo, vīdi, vīsum 2. вижу

Animus, i душа, сердце
 Coriolānus, i Кориоланъ, прѣ-
 звище Гая Марція, ко-
 трый зруйнувавъ мѣсто
 Кориолі
 longinquitas, ātis довгота
 potestas, ātis сила, власть; in
 potestatem alicuius venire
 достати ся въ чїи руки
 uxor, ōris жѣнка
 venenum, i отруя.

privātus, a, um приватный,
 особый; res privata
 власность приватна
 vetustus, a, um давный.

commemōro 1. пригадую собѣ
 haurio, hausi, haustum 4. чер-
 паю, выпиваю
 molliō 4. мягчу

vīvo, vixi, victum 3. живу.
 denique въ концѣ, доперва
 facile легко
 mox скоро, небавкомъ
 tum тогда.

atque и
 cum коли.

Люкуль Lucullus, i
 орудка negotium, i
 приказъ praescriptum, i
 супчинокъ quies, ētis.

безпечный tutus, a, um
 кѣлька pauci, ae, a
 сильный firmus, a, um.

вѣдаю do, dēdi, dātum 1.
 не знаю nescio 4.
 слушаю (= емь послушный)
 pāreo 2.

75.

oboedio 4. емь послушный,
 слушаю
 praescribo, scripsi, scriptum 3.
 приписую, поручаю
 vasto 1. пустошу.

adeo такъ дуже
 vespēri вечеромъ.

neque (= et non) и не. анѣ
 ne (спол. намѣр.) щобы не

Геркулесъ Hercules, is
 звѣстунъ nuntius, i
 поражене clades, is
 Умидій Ummidius, i.

брудный sordidus, a, um
 мало pauci, ae, a
 такъ великій tantus, a, um.

вымощую munio 4.
дѣстаю ся pervēnio, vēni, ven-
tum 4
приходжу vēnio, vēni, ven-
tum 4.

стережу ся cāveo, cāvi, cautum 2.

навѣтъ — не ne — quidem
лѣпше melius.

76.

Ignis, is (masc.) огонь
Leonidas, ae Леонидъ
virgo, inis дѣвица
Xerxes, is Ксерксесъ

mitto, mīsi, missum 3. присылаю
sepelio, sepelivi, sepultum 4.
погребую, похороняю
sūmo, sumpsi, sumptum 3. беру
tāceo 2. молчу
ūro, ussi, ustum 3. палю
videor, visus sum, vidēri здаю ся.

acerbus, a, um терпкій, при-
крый, болесный
sempiternus, a, um безнастан-
ный, вѣчный
tolerabilis, e знѣсный, легкій
Vestālis, e Вестальскій, нале-
жачій до Весты, богинѣ
огнища домашнего; virgo
Vestālis Весталька, жре-
кня богинѣ Весты

satis досыть
ne не.

neve (= et ne) и не
ut якъ.

māra modus, i.

consentio, sensi, sensum 4. зго-
дую ся.
esurio 4. емь голодный, го-
лодную
iaceo, iacui, (iacitum) 2. лежу

заховую adhībeo 2.

часомъ nonnunquam.

77.

Cena, ae обѣдъ
cursus, us бѣгъ
fames, is голодъ
Janus, i Янусъ, старориталь-
скій божокъ сонця, ко-
трому посвященный бувъ
початокъ року и дня
severitas, ātis строгѣсть, повага
sudor, ōris пѣтъ, утома
tristitia, ae смутокъ
voluptas, ātis приятнѣсть,
розкѣшь.

addūco, duxi, ductum 3. при-
воджу, побуджаю
arērio, perui, pertum 4. отви-
раю
claudio, si, sum 3. замыкаю,
зачиняю
condio 4. приправляю
crēto 1. палю
excito 1. зворушаю.

acerbus, a, um прикрый, терп-
кій, болесный.

aliquando колись
nunc теперь
vel навѣтъ.

вдячный grātus a, um
нечесный imprōbus, a, um.

бальзамую condio 4.

выховую edūco 1.

достаточно satis.

для in, erga (зъ accus.).

78

Littērae, arum листъ
occupatio, ōnis заняте, орудка
ōs, ossis кбсть; plur. ossa, ossium
кости, тѣло (помершого)
Pericles, is Періклъ, славный
бесѣдникъ въ Атевахъ
regia, ae палата королѣвска
regnum, i королѣвство, пре-
столь королѣвскій
sacerdos, ōtis священникъ, жрецъ.

exugno 1. здобуваю

пѣсо 1. убиваю

nutrio 4. кормлю, живлю, плекаю

occūpo 1. займаю, обнимаю

sentio, sensi, sensum 4. чую,

вбдчуваю.

clam тайкомъ, потай.

ad (зъ accus.) для.

quamquam хочъ, хотля
tamen однакъ.

гуска anser, ēris
зрадникъ parricida, ae
крикъ clamor, ōris
нападъ impetus, us
оборонецъ defensor, ōris
околиця regio, ōnis
твердиня arch, arcis.

далекій remotus, a, um

нечайный repentinus, a, um

присвяченный sacer, cra, crum.

ганю reprehendo, di, sum 3.

тому що quia.

Ув. 46. Приложникъ sacer, присвяченный, лучить ся звы-
чайно зъ geneti-вомъ; въ языкѣ рускомъ кладе ся третій
падежь; insula Apollinis sacra, островъ присвяченный Аполюнови.

79.

Consilium, i рада, розвага
pars, partis часть, сторона
Sulla, ae Суля, родинне имя
роду Корнеліѣвъ, зъ ко-
трого походивъ славный
диктаторъ.

вбйны; Campus Martius
поле Марсове мѣжь Ри-
момъ а Тибромъ.

mendax, ācis брехливый
Punicus, a, um пуньскій.

fertilis, e плодовитый

Martius, a, um Марсовый, на-
лежащій до Марса, божка

credo, didi, ditum 3. вѣрю

mollio 4. мягчу, чиню пух-
кимъ, лагоджу.

et и, такожъ
unquam колись.

нещасливый miser, a, um.

утеча fuga, ae.

спасаю servo 1.

стараю ся curo 1.

Ув. 47. Въ языцѣ рускѣмъ мае одно речене неразъ
кѣлька перечень, бо всѣ заименники и прислѣвники не-
означені зѣ значѣнемъ твердячимъ пр. хтось, якійсь,
колись, десь итд. замѣняемо въ реченю запереченѣмъ на
вѣдповѣднй слова за переча ючй: нѣхто, жа денъ, нѣко-
ли, нѣгде итд. Дятого въ реченяхъ запереченыхъ перево-
димо quisquam=хтось черезъ нѣхто, ullus=якійсь черезъ
жа денъ, unquam=колись черезъ нѣколи, usquam=десь че-
резъ нѣгде итд. Въ языцѣ латинскѣмъ два переченя въ
тѣмъ самѣмъ реченю зносять ся и высказують сильнѣйше
твердженѣ. Пор. ув. 4.

80.

Amicūlum, i плащъ
Cimon, ōnis Кимонъ, славный
вождь Атенцѣвъ
praesidium, i залога, оборона.

do, dēdi, dātum 1. даю
quaero, quaesivi, quaesitum 3.
шукаю (пор. ув. 20.).

propinquus, a, um близкій,
кровный, своякъ.

minus меньше, не дуже.

circumvenio, veni, ventum 4.
окружаю, обманюю

brancus captivus i.

81.

Copia, ae множество; plur. co-
piae, ārum войско

accipio, cepi, ceptum 3. при-
маю, поношу, одержую

Datis, idis Датисъ, вождь ко-
роля перского Дарія

capio, cepi, captum 3. хватаю,
беру

fructus, us овочъ, користь

confliſto, flixi, flictum 3. борю ся

litterae, ārum науки

cupio, iſti, itum 3. бажаю

maiores, um предки

deficio, feci, fectum 3. вѣдпа-
даю, слабну, залишаю ся

mendacium, i ложь, брехня

exipio, cepi, ceptum 3. выде-
раю

Mithridates, is Митридатъ, ко-
роль Понту въ Азіи

facio, feci, factum 3. дѣлаю,
роблю

superbia, ae гордѣсть.

fretus, a, um уповаючій, на-
дѣючій ся; fretus aliqua-
re уповаючій на щось.

fugio, fugi, (fugitum) 3. утѣ-
каю

imp̄ero 1. розказую	погромъ clades, is
percipio, cēpi, ceptum 3. переймаю, збираю, одержую	свѣтло lux, lūcis.
proficisc̄o, feci, fectum 3. поступаю	гидкій turpis, e
relinquo, liqui, lictum 3. лишаю, оставляю.	скупый avārus, a, um
	старый vetus, ēris.
neve — neve анѣ — анѣ.	споймати capere.
Антоній Antonius, i	легко facile
лисъ vulpes, is	ледви vix.
82.	
Antiōchus, i Антиохъ, король сирійскій	decipio, cēpi, ceptum 3. обманюю
arrogantia, ae зухвалость, бута, зарозумѣлость	despicio, spexi, spectrum 3. легковажу
facilitas, ātis приступность, ввѣчливость	interficio, feci, fectum 3. убиваю
Galba, ae Гальба, цѣсарь римскій	perspicio, spexi, spectrum 3. достерѣгаю, пзнаю
Pyrii, ōrum Илірійцѣ, мешканцѣ Иліріѣ, нынѣшної Далмаціѣ и Альбаніѣ	vincō, vici, victum 3. побѣджаю ; proelio vincere побѣдити въ борбѣ.
legatus, i посоль	optime найлѣпше.
Syria ae Сирія, край въ Азії	erga (зъ accus.) для, супротивъ
Teuta, ae Тевта, королева илірійска.	propter (зъ accus.) за-для.
dubius, a, um сумнѣвый, прикрый ; res dubiae прикреположене, бѣда	зрадникъ proditor, ōris
indignus, a, um негѣдный	позбрь species, ēi
nimius, a, um завеликій	скала rupes, is
plerūque, pleraeque, plerūque дуже многі	убійникъ батька parricida, ae.
prosperus (prosper), a, um щасливый ; res prosperae щасте, щасливѣ обставины.	тарпейскій Tarpeius, a, um.
	вкидаю incipio, icēci, iectum 3.
	пѣдѣймаю suscipio, cēpi, ceptum 3.
	стручаю deicio, icēci, iectum 3.
conspicio, spexi, spectrum 3. спостерѣгаю, виджу	для pro (зъ ablat.)
	изъ de (зъ ablat.).

Adulātor, ōris облесникъ, лизунъ
 Aedui, ōrum Едуове, нарѣдъ въ Галии бельгійскѣй
 Aetna, ae Етна, гора въ Сициліи
 Bias, antis Біасъ, оденъ изъ сѣмохъ мудрцѣвъ
 Cyclops, ōpis Кікльопъ; plur. Cyclopes, um Кікльопы, мітичный нарѣдъ великаньского зросту
 Helvetii, ōrum Гельветы, давній мешканцѣ нынѣшней Швайцаріѣ
 opes, opum богацтва, достатки.
 caprīnus, a, um козячій; lana caprīna дрѣбницѣ
 cicur, ūris свѣйскій.
 admīror, ātus sum 1. подивляю
 comītor, ātus sum 1. супроводжаю

domīnōr ātus, sum 1. паную
 fabrīcor, ātus sum 1. вырабляю, кую
 hortor, ātus sum 1. упоминаю
 imītor, ātus sum 1. наслѣдую
 percontor, ātus sum 1. пытаю ся
 popūlor, ātus sum 1. пустошу
 rīxor, ātus sum 1. сварю ся, сперечаю ся
 vāgor, ātus sum 1. блукаю ся, скитаю ся.

Діонъ Dion, ōnis
 Крета Creta, ae
 Метель Metellus, i
 нарѣдъ gens, gentis
 Сиракузанинъ Syracusānus, i.
 сусѣдний finitimus, a, um.

борю ся luctor, ātus sum 1.

Actus, us дѣлане
 continentia, ae повздержливість, умѣрковане
 Curius, i Курій, прѣзвище роду римского
 Petreius, i Петрей, прѣзвище роду римского
 turris, is, abl. turri вежа.
 antepōno, posui, positum 3. ставлю выше; aliquid alicui rei щось понадъ щось, щось выше чогось
 auxilior, ātus sum 1. помагаю, несу помѣчь
 conor, ātus sum 1. стараю ся, трѣбую

contemplor, ātus sum 1. оглядаю
 contiōnor, ātus sum 1. промовляю до народу
 desisto, stiti 3. перестаю
 fācio, fēcī, factum 3. роблю, чиню, дѣлаю; aliquem meliorem когось лучшимъ
 specūlor, ātus sum 1. слѣджу
 subvēnio, vēni, ventum 4. надходжу, помагаю, спасаю;
 subvenire vitae спасати житє
 versor, ātus sum 1. обертаю ся, пробуваю.

frustra надармо.

взѣръ vultus, us
Епіръ Epīrus, i
красота pulchritūdo, īnis
пильнѣсть industria, ae
Пиргъ Pyrrus, i.

будучій futūrus, a, um.

грожу minor, ātus sum 1.; mi-
nans грѣзный
розважаю meditor, ātus sum 1.

Ув. 48. Въ реченяхъ взглядныхъ, котрѣ высказуютъ на-
мѣръ або цѣль, кладе ся завсѣгды coniunctivus: qui = ut
is, quem = ut eum итд. Въ языцѣ рускѣмъ кладе ся способъ
возможивый, або глаголь спомагающій мати зъ видомъ незна-
ченымъ.

Ув. 49. Сполучника a, котрый сполучае реченя на-
слѣдковѣ рѣвноряднѣ, не толкуе ся въ языцѣ латинь-
скѣмъ.

85.

Agamemnon = Agamemno
(пор. уст. 51.)
genus, ėris рѣдъ
орѣга, ae помѣчъ
probġtas, ātis праведнѣсть
Vergilius, i Вергилій, славный
поеть римскій.

tueor, ėri дивлю ся, бороню,
(стережу (пор. ув. 18.)
vereor, ġtus sum 2. лякаю ся
(пор. ув. 18.) поважаю,
почитаю.

recte добре, справедливо.

gloriosior, ātus sum 1. чваню ся
instituo, ui, ūtum 3. уставляю,
образую, выховую
mereor, ġtus sum 2. заслугую,
заслугую ся
polliceor, ġtus sum 2. обѣцую
profiteor, fessus sum 2. визнаю
reor, ratus sum 2. гадаю, думаю

de (зъ ablat.) около.

гѣднѣсть dignġtas, ātis
Сцеволя Scaevola. ae.

жадаю postulo 1.

запроваджую dedġco, xi, ctum 3.

86.

Aerarium, i скарбница
sensor, ġris цензоръ
fides, ėi вѣрнѣсть, опѣка
frumentum, i збже
inopia, ae недостатокъ
Priāmus, i Пріямъ, король тро-
няскій
vectigal, ālis податокъ.
adlabġro 1. працюю, стараю ся

committo, mġsi, missum 3. по-
ручаю, повѣряю
constituo, ui, ūtum 3. постановляю
misereor, ġtus sum 2. милосер-
джу ся, раурѣгум надъ
бѣдными
progrġdior, gressus sum 3. иду
напередъ, поступаю
reddo, didi, dġtum 3. вѣддаю,
выдаю.

longius дальше.

достаточно satis.

доси adhuc

якъ ut.

87.

Aetas, ātis вѣкъ, жите
ardor, ōris ревность
concordia, ae згода
discordia, ae незгода
res, rei рѣчь, держава
severitas, ātis строгость
studium, i замиловане.

egredior, gressus sum 3. вы-
хожду, выступаю
mōrior, mortuus sum 3. умираю
proficiscor, fectus sum 3. вѣд-
правляю ся, иду
quēror, questus sum 3. нарѣ-
каю, жалуя ся; de ali-
qua re на щось
revertor, perf. reverti 3. по-
вертаю.

egregius, a, um знаменитый
Marathonius, a, um маратонскій
medius, a, um середній; me-
dia nox пѣвнѣчь
praeteritus, a, um минувшій
Salaminius, a, um саяляминскій

короткость brevitās, ātis.

adipiscor, deptus sum 3. до-
ступаю, (пор. ув. 29.)
consēquor, cūtus sum 3. ося-
гаю
dilābor, lapsus sum 3. розпа-
даю ся, упадаю

вѣдправляю ся на вѣйну ad
bellum proficiscor 3.
забуваю obliviscor, oblītus
sum 3.
покрываю tēgo, xi, ctum 3.
роджу ся nascor, nātus sum 3.

несправедливо falso.

88.

Adulescentūlus, i молодець
dissensio, ōnis незгода, рѣспря
mendacium, i ложь, брехня
navicūla, ae лодка, човень
porta, ae брама
Timoleon, ontis Тимолѣонъ,
вождь Коринтянь
Zeno, ōnis Зенонъ, грецкій
философъ.

amitto, mīsi, missum 3. трачу;
ocūlos amittere стратити
зѣръ
cohortor, ātus sum 1. упоминаю
concordo 1. згоджую ся
deligo 1. привязую
egredior, gressus sum 3. вы-
хожду
lōquor, locūtus sum 3. говорю
nanciscor, nactus (nactus) sum
3. дѣстаю, знаходжу
obliscor, oblītus sum 3. за-
буваю
pateo, ui 2. стою отворомъ
pātior, passus sum 3. терплю,
зношу

diligens, entis люблячій; veri-
tatis diligens люблячій
правду
ineptus, a, um недорѣчивый,
безглуздый, глупый.

proficiscor, fectus sum 3. вѣд- правляю ся, забираю ся	idcirco для того.
profugio, fugi, (fugitum) 3. утѣ- каю	Евменъ Eumenes, is кровный propinquus, i.
sentio, sensi, sensum 4. чув- ствую, чую, думаю	
valeo, ui, (itum) 2. емь здоровь, значу, заховаю ся.	дожити adipiscor, deptus sum 3. набуваю adipiscor, deptus sum 3. не умѣю nescio 4.
adeo такъ дуже	одержую accipio, cepi, ceptum 3

89.

Convivium, i гостина, бенкетъ	metior, mensus sum 4. мѣрю ; aliqua re по́сля чогось
delectatio, onis приемность	molior, itus sum 4. по́дприймаю
frons, tis чоло	partior, itus sum 4. дѣлю ; ali- quid cum aliquo partiti
gaudium, i радѣсть	дѣлити ся чимсь зъ кимсь
imperium, i пановане	sortior, itus sum 4. кидаю же- ребъ, одержую.
Neptūnus, i Нептунъ, божокъ моря	
Pluto, onis Плуто́нь, божокъ пануючий въ свѣтъ по́д- земно́мъ	
princeps, ipis князь	persaepe дуже часто
vultus, us лице.	saepissime (superlat. вѣдъ saepe) найчастѣйше.

mutuus, a, um взаимный. vero же, а.

curo 1. стараю ся	користь commōdum, i
devincio, vixi, vinctum 4. вя- жу, зъобовязую	хосень utilitas, atis.
experior, pertus sum 4. досвѣд- чаю (пор. ув. 29.)	высылаю mitto, misi, missum 3.
largior, itus sum 4. щедро по- даю	разъ semel
mentior, itus sum 4. лжу, го- ворю неправду	неразъ saepe.

Ув. 50. Въ реченяхъ пытайныхъ, котрѣ высказуютъ су-
мнѣвъ, кладе ся завсѣгды copunctivus. Въ языцѣ рускѣмъ
уживаемо тогда глагола спомагаючого м а т и зъ видомъ нео-
значенымъ.

90.

Clitus, i Клѣтъ, вождь Але- ксандра Великого	nummus, i грѣшь patientia, ae терпеливо́сть
---	--

avārus, a, um жадный, скупой. mitigo 1. лагоджу, мягчу
occido, cidi, (cāsum) 3. заходжу
blandior, itus sum 4. пѣдле- orior, ortus sum 4. повстаю,
щую ся (blandiens, пѣд- сходжу.
лесный)
conficio, fēci, fectum 3. чиню, prudenter розумно, второпно.
творю
contemplor, ātus sum 1. огля- in (зѣ accus.) противѣ.
даю
interficio, fēci, fectum 3. убиваю перше prius.

91.

Getae, ārum Геты, нарѣдѣ
въ Траціи.

combūro, ussi ustum 3. палю
ignōro 1. не знаю
migro 1. переселяю ся, уходжу
porto 1. несу.

iam вже.

praeter (зѣ accus.) крѣмѣ;
praeter quod = praeter id,
quod.

завтра cras.

92.

Habitus, us постава, стать, видѣ
necessitas, ātis потреба, ко-
нечнѣсть

neglegentia, ae недбалѣсть
servitus, ūtis неволя
suspicio, ōnis пѣдозрѣне.

quid aliqua re щось пѣ-
сля чогось.

non modo non — sed etiam
не тѣлько не — але такожѣ.

бrehливый mendax, ācis.

decerto 1. борю ся; manu de-
certare хоробро бороти ся
dico, xi, ctum 3. кажу, го-
ворю, называю; aliquid
beatum dicere называти
когось щасливимъ
iudico 1. суджу, оцѣняю; ali-

смѣшний ridiculus, a, um.

важу pondero 1.
вѣдважую ся audeo, ēre
вѣрю credo, didi, ditum 3.
сторожу vigilo 1.

Байки, повѣстки, описы.

1.

Asinus, i осель	acriter смѣло, завзято
viator, oris подорожный.	diu довго
possideo, sedi, sessum 2. посѣ- даю, маю	forte случайно
studeo, ui 2. стараю ся о щось усильно, бажаю.	interea мѣжь тымъ.
	cum (спол. прич.) поза-якъ.

Ув. 51. Въ реченяхъ причинowychъ, котри зачинають ся сполучникомъ cum, п о з а - я к ъ, кладе ся завсѣгды coniunctivus.

2.

Collum, i шия	extrahō, traxi, tractum 3. вы- тягаю
fauces, ium гортань, горло	haereo, haesi, (haesum) 2. за- стрягаю
grus, gruis журавель	rideo, risi, risum 2. смѣю ся
longitudo, inis довгость	videor, visus sum 2. здаю ся.
merces, edis заплата, нагорода.	
incolumis, e цѣлый, ненару- шенный.	num чи.
condūco, duxi, ductum стягаю, наймаю; aliqua re за щось	igitur отже
efficio, feci, factum 3. доко- ную, довершаю	quod що.

Ув. 52. Въ живѣйшомъ оповѣданю уживае ся praesens для выражения дѣйства минувшого, такъ само якъ въ языцѣ рускомъ (praesens historicum).

Ув. 53. Въ реченяхъ часовыхъ, що зачинають ся сполучникомъ cum, коли, кладе ся въ оповѣданю coniunctivus

imperfecti для дѣйства рѣвночаснаго, coniunctivus plusquamperfecti для дѣйства, котре вѣдбуло ся скорше.

Ув. 51. Ablativus въ языцѣ латиньскѣмъ означае часто причину, за-для котрой щось дѣе ся. Въ языцѣ рускѣмъ уживае ся тогда приименникѣвъ за-для, зъ причины итд.

3.

Convicium, i наруга, обида,
догана
vulpes, is лисъ.

considero 1. розважаю, розбираю
devoro 1. пожираю
iacto 1. кидая
tolero 1. зношу.

aequus, a, um рѣвный, супо-
кѣнный; aequo animo су-
покѣнно, рѣвнодушно
moribundus, a, um умирающій.

aliquando колись, одного разу
postea вѣдтакъ, опѣсля
quidem вправдѣ.

aberro 1. вѣдбиваяю ся, вѣд-
даляю ся

atque и, а.

4.

Blanditiae, ārum облеснѣсть,
лестъ, лизунство
canis, is песъ
facies, eī лице
familia, ae челядь, служба
humērus, i рамя, плече
lingua, ae языкъ
verber, ēris бичъ, патиць.

blandior, itus sum 4. пѣдле-
щую ся
conicio, iēcī, iectum 3. кидая, за-
кидая
lambo, ēre 3. лижу
prosilio, ui 4. выскакую
reicio, iēcī, iectum 3. скидаю
repello, reppūli, repulsum 3.
вѣдганяю.

blandus, a, um пѣдлесный, об-
лесный.

aegre на силу, ледво
tandem въ кѣнци.

ambo, ae, o оба.

accurro, curri, cursum 3. над-
бѣгаю

propter (зъ accus.) за-для, зъ
причины.

appropinquo 1. приближаю ся

itāque отже.

5.

Capra, ae коза
pratun, i лугъ, лука
rupes, is скала.

dulcis, e солодкій, приемный
salutāris, e спасенный, хосен-
ный
viridis, e зеленый.

ambūlo 1. прохождую ся	praerōno, posui, positum 3.
conspicio, spexi, spectum 3. спостерѣгаю	выше ставлю; aliquid alicui rei щось понадъ щось.
descendo, scendi, scensum 3. сходжу	
mōneo 2. упоминаю, заохочую potius радше, скорше.	

Ув. 55. Для тѣснѣйшого сполученя речень уживае ся въ языцѣ латинскѣмъ часто заименникѣвъ въ взглядныхъ мѣсто заименникѣвъ указующихъ зъ вѣдповѣдными сполучниками: qui = et is, is autem, is igitur, nam is.

6.

Agnus, i ягня	macto 1. забиваю
convivium, i бенкетъ	sūmo, sumpsi, sumptum 3.
pastor, ōris пастухъ	беру.
tumultus, us гамбръ, крикъ.	

aliēnus, a, um чужій.

impūne безкарно
tum тогда.

celēbro 1. празную, справляю
consūmo, sumpsi, sumptum 3.
споживаю, зѣдаю

at, але, а, мѣжь тымъ
enim бо.

7.

Censor, ōris цензоръ, судія
pectus, ōris грудь
pera, ae торба
tergum, i плечъ, хребетъ.

repleo, ēvi, ētum 2. наповняю.
ita такъ, про-те
raro рѣдко
statim сейчасъ, заразъ.

sevērus, a, um строгій.

alter — alter одень — другій.

ante (зъ accus.) передъ; ante
pectus зъ переду, на гру-
дяхъ

pecco 1. грѣшу, блуджу

post (зъ accus.) за; post tergum
зъ заду, на плечахъ.

8.

Cibus, i пожива, кормъ
gallina, ae курка
mulier, ōris женщина, жѣнка
ovum, i яйце.

contentus, a, um вдоволений
largus, a, um обильный
pinguis, e товстый.

cūpio, īvi, itum 3. бажаю
 desīno, sīi, sītum 3. перестаяю
 fio, factus sum, fiēri стаю ся
 (гляд. грам. §. 93.)
 p̄ario, per̄eri, partum 3. роджу,
 несy

praebeo 2. подаю, даю (пор.
 ув. 29.).

iam вже
 omnino зовѣзмъ.
 autem же.

9.

Auris, is ухо
 bōs, bōvis вѣлъ
 modus, i спосѣбъ
 pellis, is скѣра
 rusticus, i селянинъ
 salus, ūtis спасене
 ursus, i медвѣдъ
 vicus, i село.

cet̄eri, ae, a иншій, прочій
 fugitivus, a, um збѣглый
 horrendus, a, um страшный.

coepi, coepisse я зачавъ (гляд.
 грам. §. 94)

exsto, āre выстаю, сторчу
 fallo, fefelli 3. обманюю
 fugio, fūgi, (fugitum) 3. утѣкаю

induo, ūi, ūtum 3. задягаю,
 одягаю
 nosco, nōvi 3. знаю
 quaero, quaesivi, quaesitum 3.
 шукаю; fugā salutem quae-
 gere шукати спасеня
 въ утечи (пор. ув. 20.)
 reperio, rep̄eri, repertum 4.
 нахожду
 rudo, īvi 3. рычу
 terreo 2. страшу.

quoque такожъ
 tandem въ кѣнци.

cum (зъ ablat.) зъ, въ.

quasi неначе, мовь-бы.

Ув. 56. Въ реченяхъ порѣвнуючихъ, котрї зачина-
 ють ся вѣдъ quasi, ac si, мовь-бы, якъ-бы, кладе ся за-
 вѣгды coniunctivus.

10.

Acanthis, īdis щиголь
 cantus, us спѣвъ
 cavea, ae клѣтка
 fenestra, ae вѣкно
 lusciniā, ae соловѣй
 penna, ae перо
 sonus, i звукъ, голосъ
 vestis, is одѣжь.

dubius, a, um сумнѣвый; sine
 dubio безъ сумнѣву
 suavis, e приємный, милый.

aestimo 1. оцѣняю; aliquem ex
 aliqua re когось пѣсля
 чогось

cāno, cecini 3. спѣваю
 edo, didi, ditum 3. выдаю
 incipio, cēpi, ceptum 3. зачинаю
 includo, clūsi, clūsum 3. замыкаю
 nōto 1. означаю
 ostendo, stendi 3. показую
 pendeo, rependi 2. вишу.

suaviter приємно, мило.

Concordia, ае згода
discidium, і незгода
incurtio, ѳніс нападь.

singūli, ае, а по одному
tutus, а, ум безпечный.

Auxilium, і помѳчь
custos, ѳдіс сторожь, пастухъ
grex, grēgis череда
lacrima, ае слеза
metus, us страхъ
res, rēi рѳчь, дѳйснѳсть; re
vera дѳйсно.

multus, а, ум многій, обиль-
ный, рѳсный.

adsum, affui, adesse есмь при-
сутный, являю ся
appāreo, ui, (itum) 2. показую ся

Ув. 57. Въ реченяхъ побѳчныхъ, котрѳ выеказуютъ га д-
ку пѳдмета реченя головного, кладе ся завсеѳды
coniunctivus.

Feles, is кѳтка
gallus, і когутъ
inimicitiae, ārum неприязнь
mūs, mūris мышъ
res, rēi рѳчь, подѳя
stabulum, і стайня
testis, is свѳдокъ.

laetus, а, ум веселый, милый,
радѳсный.

accurro, curri, cursum 3. при-
бѳгаю

descendo, scendi, scensum 3.
сходжу

11.

dilanio 1. роздираю
orior, ortus sum 4. повстаю
pascor, pastus sum 3. пасу ся.

ас и
itāque про-те.

12.

frustror, ātus sum 1. ошукую,
дурю
illūdo, lūsi, lūsum 3. обманюю
implōro 1. благаю, взываю
(пор. ув. 20.)
invādo, vāsi, vāsum 3. нападаю
lacēro 1. роздираю
neglēgo, glexi, glectum 3. за-
недбую, не зважаю на що
propēro 1. спѳшу.

antea передъ тымъ
rursus зновъ, опять.

13.

extinguo, stinxi, stinctum 3.
гашу, нищу; pass. гасну,
счезаю
exterreo 2. перестрашую
iungo, iunxi, iunctum 3. лучу, за-
ключаю
mōneo 2. упоминаю, раджу
nuntio 1. оповѳщаю
sēdeo, sēdi, sessum 2. сиджу.

forte случайно, власне
fortasse може
nondum ще нѳ.

proinde отже, про-те.

14.

Facultas, ātis способнѣсть, власть	expleo, ēvi, ētum 2. наповняю, заспокоюю
fames, is голодъ	
Midas, ae Мидасъ, мѣтичный король Фригій	exspiro 1. гину, вмираю
minister, stri слуга	exsulto 1. радую ся
Phrygia, ae Фригія, край въ Азїи меншій	intellēgo, lexi, lectum 3. розумѣю, пѣзнаю
postis, is (masc.) дверъ	libero 1. увѣльняю; aliqua re водъ чогось
ramus, i галуза	mūto 1. змѣняю, замѣняю
regia, ae палата королѣвска.	praesto, stiti, (statum) 1. сповняю, дѣлаю
adnuo, ui 3. притакую, прирѣкаю	tango, tetigi, tactum 3. дотыкаю ся (пор. ув. 29.).
apporto 1. приношу	
cāpio, cēpi, captum 3. хватаю, беру	intērim мѣжь тымъ
consido, sēdi 3. сѣдаю	quondam колїсь
decerno, cerpsi, cerptum 3. зрѣваю	subito нечаяно, нагло.
efficio, fēcī, fectum 3. дѣлаю, доконую	eheu ахъ, о горе!

15.

Bias, antis Біясъ, оденъ изъ сѣмохъ мудрцѣвъ.	cāpio, cēpi, captum 3. хватаю, здобуваю.
admōneo 2. упоминаю, остерѣгаю	nam бо.
asporto 1. забираю	vero дѣйсно.
	de (zъ ablat.) зъ.

16.

Cubiculum, i комната до спаня, спальня	āgo, ēgi, actum 3. гоню, проводжу
Domitianus, i Доміціянъ, цѣсарь римскій	capto 1. ловлю
musca, ae муха	configo, fixi, fixum 3. пробиваю.
otium, i бездѣльнѣсть	intus въ серединѣ
stilus, i рильце	salse дотепно.
Vibius Crispus Вибій Криспъ.	
acutus, a, um острый.	ne (присл. пытай.) чи.

17.

Diogenes, is Діогенъ, грецкій фїлѣзофъ	posulum, i кубокъ.
--	--------------------

ligneus, a, um деревяный
sumptuosus, a, um розтратный.

лаю; ad terram mittere
кинути на землю.

mitto, mīsi, missum 3. посы-

ілю сейчасъ
ubique всюды.

18.

Caput, itis голова, головна
страва
cena, ae обѣдъ
condimentum, i приправа
cursus, us бѣгъ
Eurōtas, ae Евротасъ, рѣка
въ Ляконіи
iūs, iūris поливка
sitis, is, abl. siti спрага, жажда
sudor, ōris пѣтъ, утома
venātus, us ловы.

mirus, a, um дивный
modicus, a, um мѣрный, скро-
мный
niger, gra, grum чорный.

careo, ui, (itum) 2. не маю;
aliquā re carere не мати
чогось
ceno 1. обѣдаю
condio 4. приправляю
delecto 1. розвеселяю; delector
aliquā re менѣ щось по-
добае ся, менѣ щось
смакуе
minīme наименше, зовсѣмъ нѣ
num (присл. пытай.) чи
tandem въ кѣнци; въ пытаню:
жѣ, же.

ad (зѣ accus.) надѣ.

19.

Agellus, i нивка
copia, ae достатокъ
damnatio, ōnis засудъ
familia, ae челядь, служба
ferramentum, i знарядъ же-
лѣзный
forum, i рынокъ
fructus, us овочъ, плѣдъ
fruges, um овочъ, плоды
Furius Cretinus Фурий Кретинъ
instrumentum, i знарядъ
invidia, ae зависть, ненависть
iūs, iūris право, судъ
ligo, ōnis (masc.) мотыка
lucubratio, ōnis нѣчна праця
Quirites, ium Квириты, имя
горожанъ римскихъ
въ вѣдноснахъ внутрѣ-
шнихъ
veneficium, i отруя, чары

vicinus, i сусѣдъ
vigilia, ae сторожа, чуванє
vomer, ōris лемѣшь.

amplus, a, um просторый, ве-
ликий
curātus, a, um удержуваный
egregius, a, um знаменитый
largus, a, um обильный, бо-
гатый
ponderosus, a, um тяжкій
reliquus, a, um прочій
rusticus, a, um сельскій, го-
сподарскій
satur, ūra, ūrum сытый, тов-
стый
vestitus, a, um одѣтый.

absolvo, solvi, solūtum 3.
увѣляню

addūco, duxi, ductum 3. при-
воджу
compāro 1. придбати
concito 1. порушаю, возбуждаю
ostendo, stendi 3. показую
valeo, ui, (itum) 2. емь въ си-
ль, могу
voco 1. кличу; in ius vocare
запозвати до суду.

admōdum дуже
denique въ-кѣнци
eo тамъ, тамъ-же
praeterea крѣмъ того.

ac si будьто-бы (пор. ув. 56)
itaque про-те
neque (= et non) и не, а не.

20.

Babylonii, ōrum Вавилонцѣ
cadāver, ōris трупъ
cupiditas, ātis жажда
Darius (Darēus) Дарій, король
перскій
Hystaspes, is Гістаспъ
imperium, i пановане
inopia, ae недостатокъ
inscriptio, ōnis написъ
locus, i мѣсце
monumentum, i памятникъ
Nitōcris Нитокрісъ
sepulcrum, i грѣбъ, могила.

conspiciuus, a, um видный
edītus, a, um высокій, взнесеный
insatiabilis, e ненасытный
inviolātus, a, um ненарушенный.

aperio, perui, pertum 4. отви-
раю

dubitō 1. сумнѣваю ся, вагаю ся
exstruo, struxi, structum 3.

ставляю, буду
indigeo, ui 2. потрѣбую
inscribo, scripsi, scriptum 3. пи-
шу на чѣмъ
libet, uir 2. подобае ся
obtineo, tinui, tentum 2. держу,
одержую
peruenio, veni, ventum 4. при-
ходжу, достаю ся
prosum, profui, prodesse при-
ношу хосень, помогаю
(гляд. грам. §. 87.)

repereio, repereio, repertum 4. зна-
ходжу
teneo, ui 2. держу, володѣю,
мучу
violo 1. нарушаю.

tamen однакъ
verum але.

21.

Aeq̄itas, ātis рѣвнѣсть, спра-
ведливѣсть
ars, artis штука, прикмета
audacia, ae вѣдвага
bonum, i добро, чеснота
iurgium, i спѣръ, распря
libido, inis жажда, уподобане
militia, ae служба войскова
nugae, ārum жарты, шутки
simultas, ātis неохота, не-
приянь

supplicium, i молитва; suppli-
cia deorum почитане бо-
гѣвъ

usus, us уживане, досвѣдъ
victus, us пожива.

arduus, a, um стрѣмкій
asper, a, um жорстокій, не-
рѣвный, прикрый
decebrus, a, um стрѣбный, гар-
ный

fidēlis, e вѣрный
 formidolōsus, a, um страшный
 insolītus, a, um необычайный
 magnificus, a, um величнй,
 выставнй
 militāris, e вѣсковый
 parcus, a, um ошаднй.

certo 1. борю ся, убѣгаю ся,
 иду на перегоны
 cōlo, colui, cultum 3. справляю ;

Aestas, ātis лѣто
 autumnus, i осень
 axis, is (masc.) ось
 calor, ōris тепло
 defectio, ōnis убытокъ ; defectio
 solis затмѣне сонця
 fons, fontis жерело
 frigus, ōris морозъ, студѣнь
 globus, i куля
 hiems, hiēmis зима
 lumen, īnis свѣтло
 lux, lūcis свѣтло
 planētae, ārum планеты
 tenēbrae, ārum темнота, те-
 мрява
 ver, vēris весна.

incredibīlis, e неимовѣрный,
 необычайнй.
 absum, afui, abesse емь не-
 присутнй, емь вѣдда-
 ленй
 calefacio, feci, factum 3. огрѣ-
 ваю
 collustro 1. освѣчую

Candor, ōris блескъ
 conspectus, us видъ ; in con-
 spectu sum емь виднй
 mutatio, ōnis змѣна
 plenilunium, i повня.

bonos mores colere ста-
 рати ся о добрй обычаѣ
 cūro 1. стараю ся ; aliquid
 о щось
 dōmo, ui, ūtum 1. освоюю,
 усмиряю, побѣджаю
 exerceo 2. вправляю ся ; iurgia
 cum aliquo exercere жити
 зъ кимсь въ распрѣ
 valeo, ui, (ūtum) 2. емь здоровъ,
 маю значѣне, значу.

22.

contingo, tigi, tactum 3. доты-
 каю, лучаю ся, на-
 ступаю
 efficio, feci, factum 3. доконую,
 справляю
 interpōno, posui, positum 3.
 вкладаю ; pass. входжу
 minuo, ui, ūtum 3. зменшаю
 obtēgo, texi, tectum 3. закры-
 ваю, заслонюю
 pello, pepuli, pulsum 3. гоню,
 проганяю
 rōto 1. обертаю
 surgo, surrexi, surrectum 3.
 поветаю, показую ся,
 сходжу
 vigeo, ui 2. жию.

longius дальше
 propius близше.
 circa (зъ accus.) около
 modo— modo то—то
 quia тому що, поза-якъ.

23.

aversus, a, um вѣдверненый
 novus, a, um новый ; nova luna
 новый мѣсяць, молодикъ.
 нѣвъ
 opācus, a, um темнй

pallidus, a, um блѣдый.

appello 1. называю

cerno, ěre виджу

cresco, crēvi 3. расту, при-
буваю

decreasco, crēvi 3. убуваю

illumino 1. освѣчую

obscurō 1. затемнюю

Aēr, ěris воздухъ

gramen, ĩnis трава

lacus, us озеро

nubes, is хмара, облакъ

olus, ěris ярина

piscis, is рыба

pratūm, i лугъ, лука

quadrupes, ědis звѣря чоты-
ронѣжне

rivus, i потѣкъ

vallis, is долина

vermis, is хробакъ.

Amnis, is рѣка

Appenninus, i Апеніны, горы
въ Италіи

Campania, ae Кампанія, край
въ Италіи

caput, ĩtis голова, столица

claritas, ātis слава

collis, is горбокъ

fertilitas, ātis плодovitѣсть

latitudo, ĩnis ширина

longitudo, ĩnis довгота

nemus, ěris гай

nobilitas, ātis слава

olea, ae дерево оливне

Padus, i Падъ

paeninsula, ae пѣвѣостровъ

plaga, ae околиця, краина, сторона

salubritas, ātis здоровѣсть

Tiberis, is Тибръ

ubertas, ātis богатство, множе-
ство

pervenio, vēni, ventum 4. при-
ходжу

splendeo, ěre сияю, яснѣю.

eo до того, тамъ

interdiu въ день.

ubi де

uti якъ.

24.

universus, a, um цѣлый.

conspicio, spexi, spectum 3.

виджу, спостерѣгаю

curro, cucurri, cursum 3. бѣ-
гаю

distribuo, ui, utum 3. дѣлю

nāto 1. плываю

pendeo, rependi 2. вишу

possideo, sēdi, sessum 2. по-
сѣдаю

rēpo, repsi, reptum 3. повзаю.

25.

vitis, is винна лоза.

amoenus, a, um приємный,
милый

arcticus, a, um сонѣчный, на
сонце выставленный

celeber, bris, bre людный

fertilis, e плодovitый

inferus, a, um долъшний; mare
inferum море долъшне,
т. е. Тиргенъске

mirus, a, um дивный, незвы-
чайный

opacus, a, um тѣнистый

opportunus, a, um выгѣдный

praecipuus, a, um головный

singuli, ae, a поодинскі

situs, a, um положенный

superus, a, um горъшний;

mare superum море го-
ръшне т. е. Адриатицке.

denique въ концѣ
ibi тамъ
imprimis передовсѣмъ,

особливо
olim колисъ
praecipue особливо.

26.

Argentum vivum живе сребло,
ртуть
artifex, icis штукарь, ху-
дожникъ
chalybs, ūbis крица
cuprum, i мѣдь
instrumentum, i знаядъ
nummus, i грѣшь
ornamentum, i окраса
plumbum, i олово
stannum, i цина
vās, vāsīs, plur. vasa, ōrum су-
дина, посуда, начинѣ.

ignobilis, e неблагородный
mollis, e мягкій
nobilis, e благородный.
conficio, fēci, fectum 3. выро-
бляю
cūdo, cūdi 3. кую
effodio, fōdi, fossum 3. выко-
пую
innāto 1. пываю; alicui rei
по чомъ
repērio, reppēri, repertum 4.
знаходжу.

27.

Dens, dentis зубъ
ebur, ōris кѣсть слонева
libra, ae фунтъ
ministerium, i послуга
ōs, ōris ротъ, пысокъ
rabūlum, i паша
pondus, ēris тягарь, вага
proboscis, idis труба.

adultus, a, um дорослый
crassus, a, um грубый
flexilis, e гнучкій
horrendus, a, um страшный
minūtus, a, um дрѣбный, ма-
лый
notus, a, um звѣсный
terrester, stris, stre земскій,
поземный, сухопутный.

arripio, ripui, reptum 3. хва-
таю, беру
contēro, trīvi, tritum 3. розто-
лочую
exstō, stīti 1. выстаю

insēro, serui, sertum 3. вкла-
даю; alicui rei до чогось
mando, di, sum 3. жую
mansuesco, suēvi, suētum 3.
освоюю
promīneo, ui 2. сторчу, вы-
стаю
prosterno, strāvi, stratum 3.
повалюю
spīro 1. вѣддыхаю
ūtor, usus sum 3. уживаю;
aliqua re чогось.

deinde вѣдтакъ, опѣсла
denique въ концѣ
praeterea крѣмъ того.

ut якъ.

ad (при числѣв.) около,
близько.

Caro, carnis мясо
 cauda, ae хвѣтъ
 fames, is голодъ
 impetus, us нападъ
 incessus, us хѣтъ
 iuba, ae грива
 leaena, ae львица
 os, ossis кѣтъ
 pectus, oris грудь
 saltus, us скокъ.

furens, entis шаленый
 horribilis, e страшный
 iratus, a, um рѣзгиванный
 robustus, a, um сильный
 superbus, a, um гордый
 violentus, a, um насильный,
 напрасный.

agito 1. порушаю; aliquid
 чимь

Bellua, ae звѣря
 discrimen, inis рѣзница
 feles, is кѣтъ
 pellis, is скѣра, кожа
 sanguis, inis кровь
 tigris, is тигръ
 velocitas, atis швидкѣтъ,
 скорѣтъ.

calidus, a, um теплый
 crudelis, e лютый, грѣзный
 incredibilis, e неимѣрный
 virgatus, a, um пасемистый,
 смугастый.

adorior, ortus sum 4. нападаю

28.

careo, ui 2. не маю; aliqua re
 чогось
 cogo, coegi, coactum 3. силу,у,
 приневолюю
 confringo, frēgi, fractum 3.
 торощу, ломлю
 devoro 1. пожираю
 invado, vasi, vāsum 3. нападаю
 persēquor, secutus sum 3. пе-
 реслѣдую, гоню за кимь
 prehendo, di, sum 3. хватаю.

facile легко
 ferociter дико
 tum тогда, вѣдтакъ
 una разомъ.

ac и
 nisi (зъ попереднымъ пере-
 ченемъ) хиба, тѣлько

29.

aequo 1. дорѣвную; aliquid
 кому
 aestimo 1. цѣню; magni aesti-
 mare высоко цѣнити
 eripio, ripui, reptum 3. выдираю
 nascor, natus sum 3. рѣджу ся
 sitio 4. маю спрагу, пожадаю
 (пор. ув. 20.).

fere майже
 raene майже
 pulcherrime дуже гарно
 rarissime дуже рѣдко.

ideo тому
 vero же, але, а.

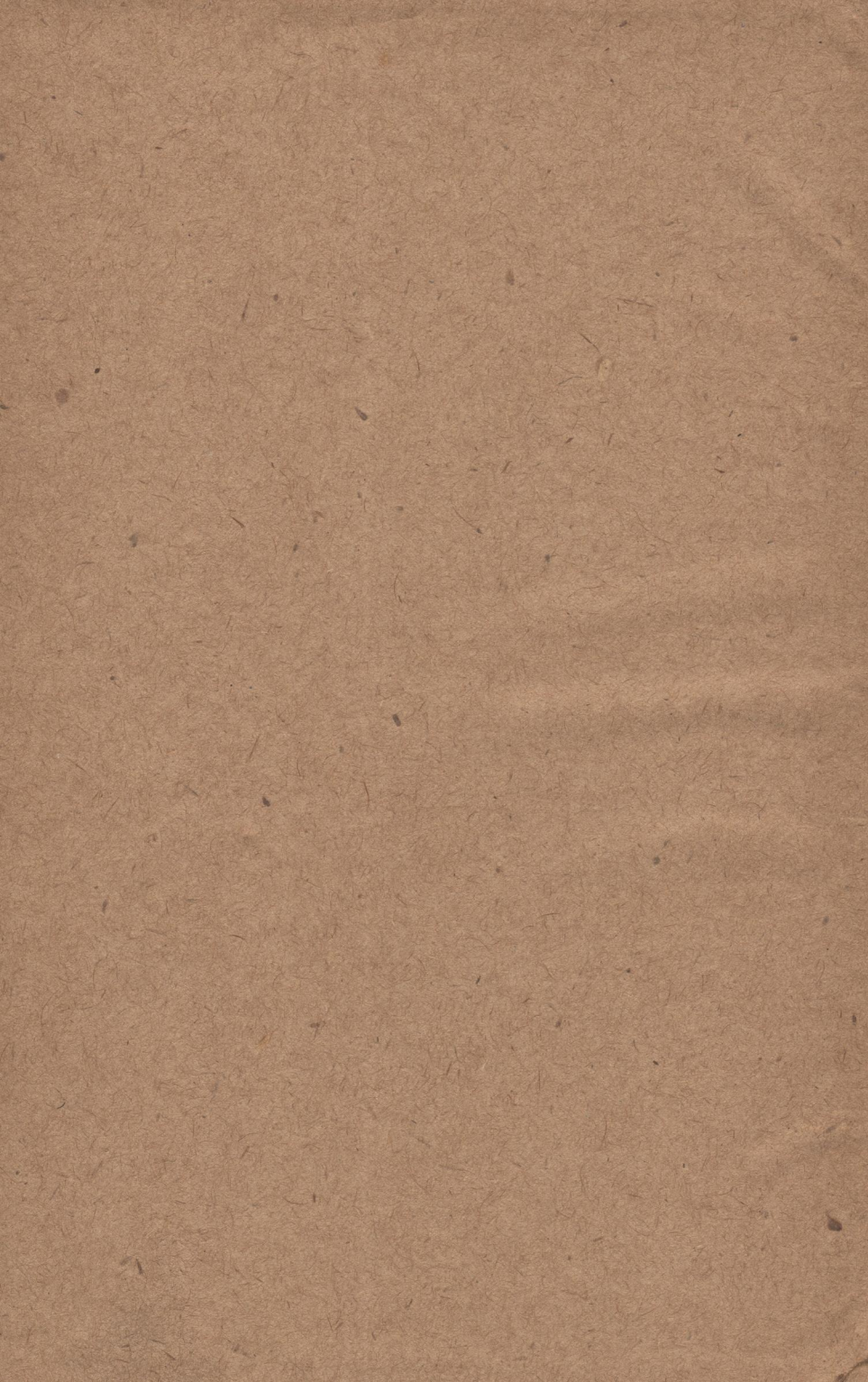

ПОХИБКИ:

- Стор. 25 §. 51. въ 8. реченю рускомъ, мѣсто „говорили“ має бути „мыслили“
" 49. §. 4. мѣсто „reputit“ має бути „reppulit“.
" 49. §. 9. " „reperit“ " „repperit“.
" 51. §. 16. " „Crispo“ " „Crispus“.
" 52. §. 20. " „reperit“ " „repperit“.
" 68. §. 25. при „асег“ пропущено значѣне „быстрый“.

И 21.606

~~БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.~~

~~III 51871 / I~~

ВІРАВИ ЛАТИНСЬКІ

ВІРАВИ
ЛАТИНСЬКІ

ДЛЯ
І. КЛАСУ

